

Spring 1998

Voices from **Holland**

A bilingual quarterly update of news from the Netherlands

Een tweetalig kwartaaloverzicht van nieuws uit Nederland

Voices from Holland

Inhoud

4-5 redactioneel

6-7 Holland-USA

Van Gogh-expo naar de VS • Daniëlle 'verkoopt' Groningen in Amerika • vestiging fietsenfabriek uit VS

8-13 Oranjenieuws

Koningshuis op Internet • PvdA en VVD willen andere troonopvolging • huwelijk Maurits en Marilène op 29 mei • Van Vollenhoven en Marilène niet adelijk • jonge prinsen en prinsessen niet aanwezig op bal Beatrix • rustige verjaardag koningin Beatrix • Wilhelmina nam geen blad voor de mond • kist in graf met hart Willem van Oranje • koninklijke grafkelder zorgt voor verrassing

14-17 geschiedenis & folklore

Molens, roofgoed voor Amerikanen • Elfstedentulp: de Dokkum • drop verliest terrein aan kauwgom • de Nederlander drinkt zijn koffie saai

18-21 kunst & cultuur

Jaap ter Haar (1923-1998) • *De Vloek van de Farao* bekroond • exportprijs weer voor Rieu • Van Gogh onder de prijs verkocht • *Karakter* ook in Amerika • gaat Oscar Nederlandse film redden?

22-25 maatschappij & milieu

Drentse gemeenten beginnen in nieuwe stijl • 'Curaçao moet provincie worden van Nederland' • Nederlanders krijgen formulier orgaandonatie • Nederland tweede babyland in EU • Nederlandse vrouwen oudste moeders ter wereld • gebruik van Internet verdubbelt

26-27 jeugd & onderwijs

Wiskunde in Nederland voorbeeld voor de wereld • Duits op school minder populair

28-29 wetenschap & onderzoek

Universiteiten in toptien • nieuwe aanpak orgaandonors • afkicken onder narcose

30-33 economie & financiën

Bedrijfsleven investeert fors over de grens • Heineken dankt groei vooral aan het merk • 1997 goed bierjaar • Groenlo kan niet zonder Grolsch • Grolsch kiest voor locatie in Enschede

34-37 landbouw

Uitvoer van kaas gedaald • koe kan met minder krachtvoer toe • fokkerijsyndicaat bouwt stal in VS • boerenbedrijf wordt snel industrie • varkensboeren beter af

38-41 reizen & toerisme

Amsterdam krijgt alsnog witte fiets • fietstocht met de loep • bezoekrecord Anne Frankhuis • droomtuin voor Berenburger-liefhebbers • Eise Eisinga Planetarium kan er weer jaren tegen

42-43 sport & spel

Droom komt uit voor dartende postbode • Wouda op weg naar wereldgoud: amateurisme is voorbij

44-47 lezershoek

Colofon

Voices from Holland

verschijnt vier keer per jaar: het voorjaars('tulpen')nummer in april/mei, het zomernummer in juli/augustus, het najaarsnummer in oktober/november, het winternummer in januari/februari.

Bij betaling met creditcard kost een jaarabonnement US \$25,- (CANS 35,-) of de tegenwaarde van HFL 50,- in andere valuta. Een abonnement na 30 juni (twee nummers) kost US\$ 12.50 (CANS 18,-) of de tegenwaarde van HFL 25,-. Bij gebruik van andere betaalmiddelen (internationale bank of betaalcheque) bent u het equivalent van US\$ 5,- extra verschuldigd. Vul de bon in op badzijde 3 en 4.

redactie-adres

a & e translations

Rijksweg 46

9731 AC Groningen

Nederland

nieuwsartikelen

(met dank aan)

Hazewinkel Pers bv, Groningen

foto's

Anne Frank Foundation, Amsterdam,

Prov. VVV Groningen, VVV Alkmaar e.o.,

VVV Amsterdam, VVV Delft, VVV Leiden,

Van Gogh Museum, Amsterdam,

Stichting John Adams Instituut, Amsterdam,

Eise Eisinga Planetarium, Franeker,

De Kruidhof, Buitenpost,

Camera, Groningen,

Dhr. G. Slagter, Metslawier

omslagfoto

Prov. VVV Groningen

vormgeving en druk

Van Gorcum & Comp bv, Assen

milieucertificaat

Dit tijdschrift wordt gedrukt

overeenkomstig de hoogste milieueisen zoals

vastgesteld door de Stichting Interne

Milieuzorg in opdracht van het Koninklijk

Verbond van Grafische Ondernemingen.

- Gebruik de hiernaast afgebeelde antwoordcoupon voor een persoonlijk abonnement
- Voor een bestelling van meerdere exemplaren van eenzelfde nummer tegen gereduceerd tarief kunt u een apart bestelformulier gebruiken
- Schrijf voor meer informatie naar het redactieadres

Voices from Holland

Colophon

Voices from Holland is published four times a year: the spring ('tulip')-issue in April/May, the summer-issue in July/August, the fall-issue in October/November, the winter issue in January/February.

A subscription (four issues) runs from the spring- through the winter-issue. On payment with a creditcard, an annual subscription is US\$ 25.- (CAN\$ 35.-) or the equivalent of HFL 50.- in other currencies. A subscription after June 30th (two issues) is US\$ 12.50 (CAN\$ 18.-) or the equivalent of HFL 25.-. When using other methods of payment (bank or check) add the equivalent of US\$ 5.- Complete the coupon on pages 3 and 4.

editorial address

a & e translations
Rijksweg 46
9731 AC Groningen
the Netherlands

news articles

(acknowledgment)

Hazewinkel Pers bv, Groningen

photographs

Anne Frank Foundation, Amsterdam,
Prov. VVV Groningen, VVV Alkmaar e.o.,
VVV Amsterdam, VVV Delft, VVV Leiden,
Van Gogh Museum, Amsterdam,
Stichting John Adams Instituut, Amsterdam,
Eise Eisinga Planetarium, Franeker,
De Kruidhof, Buitenpost,
Camera, Groningen,
Dhr. G. Slagter, Metslawier

cover photograph

Prov. VVV Groningen

lay-out and print

Van Gorcum & Comp bv, Assen

environmental certificate

This magazine is printed in accordance with the full environmental requirements as laid down by the Foundation for Internal Environmental Care under the authority of the Royal Association for Graphic Industries.

sinz

Stichting Interne Milieuzorg

Contents

4-5 editorial

6-7 Holland-US

Van Gogh exposition to U.S. • Daniëlle 'sells' Groningen in America • location for bicycle plant from U.S.

8-13 royalty news

Royal Family on Internet • Labor Party and Liberals want succession to throne changed • wedding Maurits and Marilène on May 29th – No peerage for Van Vollenhoven and Marilène • young princes and princesses not present at ball Beatrix • peaceful birthday Queen Beatrix • Wilhelmina did not mince words • case in grave with heart of William of Orange • royal vault offers surprise

14-17 history & folklore

Americans hot for windmills • 'Elfsteden' tulip: the Dokkum • licorice loses ground to chewing-gum • the Dutch drink coffee unadventurously

18-21 arts & culture

Jaap ter Haar (1923-1998) • award for *The Curse of the Pharaoh* • export prize for Rieu again • Van Gogh sold below market price • *Character* also in America • Oscar to rescue Dutch film?

22-25 society & environment

Drenthe municipalities start in new style • Curaçao should become Dutch province • Dutch people get organ donation form • Netherlands second baby-country in EU • Dutch women oldest mothers in the world • use of Internet doubling

26-27 youth & education

Maths in the Netherlands example to the world • German at school less popular

28-29 science & research

Universities in top ten • new approach organ donors • drug rehabilitation by anesthetic

30-33 economy & finance

Corporations make major investments abroad • Heineken owes growth mainly to brand • 1997 good year for beer • Groenlo cannot do without Grolsch • Grolsch chooses location at Enschede

34-37 agriculture

Cheese export down • cow can do with less concentrate feed • breeding-syndicat builds farm in U.S. • farm is rapidly growing into industry • pig farmers do better

38-41 travel & tourism

Amsterdam yet to get white bike • a bicycle ride with a loupe • visitors record at Anne Frank House • dream garden for berenburg lovers • Eise Eisinga Planetarium ready for years to come

42-43 sports & games

Dream comes true for dart-playing postman • Wouda on his way to world gold: amateurism is over

44-47 readers corner

fill out the coupon and send in an airmail envelope (no stamp needed) to the following address:

Voices from Holland
Int. Antwoordnummer
C.C.R.I. Numéro 9603
9700 WN Groningen
the Netherlands

Reply coupon

Yes. I wish to enter a subscription: 4 issues for US\$ 30.- or US\$ 25.- (credit card)
(see colophon for details on other prices and currencies)

name:

address:

town:

postal code:

for a gift order, fill out the beneficiary's address overleaf, and add US\$ 7.- (single issue), US\$ 14.- (two issues), or US\$ 25.- (four issues).

check enclosed

bank transfer payable to: SWIFT RABONL2U, RABO-Bank, Groningen e.o., the Netherlands
account #: 16.22.34.066, a & e translations, Rijksweg 46, Groningen

American Express Diner's Club VISA

expiration date:

card number:

authorized signature:

Voorjaar in Nederland betekent je fiets pakken, over het platteland rijden, de uitgestrekte gele koolzaadvelden in het noorden, de groene bossen in het oosten en de glooiende heuvels in het zuiden, of de veelkleurige pracht van de tulpenvelden in het westen. De tuinen van De Keukenhof in Lisse trekken elk jaar honderdduizenden bezoekers. De mensen komen uit de hele wereld.

Het is bovendien de tijd van het jaar waarin Nederlanders in het buitenland zich overgeven aan hun tulpenfestivals, lenteparades en andere aloude lenterituelen. Steden als Pella en Orange City in Iowa zijn er beroemd om geworden.

Het zal daarom niet als een verrassing komen dat de 'lezershoek' in het lentenummer van Voices from Holland een brief van een Nederlandse stagiaire in Pella bevat waarin ze ons vertelt over de geweldige aantrekkingskracht die de plaats vooral in deze tijd van het jaar op bezoekers heeft. Als het 'Tulpenfestival' van 7, 8 en 9 mei daar voorbij is tegen de tijd dat u dit blad leest, hebt u misschien toch nog gelegenheid in het derde weekend van mei die van Orange City te bezoeken. Of wat dacht u anders van een bezoek aan het 'Klompenfest' in Waupun (WI) op 19 en 20 juni?

Wat 'reizen en toerisme' betreft, staat in dit nummer van Voices from Holland de fiets centraal: om van de vrije natuur te genieten, een tuin te bezoeken, of zelfs door de stad Amsterdam te rijden. En onder de titel 'geschiedenis en folklore' kunt u lezen over één van de langstbestaande typisch Nederlandse symbolen, de introductie van alweer een nieuw tulpenras: de 'Dokkum'. Het totaal aantal geregistreerde tulpenrassen ligt al dik boven de 4.000.

Alle artikelen verschijnen onder dezelfde algemene titels als voorheen en zijn, met dank aan 'Hazewinkel Pers bv', uit de januari-, februari- en maart-nummers van 'Het Nieuwsblad van het Noorden' gehaald. Een bijzondere dank gaat ook uit naar hen die de in dit blad gebruikte afbeeldingen beschikbaar hebben gesteld.

Opmerkingen met betrekking tot artikelen of algemene onderwerpen zijn weer welkom, evenals informatieve stukjes over nieuwe onderwerpen. De uiterste inzendingdatum voor het zomernummer is 30 juni.

We hopen dat u veel plezier aan dit nummer van Voices from Holland zult beleven.

Antwoordcoupon

stuur a.u.b. ook een nummer of een abonnement naar het volgende adres:

naam: _____
 adres: _____
 plaats: _____ postcode: _____

vul ook de andere kant van de coupon in en maak het extra bedrag samen met uw eigen abonnementsgeld over:

US\$ 7.- (HFL 12,50) voor een los nummer

US\$ 14.- (HFL 25,-) voor twee nummers

US\$ 25.- (HFL 50,-) voor een jaarabonnement vanaf het voorjaarsnummer

Vul de coupon ook aan de andere zijde in stuur de bon in een Airmail ('Priority') envelop naar het volgende adres:

Voices from Holland
 Int. Antwoordnummer
 C.C.R.I Numéro 9603
 9700 WN Groningen
 the Netherlands

Spring-time in the Netherlands means taking your bike, riding through the countryside, the vast yellow fields of rape-seed in the north, the green woodlands in the east, the undulating hills in the south, or the multicolored splendor of tulip fields in the west. The gardens of 'De Keukenhof' in Lisse attract many hundreds of thousands of visitors every year. People come from all over the world.

It is also the time of year when Dutch people abroad give in to their tulip-festivals, spring parades, or other time-honored spring rituals. Towns like Pella and Orange City in Iowa have become famous for them.

So, it will come as no surprise that, in the spring-issue of *Voices from Holland*, the 'readers corner' includes a letter from a Dutch trainee-girl in Pella telling us about the great attraction that place has for visitors, particularly in this time of the year. If the 'Tulip Festival' of 7, 8 and 9 May there is over by the time you read this magazine, you may still have an opportunity to visit the one in Orange City in the third weekend of May. Or else, why not visit the 'Klompfest' in Waupun (WI) on the 19 and 20 June?

As far as 'travel and tourism' are concerned, the bike takes a central place in this issue of *Voices from Holland*: to enjoy free nature, visit a garden, or even ride through the City of Amsterdam. Under the heading of 'history and folklore', you can read about one of the most persistent typically Dutch symbols abroad, the introduction of yet another tulip species: the 'Dokkum'. The total number of registered tulip species is already well over 4,000.

All articles appear under the same general headings as before, and they have been taken from the January, February and March issues of 'Het Nieuwsblad van het Noorden', courtesy of 'Hazewinkel Pers bv'. A special acknowledgment is made to those who have made available the pictures used in this magazine.

Comments on articles or general topics are again welcome, and so are informative articles on new subjects. The deadline for the summer-issue is June 30th.

We hope you will enjoy reading this issue of *Voices from Holland*.

Cover picture: bicycle tour through Dutch countryside

Van Gogh expo naar de VS (13 jan.)

In de Verenigde Staten is eind dit jaar de grootste Van Gogh tentoonstelling buiten Nederland van de afgelopen 25 jaar te zien. Zeventig schilderijen uit de collectie van het Van Gogh Museum zijn van 4 oktober tot 3 januari 1999 in Washington te zien. Vervolgens verhuizen ze naar Los Angeles, waar ze van 17 januari tot 4 april kunnen worden bezichtigd.

Daniëlle 'verkoop't Groningen in Amerika (6 febr.)

De provincie Groningen krijgt een tijdelijke ambassade in Amerika. Haar naam: Daniëlle van Zuiden (21 jaar) uit Warffum. Ze heeft het voor elkaar gekregen dat ze vijf maanden stage loopt bij de Kamer van Koophandel in het stadje Pella, gelegen in de staat Iowa. De studente is van plan er de provincie Groningen bij het plaatselijke en regionale bedrijfsleven aan de man te brengen. Daniëlle is nu dan ook, voor haar vertrek op 27 februari, druk bezig links en rechts promotiemateriaal te vergaren. Vanzelfsprekend is daar informatie bij over het internationale dansfestival 'Op Roakeldais' in haar woonplaats Warffum. Temeer omdat het Nederlandse emigrantenstadje Pella een jaarlijks 'Tulpenfestival' kent, waarbij tal van folkloristische dansen op het programma staan.

De stage past binnen de driejarige studie economisch-linguïstisch van Daniëlle aan de Noordelijke Hogeschool in Leeuwarden; een opleiding die haar uiteindelijk een baan moet opleveren op een pr-afdeling van een internationaal bedrijf. Om dan haar talen vloeiend te kunnen spreken, liep Daniëlle al een tijdje mee op de Fachhochschule in Wilhelmshaven. Nu ze de (zelfveroverde) kans krijgt om in Amerika taalervaring op te doen, heeft ze die met beide handen aangegrepen. Hoewel ze de door de school gepropageerde stage uit eigen zak moet bekostigen. Daarom werkte Daniëlle de afgelopen maanden onder meer bij in een plaatselijke supermarkt.

Het contact met de Kamer van Koophandel in Pella kwam tot stand dankzij een krantartikel dat vorig jaar over deze 'Hollandse nederzetting' verscheen. Na een fax en een belletje kreeg Daniëlle verrassend snel het aanbod om vijf maanden lang volwaardig mee te draaien. Ze zal worden betrokken bij de promotie in de regio van het genoemde 'Tulpenfestival', dat dit jaar op 7, 8 en 9 mei wordt gehouden en tienduizenden bezoekers trekt. Ook wordt ze ingeschakeld bij promotiebeurzen van Pella, te houden in Saint Louis, Chicago en Milwaukee en mag ze een open dag op touw zetten, waarbij het plaatselijke bedrijfsleven zich aan zijn 10.000 inwoners presenteert. Pella tracht via de contacten en studie van Daniëlle en passant voor elkaar te krijgen, dat het stadje een plaats krijgt op de Hollandse toeristenkaart. Getracht wordt Nederlanders via arrangementen naar de 'Bijbelse stad van Belofte' (de betekenis van Pella) te halen. Pella werd in 1847 gesticht door dominee Scholte; hij nam in zijn kielzog tal van voornamelijk gereformeerde emigranten uit Nederland mee. Het waren families die in Amerika niet alleen een nieuwe toekomst maar vooral geloofsvrijheid zochten.

Vincent's slaapkamer in Arles (1888)

© Van Gogh Museum, Amsterdam

Vol verbazing over 'Amerika' zal Daniëlle niet meer staan. Ze was al eens eerder in 'the States', een cadeautje van haar ouders voor het behaalde diploma van de middelbare school. Voor haar verblijf daar heeft ze gekozen voor een gastgezin. Het is de plaatselijke bakker Jaarsma met 'roots' in Friesland en Winschoten. "Ze hebben er drie meisjes, gezellig", denkt Daniëlle, die er nog niet uit is met wat voor presentjes ze haar tijdelijke familie zou kunnen verrassen. "Alle typisch Nederlandse artikelen, banket, sinterklaaskoekjes, drop, chocoladehagel zijn er immers te koop. Wat zegt u, Vegters nieuwjaarsrolletjes nog niet? Hé, dat lijkt me wel wat."

Vestiging fietsenfabriek uit VS (14 febr.)

Heerenveen, Enschede en Lelystad azen op de komst van de Amerikaanse fietsenproducent Trek Bicycle. Trek besluit binnenkort waar het zijn Europese rijwielassemblage onderbrengt. De Nederlandse gemeenten behoren tot de kanshebbers, maar de Amerikanen lonken ook naar Ierland. Het Ministerie van Economische Zaken bevestigt onderhandelingen met Trek. EZ kan niet zeggen welke gemeenten in aanmerking komen, maar volgens een woordvoester gaat het er in de eerste plaats om dat de Amerikanen voor Nederland kiezen en niet voor Ierland.

Het bedrijf verkoopt fietsen in alle soorten en maten: van peperduur rijdend hightech aluminium tot goedkoop vervoer voor de doorsnee dames en heren. De merkfietsen van Garry Fischer, Klein en Lemond komen ook bij de Amerikaanse fietsenmaker vandaan. De prijs ligt tussen de 650 en 12.000 gulden.

Trek verkoopt een miljoen fietsen. In de Verenigde Staten is het met een marktaandeel van 50 procent een bekende fabrikant, maar in de Benelux kopen jaarlijks slechts 25.000 mensen een Trek-fiets.

De Amerikanen willen in Nederland met moderne, lichte fietsen de strijd aangaan met de degelijke stalen rossen van fabrikanten als Batavus en Gazelle. "Trek moet in Nederland concurreren met een hier en daar verouderde fietsenindustrie", zo vertelt een woordvoerder van Treks marketingkantoor in Nederland.

Van Gogh exposition to the U.S.

(Jan. 13th)

At the end of this year, the biggest Van Gogh exposition outside the Netherlands for the past 25 years can be seen in the United States. Seventy paintings from the Van Gogh Museum collection will be on display in Washington from October 4th to January 3rd, 1999. After that, they will go to Los Angeles, where they can be seen from January 17th to April 4th.

Self-portrait at the easel (1888)
© Van Gogh Museum, Amsterdam

Daniëlle 'sells' Groningen in America

(Febr. 6th)

The province is going to have a temporary ambassador in America. Her name: Daniëlle van Zuiden (21 years old) from Warffum. She managed to get into a five-month trainee period at the Chamber of Commerce in the small town of Pella, in the State of Iowa. The student is planning to promote the province of Groningen among the local business community. So, in anticipation of her departure on February 27th, Daniëlle is now busy collecting all sorts of promotional material. Of course, this will include information on the international dancing-festival 'Op Roakeldais' in the place where she lives, Warffum. Especially because the Dutch-emigrants town of Pella have an annual 'Tulip Festival', with several folk dances on the program.

The trainee period fits in with Daniëlle's three-year economic-linguistic course at the Northern College of Higher Education in Leeuwarden; a course which should eventually get her a job at a PR department of an international company. In order to become fluent in foreign languages, she spent some time at the Fachhochschule in Wilhelmshaven. Now that she has got the self-created opportunity of practicing her language skills in America, she has accepted it with both hands. She has to pay for her trainee period, which has been promoted by her school, from her own pocket, though.

That is why, for example, in recent months Daniëlle has been working at a local supermarket.

The contact with the Pella Chamber of Commerce was made as a result of a newspaper article about this 'Dutch settlement' published last year. After a fax and a phone call, Daniëlle received the surprisingly quick offer to come

and work full-time for five months. She will be involved in the regional promotion of the said Tulip Festival, which is scheduled for the 7th, 8th and 9th of May of this year and which will attract tens of thousands of visitors. She will also be active at the Pella-promotion fairs to be organized in Saint Louis, Chicago and Milwaukee, and she has got permission to organize an open day on which the local business community will present itself to the 10,000 inhabitants. Through Daniëlle's contacts and studies, Pella meanwhile tries to give the town a place on the Dutch tourist map. Attempts are made to attract Dutch people to the 'Biblical Town of Promise' (the meaning of Pella). Pella was founded by the Reverend 'Dominee' Scholte in 1847; in his wake, he took many predominantly Reformed emigrants from the Netherlands with him. They were families who came to America, not only looking for a new future, but above all trying to find freedom of religion.

Daniëlle is not going to be full of surprise about 'America'. She has visited the States before, which was a present from her parents when she graduated from high-school. She has chosen to stay with a host family. It is the local baker Jaarsma, who has roots in Friesland and Winschoten. "They are a family of three girls, which is pleasant", according to Daniëlle, who is still not sure what gifts she can surprise her temporary family with. "After all, all typically Dutch articles, like pastry, 'sinterklaas'-cookies, licorice, chocolate sprinkles, are on sale here. What's that? No Vegters' New Year's wafer-rolls yet? Well, that sounds like a good idea to me".

Location for bicycle plant from U.S.

(Febr. 14th)

Heerenveen, Enschede and Lelystad are trying to attract the American bicycle manufacturer Trek Bicycle. Trek will shortly decide where it is going to locate its European bicycle-assembly plant. The Dutch townships are likely contestants, but the Americans are also having an eye on Ireland.

Negotiations with Trek are confirmed by the Ministry of Economic Affairs. The Ministry cannot say what townships are eligible candidates, but, according to a spokeswoman, the main thing is that the Americans choose the Netherlands rather than Ireland.

The company sells a full range of bicycles: from highly expensive high-tech aluminum on wheels to affordable means of transport for the average lady and gentleman. Bicycles with the brand-names Gary Fischer, Klein and Lemond, too, come from the American bicycle manufacturer. Prices are between 650 and 12,000 guilders.

Trek sells one million bikes. With a market share of 50 per cent, it is a well-known manufacturer in the United States, but in the Benelux only 25,000 people buy a Trek bike each year.

In the Netherlands, the Americans want to compete with modern light-weight bicycles against solid 'steel horses' from manufacturers like Batavus and Gazelle. "In the Netherlands, Trek has to compete with a bicycle industry that is occasionally out of date", argues a spokesperson for Trek's marketing-offices in the Netherlands.

Koningshuis op Internet (13 jan.)

Het Koninklijk Huis zal waarschijnlijk nog dit jaar op Internet te vinden zijn. De Rijksvoorlichtingsdienst (RVD) heeft van de familie toestemming gekregen een eigen 'site' te openen.

Daarop zullen in elk geval de nieuwste biografieën van de familieleden komen, aldus hoofd I. Wubben van de RVD-afdeling Publieksinformatie en Bibliotheek. Er zijn nu al Oranje-biografieën te lezen via het Internet-adres van Postbus 51 (Algemene Zaken). Wat er verder op de 'homepage' komt, is nog niet vastgesteld. De koningshuizen van Spanje en Groot-Britannië staan al wel zelfstandig op Internet.

PvdA en VVD willen andere troonopvolging (14 jan.)

PVDA en VVD in de Tweede Kamer vragen zich af of de Grondwet niet gemoderniseerd moet worden op het punt van de troonopvolging. Daarbij gaat het erom of het wel van deze tijd is om de 'geroepen' troonopvolger te verplichten koning te worden en te zijn, ook als deze er om welke reden dan ook geen zin in heeft.

De huidige bepalingen in de Grondwet gaan uit van een automatische verplichting. Eigenlijk kan een troonopvolger er zelf alleen vanaf komen door te weigeren de Staten-Generaal toestemming te vragen voor zijn voorgenomen huwelijk. In een ander geval - de Grondwet spreekt van buitengewone omstandigheden - is de beslissing in handen gelegd van de wetgever.

VVD-woordvoerder Te Veldhuis bracht één en ander naar voren tijdens het debat over een technische wijziging van de grondwet over de voogdij voor de minderjarige koning. Hij vroeg zich als eerste af of de Grondwet op dit punt niet 'geëmancipeerder' moet zijn.

Te Veldhuis verwees ook naar het televisie interview van kroonprins Willem Alexander vorig jaar september, waarin deze naar voren bracht dat hij bij het kiezen van een huwelijkspartner zich vooral laat leiden door het hart en niet zozeer door wat het parlement ervan vindt.

PVDA-woordvoerder Rehwinkel viel Te Veldhuis bij. Hij vindt dat de troonopvolger meer individuele ruimte voor een eigen afweging zou moeten worden geboden.

Minister Dijkstal van Binnenlandse Zaken reageerde afwijzend, zonder overigens te betwisten dat de kwestie aanleiding kan zijn voor een verdere discussie in de toekomst.

Huwelijk Maurits en Marilène op 29 mei (16 jan.)

Prins Maurits en Marilène van den Broek hebben Apeldoorn uitgekozen als trouwlocatie. Op vrijdag 29 mei wordt het burgerlijk huwelijk gesloten op kasteel Het Oude Loo. Het huwelijk wordt op zaterdag 30 mei kerkelijk bevestigd in de ruim 100 jaar oude, onlangs gerestaureerde Grote Kerk van Apeldoorn. Het paar heeft zich op 29 november 1997 tamelijk onverwacht in Apeldoorn verloofd. De 29-jarige Maurits, oudste zoon van prinses

Margriet en Pieter van Vollenhoven, maakte bij die gelegenheid bekend dat het nog niet zeker was of hij het parlement toestemming zou vragen voor een huwelijk. Hij wil met zijn aanstaande vrouw een 'gewoon leven' leiden.

Zegen kabinet voor Maurits en Marilène (7 febr.)

Prins Maurits en zijn verloofde Marilène van den Broek hebben de zegen van het kabinet om te trouwen. Premier Kok gaf gisteren na afloop van de ministerraad toe dat hij met zijn collega's heeft gesproken over het voorgenomen huwelijk van de oudste zoon van prinses Margriet met de dochter van Eurocommissaris Van den Broek.

De premier deed dat met "volstreekte tegenzin" omdat hij vindt dat hij eigenlijk niet te veel zou moeten zeggen over het privé-leven van leden van het Koninklijk Huis. "Maar ik kan het niet ontkennen."

Een speciaal goedkeuringswetje gaat nu voor advies naar de Raad van State. Daarna buigen de Tweede en Eerste Kamer zich er in een 'verenigde vergadering' over. Stemmen die ook in met het huwelijk, dan blijft Maurits vijfde in de lijn voor de troonopvolging. Marilène wordt dan officieel het veertiende lid van het Koninklijk Huis.

Van Vollenhoven en Marilène niet adelijk (26 maart)

Mr. Pieter van Vollenhoven krijgt geen adelijke titel, de aanstaande echtgenote van zijn zoon Prins Maurits, Marilène van den Broek, evenmin. Premier Kok heeft dit gisteren de Tweede Kamer geschreven, naar aanleiding van het voorgenomen huwelijk tussen Prins Maurits en Marilène.

Begin dit jaar staken geruchten de kop op dat overwogen zou worden Pieter van Vollenhoven een adelijke titel te verlenen. Eventuele kinderen van Prins Maurits en Marilène zouden dan ook van adel zijn.

In antwoord op vragen uit de Tweede Kamer antwoordt Kok dat de regering (het kabinet en de koningin) geen aanleiding heeft gezien Van Vollenhoven in de adelstand te verheffen. Omdat Prins Maurits' adelijke titel niet erfelijk is maar hem persoonlijk is verleend, zullen eventuele kinderen van Prins Maurits en Marilène gewone burgers worden met als achternaam Van Lippe Biesterveld Van Vollenhoven. Nu Marilène van den Broek evenmin een adelijke titel krijgt gaat zij Van Vollenhoven-Van den Broek heten. Zij wordt dus geen Koninklijke Hoogheid, maar mag zich straks wel prinses noemen, op grond van het gebruik door de eeuwen heen. Omgekeerd mag een man die een edelvrouw trouwt zich niet zomaar prins noemen.

Als oudste zoon van pieter van Vollenhoven en Prinses Margriet is Prins Maurits de vijfde in de lijn van troonopvolging, na de drie zonen van Koningin Beatrix en zijn moeder. Mocht onverhoopt Prins Maurits ooit het koningschap beërven dan worden zijn eventuele kinderen alsnog prins of prinses.

Royal Family on Internet *(Jan. 13th)*

Probably as soon as this year, the Royal Family can be found on the Internet. The Government Information Service (RVD) has received the Family's permission to open its own site. It is sure to include the latest biographies on members of the Family, says the director of the RVD Department for Public Information and Library, I. Wubben. Biographies on the Dutch Royal Family can already be read at the Internet address of PO Box 51 (the Prime Minister's Office). It has not yet been decided what else there is going to be on the home-page. The Royal Families of Spain and Great Britain already have their own site on the Internet.

Labor Party and Liberals want succession to the throne changed *(Jan. 14th)*

The Labor Party and the Liberal Party in the Lower House of Parliament are considering whether the Constitution should not be modernized on the issue of the succession to the throne. The question here is whether it is still in keeping with modern times to oblige the successor to the throne 'by calling' to become and be the King even if, for whatever reason, he does not feel like it.

The current provisions in the Constitution start from the assumption of an automatic obligation. In fact, the successor to the throne himself can only avoid it by refusing to ask Parliament for permission for his intended marriage. Under a different circumstance - the Constitution refers to exceptional circumstances - the decision has been put in the hands of the legislator.

Liberal spokesman Te Veldhuis raised the subject during the debate on a technical change in the Constitution concerning the guardianship for an underage king. He was the first to put himself the question whether the Constitution should not be more 'emancipated' in this respect.

Te Veldhuis also referred to the television interview with Crown Prince Willem-Alexander in September last year, in which he argued that the successor to the throne should be allowed more leeway for making up his own mind.

Interior Secretary Dijkstal reacted negatively, even though he did not deny that the issue may give rise to further debate in future.

Wedding Maurits and Marilène

May 29th *(Jan. 16th)*

Prince Maurits and Marilène van den Broek have chosen Apeldoorn for their wedding location. The civil marriage will be concluded at 'Het Oude Loo' Castle on Friday May 29th. On May 30th, the marriage will be confirmed in church, in the 100-year-old, recently restored Grote Kerk in Apeldoorn. The couple got engaged rather unexpectedly in Apeldoorn on November 29th 1997. On that occasion, 29-year-old Maurits, a son of Princess Margriet and Pieter van Vollenhoven, announced that it

was still unsure whether he would ask parliamentary permission for a marriage. He intends to lead an 'ordinary life' with his wife-to-be.

Cabinet approval for Maurits and Marilène *(Febr. 7th)*

Prince Maurits and his fiancée Marilène van den Broek have received Cabinet approval for their marriage. After yesterday's Cabinet meeting, Prime Minister Kok confirmed that he and his colleagues had discussed the intended marriage of Princess Margriet's eldest son with Euro-Commissioner Van den Broek's daughter.

The Prime Minister did so with 'total reluctance' because he feels he should not say too much about the private lives of members of the Royal Family. "But I cannot deny it".

A special bill of approval will be submitted for advice to the Council of State. After that, the Lower and Higher Houses of Parliament will read it in 'general assembly'. If they, too, concur in the marriage, then Maurits will remain fifth in line for the succession to the throne. Marilène will then officially be the fourteenth member of the Royal Family.

No peerage for Van Vollenhoven and Marilène *(March 26th)*

Mr Pieter van Vollenhoven will not receive a peerage, nor will the wife of his son Prince Maurits, Princess Marilène van den Broek. Prime Minister Kok wrote this to the Lower House of Parliament yesterday, concerning the intended marriage between Prince Maurits and Marilène.

Early this year, rumors were started that Pieter van Vollenhoven was considered for a peerage. Any children from Prince Maurits and Marilène would subsequently become members of the nobility as well.

In response to questions from the Lower House, Kok replies that the Government (the Cabinet and the Queen) have seen no reason for raising Van Vollenhoven into the nobility. Since Prince Maurits' peerage is not hereditary but has only been granted to him for life, any children from Prince Maurits and Marilène will be ordinary citizens whose surname will be Van Lippe Biesterveld Van Vollenhoven. Since Marilène van den Broek will not receive a peerage either, her name will be Van Vollenhoven - Van den Broek. So, she will not be a Royal Highness but can call herself a princess in due course, on the basis of a time-honored tradition. By contrast, a man marrying a peeress can not simply call himself a prince.

The eldest son of Pieter van Vollenhoven and Princess Margriet, Prince Maurits is fifth in line to the throne, after Queen Beatrix' three sons and his mother. In the unforeseen event of Prince Maurits ever inheriting the monarchy, any children of his will become princes or princesses from then on.

Jonge prinsen en prinsessen niet aanwezig op bal Beatrix (17 jan.)

Vast staat dat dertien 'gekroonde hoofden' Beatrix komen gelukwensen met haar verjaardag: koning Albert en koningin Paola van België, Carl Gustav en Silvia van Zweden, Juan Carlos I en Sofia van Spanje, Margrethe en prins Henrik van Denemarken, Harald V en Sonja van Noorwegen, groothertog Jean en Joséphine-Charlotte van Luxemburg en Hans Adam van Liechtenstein, die zonder zijn vrouw Marie komt.

Opvallend is dat het meest bevriende koninklijk paar, koning Hoessein en koningin Noor uit Jordanië, niet op het feest komen. Wel zenden zij een afgevaardigde. De afwezigheid van koningin Elizabeth uit Groot-Brittannië wekt minder verbazing. De Britse vorstin is niet zo gek op feestjes en stuurt hoogstwaarschijnlijk prins Charles naar Amsterdam.

Ook directe familieleden van Beatrix en Claus zijn uitgenodigd, onder wie alle kinderen van de prinsessen Irene, Margriet en Christina. Voor eventuele aanhang van de prinsen geldt het hofprotocol. Zo kan prins Maurits openlijk pronken met zijn kersverse verloofde Marilène van den Broek, terwijl kroonprins Willem Alexander zich niet officieel met zijn vriendin Emily Bremers mag vertonen. Niet uitgesloten is dat zij zaterdagavond wel op het bal in het Paleis op de Dam verschijnt.

Datzelfde geldt voor Laurentien Brinkhorst, de dochter van D66-Europarlementariër Laurens-Jan Brinkhorst, die verkering heeft met prins Constantijn. Ingewijden verwachten zelfs de ex-man van prinses Irene, Carel Hugo de Bourbon Parma, met wie de koningin nog een vriendschappelijke relatie onderhoudt. Uitgesloten is dat Jorge Guillermo, de voormalige echtgenoot van prinses Christina, op de dansvloer verschijnt.

Dat het bal van Beatrix tevens een huwelijksmarkt wordt voor troonopvolgers die nog vrijgezel zijn, is onwaarschijnlijk. De jonge generatie verkiest misschien 'een concurrerend feest dat elders in Europa plaatsvindt', aldus een woordvoerder van de Rijksvoorlichtingsdienst.

Waar de andere koninklijke party plaatsvindt, wil hij niet zeggen. De kalender meldt echter op 30 januari de dertigste verjaardag van kroonprins Felipe van Spanje. Of de meest begeerde vrijgezelle kroonprinses, de 20-jarige Victoria van Zweden, naar Amsterdam komt, is dus ook onzeker.

Vrijdagmiddag 30 januari arriveren de gasten bij het Stedelijk Museum, waar ze even kort kennismaken en wat werken bekijken die directeur Rudi Fuchs speciaal voor de gelegenheid heeft uitgezocht', aldus de woordvoerder van de RVD. 's Avonds is er een balletvoorstelling in het Muziektheater, met Beatrix' favoriete choreografen Hans van Manen en Jiri Kylian. Hier zijn ook premier Kok en burgemeester Patijn van Amsterdam van de partij.

Op Beatrix' verjaardag zelf, zaterdag, gaat het gezelschap met de koninklijke trein een dagje naar de Veluwe, waar Paleis Het Loo en Museum Kröller-Müller wordt aangedaan. Daarna snel terug naar Amsterdam, 'om zich te verkleden voor het bal', in het Paleis op de Dam.

Zondagochtend is er een kerkdienst in de Westerkerk

waar Beatrix en Claus in 1966 trouwden, het huwelijk dat door rookbommen werd verstoord. Het verjaardagsfeest wordt afgesloten met een rondvaart over het IJ met de radersalonboot de Kapitein Kok.

Rustige verjaardag koningin Beatrix

(31 jan.)

Koningin Beatrix heeft gisteren haar privé-verjaardagsfeestje in een rustig Amsterdam gevierd. De publieke belangstelling was gering. Het feest verliep zonder één incident.

De koningin, die vandaag 60 jaar is geworden, ontving haar gasten gistermiddag breed lachend en in een uiterst vrolijke bui. In het Stedelijk Museum verwelkomde de vorstin zo'n tweehonderd feestgangers die de expositie 'De Vertelling' met twintigste eeuwse werken bezochten.

De publieke belangstelling bij het Stedelijk was beperkt. Hier en daar klonk schuchter 'Oranje boven'. De hoge gasten kregen een rondleiding van museumdirecteur R. Fuchs die de expositie samenstelde.

Ruim zeshonderd journalisten uit binnen- en buitenland volgden de festiviteiten. De politie zette in totaal ongeveer 1100 mensen in. Rond de plaatsen die de feestgangers bezochten, was een ring van zo'n 100 meter afgezet.

Enkele koninklijke gasten zagen ter elfder ure af van het verjaardagsfeest. Het Spaanse koningspaar Juan Carlos en Sofia zegde af in verband met een bomaanslag door de ETA. Ook kroonprins Hassan van Jordanië meldde zich af.

Beatrix verwelkomde haar gasten temidden van 1000 waxinelichtjes en narcissen. Zij trakteerde hen op muziek van een strijke met onder anderen violist Armando. 's Avonds keek het gezelschap naar een balletgala van het Nederlands Dans Theater en het Nationale Ballet in het Muziektheater. Voor deze reguliere voorstelling had de vorstin het balkon afgehuurd. In de zaal zaten 'gewone' mensen.

Het Koninklijk Paleis op de Dam in Amsterdam

© VVV Amsterdam

Young princes and princesses not present at ball Beatrix (Jan. 17th)

It is certain that thirteen 'crowned heads' will come and congratulate Beatrix on her birthday: King Albert and Queen Paola of Belgium, Carl Gustav and Silvia of Sweden, Juan Carlos I and Sofia of Spain, Margarethe and Prince Henrik of Denmark, Harald V and Sonja of Norway, Grand Duke Jean and Joséphine-Charlotte of Luxembourg and Hans Adam of Liechtenstein, who will be there without his wife Marie.

It is notable that the royal couple who are the closest friends, King Hussein and Queen Noor of Jordan, will not be present at the party. They will send a representative, however. The absence of Queen Elizabeth of Great Britain arouses less surprise. The British sovereign is not very fond of parties and will most probably send Prince Charles to Amsterdam.

Close relatives of Beatrix and Claus have also been invited, among whom all the children of the princesses Irene, Margriet and Christina. For any of the princes' partners, court protocol will be applicable. Thus, Prince Maurits can show off his brand-new fiancée, Marilène van den Broek, whereas Crown Prince Willem-Alexander is not allowed to make an official appearance with his girlfriend Emily Bremers. Nevertheless, it is not ruled out that she will appear at the ball in the Palace at the Dam on Saturday night.

The same goes for Laurentien Brinkhorst, the daughter of D'66 Euro-Parliamentarian Laurens-Jan Brinkhorst, who is engaged to Prince Constantijn. Insiders even expect to see Princess Irene's ex-husband, Carel Hugo de Bourbon Parma, with whom the Queen is still on friendly terms. It is ruled out that Jorge Guillermo, Princess Christina's ex-husband, will appear on the dance-floor.

It is unlikely that Beatrix' ball will also become a marriage market for successors to the throne who are still single. The young generation may prefer "a rivaling party taking place elsewhere in Europe", says a spokesman of

the Government Information Service (RVD).

He declines to say where the other royal party will take place. Yet, the calendar shows the thirtieth birthday of Crown Prince Felipe of Spain on Friday January 30th. Therefore, it is not certain either whether the most eligible single crown princess, 20-year-old Victoria of Sweden, will come to Amsterdam.

On Friday afternoon, January 30th, the guests will arrive at the City Museum, "where they will briefly make each other's acquaintance and will see some works specially selected for the occasion by the director, Rudi Fuchs", according to the RVD spokesperson. In the evening there will be a ballet performance in the Music Theater by Beatrix' favorite choreographers Hans van Manen and Jiri Kylian. Here, Prime Minister Kok and the mayor of Amsterdam, Mr Patijn, will be present as well.

On Beatrix' actual birthday, on Saturday, the assembled party will take the royal train for a day-trip to the Veluwe, where Het Loo Palace and the Kröller-Müller Museum will be visited. After that, it is quickly back to Amsterdam, 'to dress up for the ball' in the Palace at the Dam.

On Sunday morning, there will be a church service at the Westerkerk, where Beatrix and Claus got married in 1966, the wedding that was disrupted by smoke bombs. The birthday party will end with a boat trip on the paddle saloon wheeler 'Kapitein Kok' on the River IJ.

Peaceful birthday Queen Beatrix

(Jan. 31st)

Queen Beatrix celebrated her private birthday-party in a peaceful Amsterdam yesterday. There was little public interest. The party took place without any incidents.

The Queen, who is turning 60 today, received her guests with a bright smile and in a very cheerful mood. In the City Museum, the sovereign welcomed some two hundred party-goers, who came to see 'The Narrative', an exhibition with twentieth-century works. There was not much public interest at the City Museum. Occasionally the thin sound of 'Orange on top' was heard. The high-placed guests were guided around by Museum Director R. Fuchs, who had organized the exhibition.

Over six hundred national and foreign journalists reported the festivities. The police had a total number of about 1,100 persons on duty. A circle of approximately 100 meters had been fenced off around the locations visited by the party-goers.

Some royal guests excused themselves from the birthday party at the eleventh hour. The Spanish royal couple Juan Carlos and Sofia called off owing to an ETA bomb attack. Crown Prince Hassan, too, sent his apologies.

Beatrix welcomed her guests among 1,000 wax-candle lights and daffodils. She treated them to string-band music by, among others, Armando. In the evening the assembled party attended a ballet gala in the Music Theater by the Dutch Dancing Theater and the National Ballet. The sovereign had hired the balcony for this regularly programmed performance. The 'common' folk were seated on the main floor of the auditorium.

The Royal Palace at the Dam in Amsterdam

© VVV Amsterdam

‘Wilhelmina nam geen blad voor de mond’ (3 maart)

Prins Willem Alexander heeft gisteren in het gebouw van de Eerste Kamer in Den Haag het eerste exemplaar in ontvangst genomen van deel 1 van de langverwachte biografie van koningin Wilhelmina. Auteur C. Fasseur belicht hierin het leven van Wilhelmina tot 1918. Er komt nog een tweede deel.

Professor Fasseur heeft genoten van het schrijven van de biografie, zei hij. "Ik had een benijdenswaardige toegang tot persoonlijke archieven. Ik las de honderden soms uiterst vertrouwelijke brieven van Wilhelmina aan haar moeder Emma. Het leverde prachtig materiaal op voor een biografie. Dat geldt ook voor Wilhelmina's bewaard gebleven regerings-herinneringen. Ze nam geen blad voor de mond en misschien zijn ze daarom ook nooit gepubliceerd."

Fasseur bewondert verder hoe Wilhelmina zich als heel jonge vrouw, als enige overgeblevene van een met uitsterven bedreigde dynastie, staande hield tegenover een omgeving van veel oudere heren. "En dat in een wereld waar aanvankelijk nog niet eens vrouwenkiesrecht was."

De wetenschapper zwaaide lof toe aan de in 1991 overleden professor Manning, die met de biografie over de langstregerende Oranje was begonnen. Aan de aantekeningen van Manning heeft Fasseur veel gehad.

Professor H. Wesseling ging bij de presentatie in op het fenomeen van ons nog altijd zeer populaire vorstenhuis "in een land dat als enige een republiek was toen overall vorstenhuisen regeerden". Hij wees op de tegenspraak tussen het "historisch gegroeide" en het "logisch bedachte". De gedachte aan een republiek slaat volgens hem in Nederland echter niet aan.

Kistje in graf bevat hart van Willem van Oranje (12 maart)

Het kistje dat vorige maand is gevonden in het grafmonument van Willem van Oranje bevat inderdaad het hart en de ingewanden van de Vader des Vaderlands. Het is in april 1620 geplaatst tijdens een speciale bijeenkomst in de Nieuwe Kerk in Delft.

Dat blijkt uit een geschrift uit 1621, dat een beschrijving geeft van het leven en de begrafenis van Louise de Coligny (1555-1620), de weduwe van Willem van Oranje.

Op 11 februari is het kistje ontdekt, maar dat werd zorgvuldig geheim gehouden. De Delftsche Courant ontthulde de vondst echter. Tot op heden is het kistje niet geopend. Het Koninklijk Huis moet daarover beslissen.

Koninklijke grafkelder zorgt voor verrassing (12 maart)

De ontdekking van het kistje met het hart en de ingewanden van de Vader des Vaderlands kwam voor de restaurateurs van het praalgraf niet als een verrassing. Zij waren op de hoogte van de mogelijkheid een kistje of koker aan te treffen.

De betrokken instanties waren hier bij de start van de restauratie van het grote praalmonument voor gewaarschuwd door de Haagse historicus en Oranje-kenner L. van der Klooster. Hij stuitte op een pamflet met de beschrijving van de resten.

Het oude document geeft een uitvoerige beschrijving van het leven van Louise de Coligny.

In een vijfregelige alinea wordt melding gedaan van de ceremonie in april 1620. Later zou blijken dat de plechtigheid tevens het definitieve afscheid voor Louise de Coligny van de vermoorde prins was. Ze overleed tijdens haar verblijf in Frankrijk op 9 oktober 1620 in Fontainebleau, ten zuiden van Parijs.

In mei van het jaar erop werd zij bijgezet naast haar Willem in de grafkelder van de Nieuwe Kerk. Evenals haar echtgenoot, werd Louise de Coligny voor de begrafenis gebalsemd, een gebruikelijke procedure bij notabelen. Het was niet ongebruikelijk om een gebalsemd lichaam en een kistje of koker met de ingewanden gescheiden van elkaar te begraven. Onderzoekers van het Huis van Oranje zijn daarom niet verwonderd over de vondst van de ingewanden van Willem van Oranje in het praalgraf.

De sleutelbewaarder van de koninklijke grafkelder, de Delftse burgemeester H. van Oorschoot, wil niet reageren op de ontdekking. Hij vindt het vanuit zijn functie ongepast om te praten over de vondst. Als één van de weinigen bezoekt de Delftse burgemeester als sleutelbewaarder de grafkelder. De inspectie staat jaarlijks op de agenda op de eerste werkdag van januari.

In tegenstelling tot de graven van de koninklijke huizen in Londen en Wenen, zijn kelders in Delft niet toegankelijk voor publiek. Nederland kent die traditie niet. Ook het gevonden kistje is niet te bezichtigen en bevindt zich tijdelijk in de hermetisch afgesloten grafkelder.

De kennis over het interieur van de kelder is beperkt. Het keldercomplex bestaat uit twee gedeelten. Het interieur van de kelders is sober. De muren zijn met gladde tegels bekleed en het plafond van de gewelven zijn wit gepleisterd. In totaal hebben 43 leden van het Huis Oranje-Nassau er hun laatste rustplaats.

Over drie aanwezige lijkkasten bestaat geen zekerheid. In de buurt van de rustplaatsen van Willem van Oranje en Louise de Coligny staan drie kisten met kinderen, van wie de identiteit niet vaststaat.

Crypte van Willem van Oranje

"Wilhelmina did not mince words"

(March 3rd)

Yesterday Prince Willem-Alexander received the first copy of part I of the long-awaited biography of Queen Wilhelmina, in the Senate-building in the Hague.

In it, the author C. Fasseur sheds light on Wilhelmina's life until 1918. A second part is still due to be published.

Professor Fasseur said he enjoyed writing the first part of the biography. "I had an enviable access to personal archives. I read the hundreds of occasionally very confidential letters from Wilhelmina to her mother Emma. It offered beautiful material for a biography. That is also true for Wilhelmina's government reminiscences that have been preserved to the present day. She did not mince words, and that may be why they were never published."

Fasseur also admires how, as a very young woman and as the only remaining member of a dynasty threatened with extinction, Wilhelmina held her own amidst an environment of much older gentlemen. "And this in a world in which initially there was not even women's suffrage". The scholar gave praise to Professor Manning, who died in 1991, and who had started the biography on the longest-reigning member of the House of Orange.

Manning's notes were of great value to Fasseur. During the presentation, Professor H. Wesseling discussed the phenomenon of the persistently great popularity of our Royal Family "in a country that once was a republic when royal families were reigning everywhere". He referred to the contradiction between "things that have developed in the course of history" and "those that have been logically conceived". In his view, however, the notion of a republic does not strike a chord with people in the Netherlands.

Case in grave contains heart of William of Orange

(March 12th)

It has now been proved that the case found in the crypt of William of Orange last month contains the heart and intestines of the Father of the Nation. It was given its place in April

1620 at a special gathering in the Nieuwe Kerk in Delft.

That is shown by a written document from 1621, which describes the life and burial of Louise de Coligny (1555-1620), William of Orange's widow.

The case was discovered on February 11th, but that was kept a careful secret. The newspaper *Deftsche Courant* revealed the discovery, though. So far, the case has not been opened. The Royal Family will have to decide about that.

Royal vault offers surprise (March 12th)

The discovery of a case with the heart and intestines of the father of the Nation (William of Orange) came as no surprise to the restorers of the tomb. They were aware of the possibility of finding a case or cylinder.

The authorities involved had been cautioned about this from the start of the restoration of the large crypt by the historian and Orange-expert L. van der Klooster from the Hague. He came across a pamphlet describing the location of the remains.

The old document gives an elaborate description of the life of Louise de Coligny. In a five-line paragraph, mention is made of a ceremony in April 1620. The ceremony was later proved to have been Louise de Coligny's final farewell to the assassinated prince. She died during her stay in France, in Fontainebleau, south of Paris, on October 9th, 1620.

In May of the following year she was entombed next to her William in the vault in the Nieuwe Kerk. Like her husband, Louise de Coligny was embalmed for the burial, which was a customary procedure among dignitaries. It was not unusual to bury an embalmed body separate from a case or cylinder with the intestines. Hence, researchers of the House of Orange are not surprised at finding William of Orange's intestines in the tomb.

The key-bearer of the royal vault, the Mayor of Delft, H. van Oorschot, does not want to comment on the discovery. He feels it does not befit his office to talk about the find. Being the key-bearer, the Mayor of Delft is one of the few to visit the vault. Each year the visit is scheduled for the first working-day in January.

Unlike the graves of the royal families in London and Vienna, the vault in Delft is not accessible to the public. Abroad, vaults are occasionally open to the public. The Netherlands have no such tradition. The case that was found is not on display either, and it is situated in the hermetically sealed vault.

There is limited information about the interior of the vault. The complex of vaults has two compartments. The interior of the vaults is austere. The walls are covered with smooth tiles and the ceiling of the vaults is plastered white. Altogether 43 members of the House of Orange-Nassau have their final resting-place there.

There is no certainty about three coffins present there. Near the resting-places of William of Orange and Louise de Coligny, there are three coffins of children whose identities have not been established.

Crypt William of Orange

Molens roofgoed voor Amerikanen

(30 jan.)

Gebouwen met een Oudhollandse uitstraling, daar zijn Amerikanen gek op. Vooral molens staan daarbij hoog op hun verlanglijstje. Roofgoed, zogezegd. Wederom is er uit de Verenigde Staten een bestelling binnengekomen voor zo'n historisch bouwwerk. En met een beetje mazzel gaat een Groninger molenbouwer hem maken.

Het betreft een aanvraag uit het stadje Fulton, in de staat Illinois. Het verzoek kwam binnen bij het bedrijf Lowlands Management, anders dan de naam doet vermoeden een puur Nederlandse onderneming die vooral in de drie noordelijke provincies actief is. Drs. Bert Bulder van Lowlands heeft de firma Molema, molenbouwers te Heiligerlee, uitgenodigd hem het komende voorjaar te vergezellen op een trip naar de States om in Fulton de zaak nader te bespreken.

Lowlands is een advies- en projectbureau dat z'n best doet de historische, culturele en zakelijke betrekkingen tussen Noord-Nederland en de Verenigde Staten aan te jagen. De aandacht is hierbij vooral gericht op de stad Holland in het westen van de staat Michigan. Daar wonen zeer veel nazaten van landverhuizers, uit met name Groningen, Drenthe en Friesland. Al enkele jaren is er sprake van een opvallende toenadering tussen de bewoners van Michigan en het oude land van herkomst.

Uit die opgebloeide contacten stamt het plan voor de bouw van een Noord-Nederlands dorp op Windmill Island, een door water omspoeld stadsdeel van Holland, Michigan. De bedoeling is daarvoor authentieke gevels in Noord-Nederland af te breken en voor wederopbouw te verzenden naar Amerika. Het eerste geveltje uit Nederland is overigens nog niet naar de States verstuurd.

Windmill Island wordt gedomineerd door een fraaie Hollandse molen, jaren geleden naar volkomen origineel voorbeeld gebouwd door Nederlanders. Het is de mooiste molen van Amerika. Vorig jaar meldde zich de stad Pella: die wil ook graag een échte Hollandse molen.

De nieuwste ontwikkeling is dat de stad Fulton bij Lowlands Management aanklopte. "Fulton wil een molen om daarin een toeristisch centrum onder te brengen", aldus Bert Bulder. Ook deze, aan de oevers van de Mississippi gelegen stad heeft evenals Holland en Pella nogal wat inwoners van Nederlandse afkomst. "De molen wordt een replica van een bestaand exemplaar, maar misschien wel opgetrokken uit originele materialen uit Nederland."

Voor Bulder en de zijnen wordt het een pittige reis naar de VS, omdat zij tegelijkertijd een Noord-Nederlandse handelsmissie naar Holland, Michigan begeleiden. De delegatie bestaat uit zo'n 25 ondernemers uit Groningen, Friesland en Drenthe, die in Michigan wel zaken willen doen. Vertegenwoordigers van de provincies en de stad Groningen reizen ook mee. Vorig jaar al werd bekend dat een aantal (grote) Amerikaanse ondernemingen zich in Noord-Nederland oriënteert.

Lowlands maakt tijdens de trip nóg een uitstapje, en wel naar de stad Greenbay, Wisconsin. Hier zetten de Nederlanders een congres op dat de aanzet moet zijn voor verdere samenwerking; naar het voorbeeld van Holland, Michigan.

Elfstedentulp: de Dokkum (4 febr.)

De kans dat er deze winter een Elfstedentocht komt is gering, zeker is wel de komst van de Elfstedentulp. De kleur is violet, het karakter winterhard en de naam 'Dokkum'.

Het is de eerste van een serie tulpen die in totaal uit ten hoogste elf soorten (genoemd naar de Friese steden) zal bestaan. Met ingang van komende winter zal de bloem in de winkels verkrijgbaar zijn. Dokkum doet het goed bij vriesweer en zal tussen januari en mei te koop zijn.

De tulp wordt op 16 februari gepresenteerd in Dokkum (gemeente Dongeradeel). Op de Marneflora in Groningen is de nieuwe tulp binnenkort ook te zien. Volgend jaar zijn waarschijnlijk Franeker en Harlingen aan de beurt. Aan de cultivering van een nieuwe tulp wordt doorgaans twintig jaar gewerkt.

Americans hot for windmills (Jan. 30th)

Buildings with an old-Dutch charm, that is what Americans go for. Windmills in particular are top on their list of favorites in this respect. Hot stuff, so to speak. Again an application for such a construction has been received. And with a bit of luck, it is going to be a windmill constructor from Groningen who is going to build it.

It concerns a request from the small town of Fulton in the State of Illinois. The request was received by the company of Lowlands Management, which, despite its name suggesting otherwise, is a purely Dutch company mainly active in the three northern provinces. Drs. Bert Bulder of Lowlands has invited the firm of Molema, windmill constructors at Heiligerlee, to join him on a tour to the States this spring and discuss the matter in more detail in Fulton.

Lowlands is a consultancy- and property-development agency dedicated to stimulating the historical, cultural and commercial relationship between the north of the Netherlands and the United States. In this respect, its attention is mainly focused on the town of Holland in the west of the State of Michigan. A very large number of descendants of immigrants from notably Groningen, Drenthe and Friesland live there. For some years there has been a remarkable strengthening of contacts between the inhabitants of Michigan and the old native country.

From those intensified contacts came the plan for building a North-Dutch village on Windmill Island, a town quarter surrounded by water in Holland, Michigan. The idea is to pull down authentic house-fronts in the north of the Netherlands and ship them to America for reconstruction. The first house-front has yet to be shipped to the States, though.

Windmill Island is dominated by a lovely Dutch windmill, which was built from blueprint by Dutch people years ago. It is the most beautiful windmill in America. Last year, the town of Pella got in touch: it, too, would like to have a real Dutch windmill.

The latest development is that the town of Fulton knocked at the door of Lowlands Management as well. "Fulton wants a windmill for accomodating a tourist center", says Bert Bulder. Like Holland and Pella, this town on the shores of the Mississippi also has quite a few inhabitants of Dutch descent. "The windmill will be a replica from an existing one, though it may in fact be constructed from original Dutch materials".

For Mr. Bulder and his partners the tour to the U.S. will be a demanding one, as they will also be supervising a North-Dutch trade mission to Holland, Michigan. The delegation will include 25 businessmen from Groningen, Friesland and Drenthe who want to do business in Michigan. Delegates from the provinces and from the town of Groningen will also join the tour. As early as last year, it became clear that a number of (large) American companies are trying to make their way into the north of the Netherlands.

Lowlands will make yet another excursion during the tour, that is, to the town of Greenbay, Wisconsin. Here the Dutchmen will organize a conference that should be the initial step towards further cooperation; after the example of Holland, Michigan.

New tulip species: "Dokkum" (previously named R.Z.B. 153)

'Elfsteden' tulip: the 'Dokkum'

(Febr. 4th)

Chances of a coming 'Elfsteden' tour are slim this winter, but the coming of the 'Elfsteden' tulip is certain. Its color is violet, its character is winter-hardy, and its name is 'Dokkum'.

It is the first of a series of tulips that will include a maximum of eleven varieties altogether (called after Frisian towns). At the beginning of next winter, the flower will be available in the shops. 'Dokkum' does well in frosty weather and will be on sale between January and May.

The tulip will be presented in Dokkum (in the township of Dongeradeel) on February 16th. The new tulip will shortly be on show at the Marneflora in Groningen as well. Next year Franeker and Harlingen will probably have their turn. Working on the cultivation of a new tulip generally takes twenty years.

Drop verliest terrein aan kauwgum

(9 maart)

Het oerhollandse dropje, inclusief de engelse drop en los spul als dropkabels en -spenen, verliest terrein aan kauwgum. Vorig jaar ging er voor 294 miljoen gulden van deze zwarte lekkernij over de toonbank, 2 miljoen gulden minder dan in 1995. In diezelfde periode groeide de omzet van kauwgum met 19 miljoen gulden naar 224 miljoen. In hoeveelheden werkt de Nederlander echter 32 miljoen kilo drop weg tegen bijna 5 miljoen kilo kauwgum.

In het segment suikerwaren blijft het dropje met 24,3 procent wel marktleider en neemt de kauwgum met 18,5 procent genoeg met de tweede plaats. Pepermunt en gomartikelen als winegums hebben beide een aandeel van 11,5 procent. Dit blijkt uit cijfers van het studiecentrum snacks en zoetwaren (SSZ).

De gemiddelde Nederlander snoept en snackte vorig jaar 35 kilo weg, goed voor een nationaal totaal van 551 miljoen kilo. Dat is 1,3 procent meer dan 1996. De waarde was iets meer dan 6 miljard gulden, zo'n 10 procent van de consumentenbestedingen.

De levensmiddelenhandel verkoopt daarvan 63 procent. De markten, benzinestations, tabakzaken, bakkers en horeca verliezen terrein. Vorig jaar verkochten zij 37 procent van het totaal, tegen 38,8 procent drie jaar eerder.

In hoeveelheden werd er vorig jaar 71 miljoen kilo chocolade verorberd, 101 miljoen kilo suikerwerk, 276 miljoen kilo biskwietjes en andere koekjes en ruim 100 miljoen kilo hartige hapjes als pinda's, chips en cocktail-snacks.

De top tien in geld: gebak, gevuld banket, koekjes, pinda's en noten, chocolade en bonbons, candybars, chips, drop, cocktailsnacks en als tiende kauwgum. In kilo's gaat het gevuld banket aan de leiding, gevolgd door de koekjes.

Nederlanders drinken hun koffie het liefst saai (18 maart)

Koffiebranders en verkopers vinden Nederlanders maar saai. Ze zijn bijna de grootste koffiedrinkers van de wereld, maar variëren nauwelijks. Koffie is koffie; in de supermarkten maken ze een routinematige keuze.

Marktleider Douwe Egberts en de Vereniging van Nederlandse Koffiebranders en Theepakkers (VNKT) proberen dat gedrag te beïnvloeden. Daarom introduceert de Utrechtse koffiebrander Douwe Egberts volgende maand twee nieuwe melanges: Mildcafé en Robustcafé. In het streven om de klant bewuster te laten kiezen, staat op de pakken hoe het smaakverschil tot stand is gekomen: van de milde zijn de bonen licht gebrand, van de robuuste zijn ze extra gebrand.

Na leidingwater is koffie in Nederland de meest gedronken drank. Ieder jaar wordt per hoofd van de bevolking ongeveer 165 liter koffie gedronken, ongeveer vier kopjes per dag. Alleen in Finland, Zweden en Noorwegen drinken ze meer. Maar de Nederlander denkt in de super-

Dropverkoop op Utrechter markt

markt, waar hij zijn koffie meestal vandaan haalt, nauwelijks na over zijn keuze. Uit observaties is gebleken dat 80 procent van de consumenten in minder dan 15 seconden heel instinctmatig zijn koffie uit het schap pakt.

Hoe anders kiest de consument zijn wijn. Er wordt gewikt en gewogen: wordt het rood, wit of rosé, een Chablis of een Bordeaux? En ook thee kiezen is geen sinecure meer. De laatste jaren zijn tal van variaties geaccepteerd geraakt. In cafés en restaurants wordt lang getwijfeld boven de grote houten doos met soms wel tien verschillende soorten. Omdat vier kopjes koffie per dag naar verwachting het maximum haalbare is, zoeken de Utrechtse koffiebrander Douwe Egberts en de VNKT hun heil in 'het verbreden en verdiepen van de kennis over de koffiecultuur'. Wat zoveel betekent als de consument ervan overtuigen dat er voor ieder moment van de dag een andere koffiesmaak beschikbaar is. En dat het allemaal best wat avontuurlijker kan.

Ingrid Vervaet, secretaris van de vereniging van koffiebranders ziet al een kleine verandering. "Je kunt zeker nog niet spreken van een kentering, maar er is wel een lichte tendens te zien van iets meer variatie. 's Ochtends bijvoorbeeld iets anders dan 's avonds. Ook wordt er thuis wat meer espresso gedronken en wordt er voorzichtig geëxperimenteerd met single origin koffie, de ongemengde, meer exotische soorten met een iets uitgesprokener smaak." De VNKT, die als het over consumentenzaken gaat Koffie en Thee Informatie Bureau heet, probeert de Nederlander onder meer via Internet kennis te laten nemen van de rijke koffiecultuur. Op een toekomstige Internet pagina zal te lezen zijn over de meest gebruikte koffiebonen, over de methodes waarop die worden gebrand en de koffiesmaken per land. Want die verschillen. Zo kiest de Fransman voor de iets sterkere robustaboon en de Duitser voor de mildere arabica. De meest gedronken koffie in Nederland is een melange van tweede arabica en eenderde robusta.

Selling licorice at Utrecht market

Licorice loses ground to chewing gum

(March 9th)

The typically Dutch licorice candy, including all-sorts licorice and assorted confectionery such as 'shoestrings' and sticks of licorice, are losing ground to chewing gum. Last year, 294 million guilders were spent on this black delicacy, which is 2 million down from 1995. In the same period, the turnover of chewing-gum went up by 19 million guilders to 224 million. Quantitatively, though, the Dutch consumed 32 million kilos of licorice as compared to almost 5 million kilos of chewing-gum.

In the confectionery segment, however, the licorice candy remains the market leader with 24.3 per cent, and chewing-gum has to settle for second place with 18.5 per cent. Both peppermint and gum articles such as wine-gums have shares of 11.5 per cent. This is shown by figures from the Study Center for Snacks and Sweets (SSZ).

The average Dutch person ate 35 kilos of sweets and snacks last year, which makes a national total of 551 million kilos. That is 1.3 per cent up from 1996. Its value was a little over 1.6 billion guilders, which is approximately 10 per cent of consumer expenditure.

Grocery stores sell 63 per cent of that. Markets, gas stations, tobacconists, bakers and the hotel-and-catering trade are losing ground. Last year, they sold 37 per cent of the total as compared to 38.8 per cent three years before.

In quantities, last year, people consumed 71 million kilos of chocolate, 101 million kilos of confectionery, 276 million kilos of cookies and over 100 million kilos of savory snacks such as peanuts, chips and cocktail snacks.

The top ten in terms of money: gateaus, filled pastry, cookies, peanuts and nuts, chocolates and bonbons, candybars, chips, licorice, cocktail snacks and, in tenth place, chewing gum. In terms of kilos: filled pastry is in the lead, followed by cookies.

The Dutch drink their coffee unadventurously *(March 18th)*

Coffee roasters and merchants find Dutch people rather unadventurous. They are practically the biggest coffee drinkers in the world but hardly ever change their habit. Coffee is coffee; in the supermarkets they make their choice routinely.

Market-leader Douwe Egberts and the Association of Dutch Coffee Roasters and Tea Packers (VNTK) are trying to alter that behavior. As a result, the Utrecht-based coffee roaster Douwe Egberts will introduce two new blends next week: Mildcafé and Robustcafé. In trying to make customers make a more informed choice, the packs indicate how the difference in flavor has been created: the beans of mild coffee have been lightly roasted, those of the robust one have been extra roasted.

After tap water, coffee is the most popular drink in the Netherlands. Every year about 165 liters of coffee are drunk per capita, that is about four cups a day. Only in Finland, Sweden and Norway do people drink more. But in the supermarket, where he usually gets his coffee, the Dutchman hardly spends a thought on his coffee.

Observations have made clear that 80 per cent of consumers instinctively take their coffee from the shelf in less than 15 seconds.

How different from the way in which the consumer chooses his wine. People consider everything: is it going to be red, white or rosé, a Chablis or a claret? And making a choice of tea is no unimportant matter anymore either. In recent years, several varieties have become fashionable. In cafés and restaurants people spend a long time wondering over the big wooden box with occasionally no less than ten different kinds.

Since four cups a day is expected to be the maximum feasible limit, the Utrecht coffee roaster Douwe Egberts and the VNTK are resorting to "broadening and deepening the information people have on coffee culture". Which implies convincing the consumer that a different flavor of coffee is available for every moment of the day. And that things could well be done a bit more adventurously.

Ingrid Vervaet, who is the secretary of the association of coffee roasters, can see a small change already. "It is definitely too early to be talking about a turning-point, but it is possible to observe a trend towards some more variation. There will be some difference between morning and evening time, for instance. Also, there is some increase in people drinking espresso at home, and people are tentatively experimenting with single origin coffees, the unblended, more exotic kinds with a slightly more pronounced flavor". The KNVT, which is called the Coffee and Tea Information Desk where consumer affairs are concerned, tries to inform Dutch people of the multifaceted coffee culture, by means of, for example, the Internet. On a future Internet site, people will be able to read about the most widely used coffee beans, about the methods of roasting them, and the coffee flavors for each country. They vary. The Frenchman, for instance, will choose the slightly stronger robusta bean, and the German the milder arabica one. The most popular coffee in the Netherlands is a blend of two-thirds arabica and one-third robusta.

Jaap ter Haar (1923-1998) (28 febr.)

"Ik ben maar gewoon een vakman". Als de donderdag in zijn woonplaats Laren overleden Jaap ter Haar ergens een hekel aan had, was het dik doen over zijn schrijverschap. Hij had niet veel op met 'moeilijke en culturele poespas'. "Ik heb nooit gepretendeerd een kunstenaar te zijn. Leven is zoveel belangrijker dan kunst. Ik ben een vakman, dat is alles. Al schrijvende heb ik mijn vak geleerd. Als je mijn eerste boekjes nog eens overleest, mijn hemel! Eén en al cliché!"

De geboren en getogen Hilversummer Jaap ter Haar, die 75 jaar werd, was een veelzijdig en actief kunstenaar. Hij schreef zo'n zeventig boeken en maakte in het begin van zijn schrijverscarrière rond de VARA en de NCRV werden uitgezonden. Zijn grootste bekendheid kreeg Ter Haar met zijn kinderboeken reeksen *Lotje* en *Saskia en Jeroen* en de vierdelige serie *De Geschiedenis van de Lage Landen*. Ter Haar was niet alleen in Nederland een geliefd auteur. Veel van zijn boeken zijn in onder meer Amerika, Rusland, Frankrijk en Spanje uitgegeven. De *Saskia en Jeroen* verhalen, gebaseerd op het alledaagse leven van zijn eigen tweeling Saskia en Jeroen, vormden het begin van zijn schrijverscarrière. In eerste instantie waren het hele korte hoorspelen. Jaap ter Haar werkte in die tijd nog bij de Wereldomroep en had na de komst van de tweeling wat extra geld nodig. In verloren uurtjes tussen de luiers en de afwas begon hij te schrijven. Hij kreeg er steeds meer plezier in en begon langere verhalen te maken over Saskia en Jeroen. Het eerste boek over de tweeling werd meteen een bestseller. Volgens Ter Haar niet omdat het nou zo fantastisch was geschreven, maar omdat kinderen 'hun ouders hoorden praten en ouders hun kinderen'.

Het succes van de boeken van Jaap ter Haar schuilt in de eenvoud van zijn woordkeuze. Ter Haar hanteerde recht-voor-zijn-raap beschrijvingen. Een boom op het dorpsplein was een 'boom' en geen 'berk met tere twijgen'. Kinderen hebben volgens hem slechts trefwoorden nodig. De fantasie doet de rest.

Jaap ter Haar is regelmatig onderscheiden voor zijn boeken. Zo kreeg hij in 1972 de Nienke van Hichtum prijs voor *De Geschiedenis van de Lage Landen*. In 1974 ontving hij de Gouden Griffel voor zijn boek *Het Wereldje van Beer Ligthart*. In Duitsland werd hij in 1977 voor dit boek onderscheiden met de Stier van Buxtehude, het Duitse equivalent van de Gouden Griffel.

In 1974 stopte hij abrupt met schrijven. De aardigheid was er af. "Ik had zoveel geschreven dat ik mijn eigen zinnen ging haten. Er zat geen uitdaging meer in."

Op weg geholpen door zijn vrienden Rien Poortvliet en de Loosdrechtse portretschilder John Brinkworth, begon Jaap ter Haar kort daarna uit liefhebberij met schilderen. Hij ontwikkelde in korte tijd een geheel eigen, naïeve stijl en bereikte al snel een hoog peil.

Ook de schilderkunst heeft hij al doende onder de knie gekregen. "Schilderen kon ik echt niet. Maar ik ken nu zo'n beetje de weg van het creatieve proces. Je gaat op een gegeven moment uithevelen wat je niet meester bent. En dan komt er een smal poortje in zicht wat eigen is".

De drang om nog eens een boek te schrijven heeft Ter

Haar nooit meer gehad. Met het afronden van zijn laatste werk in 1974 ging ook de typemachine het huis uit. Al was het maar om niet in de verleiding te komen.

De Vloek van de Farao bekroond

(31 jan.)

De Vloek van de Farao van de Amerikaanse kinderboeken schrijver R.L. Stine is gisteren bekroond met de Venz Kinderboekenprijs 1998. Het was met 20.578 exemplaren het best verkochte kinderboek dat vorig jaar uitkwam. Namens de in New York wonende Stine nam een 'mummie' de prijs in ontvangst.

Dat gebeurde in Amsterdam bij de start van de stemperiode voor de elfde editie van de Nederlandse Kinderjury. Alle kinderen tussen 6 en 12 jaar kunnen van 1 februari tot 1 juni aangeven welke vijf boeken uit 1997 zij het leukste of het mooiste vonden. Vorig jaar deden ruim 48.000 kinderen mee.

Welk boek dit jaar de prijs van de Nederlandse Kinderjury wint, wordt op 27 juni bekend.

De bekendmaking van de Venz Kinderboekenprijs is gebaseerd op een overzicht van de honderd best verkochte boeken van 1997. In de categorie tot zes jaar ging *Piep zei de muis* van Carry Slee en Dagmar Stam het meest over de toonbank. De thriller *Alleen in huis* van Sinclair Smith vond in de categorie 13 tot en met 16 jaar het gretigst aftrek. Bij de boeken voor kinderen tussen 6 en 9 jaar gold dat voor de nieuwe verzamelde sprookjes van Annie M.G. Schmidt *Misschien wel echt gebeurd*.

Het winnende boek van R.L. Stine is een griezelverhaal over een jongen die een aantal mummies tot leven ziet komen. Van Stine's boeken zijn al 90 miljoen exemplaren over de hele wereld verkocht.

Exportprijs weer voor Rieu (19 jan.)

Violist André Rieu en het Johann Strauss Orkest krijgen dit jaar opnieuw de Exportprijs van Nederland. Rieu kreeg de trofee vorig jaar ook al. In 1997 verkocht de muzikant 2,3 miljoen cd's in het buitenland. In totaal heeft Rieu tot nu toe 4,5 miljoen cd's verkocht, waarvan 1,2 miljoen in Nederland. Zijn werk wordt in meer dan 25 landen uitgebracht.

Jaap ter Haar (1923-1998) (Febr. 28th)

"I am just a craftsman". If Jaap ter Haar, who died in his place of residence Laren on Thursday, hated anything, it was boasting about his authorship. He looked down on 'complicated and cultural fuss'. "I have never pretended being an artist. Life is so much more important than art. I am a craftsman, that's all. I learnt the trade while writing. When you re-read my first booklets, my goodness! Nothing but commonplaces!"

Jaap ter Haar (1923-1998)

Born and raised in Hilversum, Jaap ter Haar, who lived to be 75 years old, was a versatile and active artist. He wrote approximately seventy books and, at the beginning of his writing-career, produced something like a thousand radio-play installments, which were weekly transmitted by the broadcasting companies VARA and NCRV.

Ter Haar reached his peak of fame with his series of children's books *Lotje* and *Saskia and Jeroen*, and the series in four volumes *The History of the Low Countries*. Ter Haar was not only a popular author in the Netherlands. Many of his books have been published in, for example, America, Russia, France and Spain.

The *Saskia and Jeroen* stories, which were based on the every-day lives of his own twin children Saskia and Jeroen, formed the start of his writing-career. At first, they were very short radio-plays. At that time Jaap ter Haar still worked for the World Service and needed some extra money after the birth of the twin children. In the spare hours between washing the diapers and doing the dishes, he started writing. He got to enjoy it more and more and began to turn out longer stories about Saskia and Jeroen. The first book about the twins became a best-seller at once. According to Ter Haar, this was not because it was so well-written, but because children "heard their parents talk and parents heard their children".

The success of Jaap ter Haar's books lies in his simplicity of word-choice. Ter Haar used straightforward descriptions. A tree on the village square was a 'tree' and not a 'birch with fragile shoots'. In his view, children only need basic words. The imagination does the rest.

Jaap ter Haar has regularly received awards for his books. Thus, in 1972, he got the Nienke van Hichtum prize for *The History of the Low Countries*. In 1974, he received the 'Gouden Griffel' (the annual prize for author of best children's book) for his book *The Small World of Little Bear Ligthart*. In Germany, he was awarded the *Bull of Buxtehude*, the German equivalent of the 'Gouden Griffel', for this book.

In 1974 he put an abrupt stop to his writing. The fun

was gone. "I had written so much that I began to hate my own sentences. It offered no challenge anymore".

With the initial support of his friends Rien Poortvliet and the Loosrecht portrait painter John Brinkworth, Jaap ter Haar started painting for a hobby soon afterwards. In a short period of time, he developed a completely individual, naive style and soon achieved a high level of performance.

He also learnt to master the art of painting by practical experience. "I really did not know how to paint. But I more or less know the way of the creative process now. At some stage you are going to siphon off what you can't manage to do. And then you get a glimpse of a narrow trail of what is your own".

Ter Haar has never had the urge to write another book again. After completing his last piece of work in 1974, the typewriter left the house as well. If only so as not to feel the temptation anymore.

Award for *The Curse of the Pharaoh*

(Jan. 31st)

The Curse of the Pharaoh, by the American writer of children's books R.L. Stine, was awarded the Venz Prize for Children's Books for 1998 yesterday. With 20,578 copies, it was the best-selling children's book published last year. On behalf of Stine, who lives in New York, a 'mummy' received the prize.

That took place in Amsterdam at the start of a voting-period for the eleventh edition of the Dutch Children Jury. All children between the ages of 6 and 12 can make known what five books of 1997 they liked best or considered the most beautiful. Last year over 48,000 children participated. What book is going to win the prize from the Dutch Children Jury will be announced on June 27th. The announcement of the Venz Children's Book Prize is based on a long-list of the hundred best-sold children's books for 1997. In the category of up to six years old, it was *And the Mouse said Peep* by Carry Slee and Dagmar Stam that sold best. The thriller *Home Alone* by Sinclair Smith was in most demand in the category of 13 through 16 years old. As regards books for children between 6 and 9 years old, the same went for the new collection of fairy-tales by Annie M.G. Schmidt's *It May Have Really Happened*.

The winning book by R.L. Stine is a horror story about a boy who sees a number of mummies come alive. Already 90 million of Stine's books have been sold worldwide.

Export prize for Rieu again (Jan. 19th)

Violinist André Rieu and the Johann Strauss Orchestra will receive the Dutch export prize again. Rieu received the trophy last year as well. In 1997 the musician sold 2.3 million c.d.'s abroad. By now, Rieu has sold a total of 4.5 million c.d.'s, 1.2 million of which in the Netherlands. His work is released in over 25 countries.

Van Gogh onder de prijs verkocht

(2 febr.)

Vincent van Gogh's *Portret van Dr. Gachet* - ooit het duurste schilderij ter wereld - zou voor een fractie van de oorspronkelijke waarde zijn verkocht. Het veilingshuis Sotheby's heeft eind vorig jaar 6,2 miljoen pond betaald voor het schilderij, dat in 1990 nog voor 51 miljoen pond was geveild, zo meldt de Britse krant *Times* zaterdag. Verkoper was de bank van de inmiddels overleden Japanner Ryoei Saito. Volgens de publicatie hebben de Japanse banken momenteel grote problemen bij het verzilveren van hun kunst.

Karakter ook in Amerika (2 febr.)

Mediagigant Sony-Columbia heeft de Nederlandse speelfilm *Karakter* aangekocht voor de Amerikaanse markt. Dit meldt de Dagkrant van het Internationaal Film Festival in Rotterdam. *Karakter*, de vrije interpretatie van Bordewijks roman over Dreverhaven en Katadreupe, is het bijzonder succesvolle debuut van regisseur Mike van Diem. De kans dat Van Diems film een nominatie krijgt voor een Oscar is door de interesse van het Amerikaans-Japanse concern sterk gegroeid. De Nederlandse filmwereld heeft vorig jaar *Karakter* gekozen om mee te doen in de Oscar-competitie. Eind vorig jaar kreeg *Karakter* de Grand Jury Prize van het American Film Institute Film Festival. Hoofdrolspeler Jan Decleir is onderscheiden voor zijn acteerprestaties, evenals zijn collega Fedja van Huet. Ook het camerawerk van Rogier Stoffers viel in de prijzen.

Gaat Oscar voor *Karakter* Nederlandse film redden? (25 maart)

De Nederlandse filmwereld verkeert in een lichte staat van euforie. Van de staatssecretaris die ook film in zijn portefeuille heeft tot de leider van het Nederlands Filmfestival, van de directeur van het Nederlands Fonds voor de Film tot de onvermijdelijke Matthijs van Heijningen; iedereen geniet nog na van de Oscar die Mike van Diem gisterochtend in Los Angeles in ontvangst mocht nemen voor zijn speelfilm *Karakter*. En met reden, want een prestigieuzere filmprijs dan de Oscar bestaat er nu eenmaal niet.

Nederland haalde gisteren de tweede Oscar voor de beste niet-Engelstalige film in drie jaar tijd binnen, want *Antonia* viel in 1996 ook al in de prijzen. Je zou een moment kunnen denken dat de Nederlandse filmindustrie daarmee een nog nooit eerder vertoonde prestatie geleverd heeft, maar de archieven van de Academy of Motion Picture Arts and Sciences leren dat Nederland met zijn twee Academy Awards in drie jaar zeker geen unieke positie inneemt. Vijf landen presteerden hetzelfde sinds de Oscar voor de 'Best Foreign Language Film' in 1957 werd ingesteld. Daarvan haalde Italië het kunststukje zelfs viermaal uit (waarvan drie keer in twee opeenvolgende jaren), Frankrijk drie keer en Denemarken en Zweden elk éénmaal. Waarmee ons land zich dus zeker

niet in slecht gezelschap bevindt.

Je zou door Van Diem's triomf bijna vergeten dat er tot voor kort geroepen werd dat de Nederlandse film ten dode opgeschreven is, omdat met name het eigen publiek het laat afweten. Met honderdduizend bezoekers voor een vaderlandse film spreekt men tegenwoordig van een grote hit, waar zo'n aantal twee decennia geleden nog als rampzalig beschouwd werd.

Ook *Karakter* had moeite een publiek in eigen land te vinden, ondanks de over het algemeen redelijk welwillende recensies. Gaat Van Diem's Oscar, eventueel gevoegd bij die van Marleen Gorris, nu opeens verandering brengen in de geringe populariteit van de vaderlandse film? Het mag betwijfeld worden, daarvoor zijn de onderliggende oorzaken waarschijnlijk te structureel van aard. Neem alleen de dominantie van Hollywood, dat met grote budgetten, een geoliede PR-machine en een ijzeren greep op de distributiekanaalen bijna alle nationale filmindustriën in de westerse wereld heeft platgedrukt. Die twee Nederlandse Oscars zullen daar weinig aan veranderen, zoals ook Denemarken niet spectaculair geprofiëerd heeft van de Oscars die dat land in 1988 en 1989 veroverde (met *Pelle de Veroveraar* en *Babette's Feast*).

Is de Oscar voor *Karakter* dan alleen maar leuk voor Mike van Diem met zijn cast en crew? Waarschijnlijk niet. Allereerst kan de onderscheiding het slechte imago van de Nederlandse film wat oppoetsen (nog steeds klinkt er gejoel wanneer het publiek bij een sneak preview plots met een Nederlandse film geconfronteerd wordt).

Daarnaast buigt de Tweede Kamer zich binnekort over een plan van Minister Wijers van Economische Zaken om investeringen in de Nederlandse filmindustrie aantrekkelijker te maken en liggen er ook plannen voor een telefilmproject om de productie van tv-films te stimuleren. De Oscar van *Karakter* zal het moeilijk maken om deze plannen te torpederen, mede omdat de Nederlandse overheid de film altijd al stiefmoederlijk behandeld heeft.

Staatssecretaris Nuis van Cultuur mag dan tevreden trompetteren dat hij *Karakter* geholpen heeft met een extra subsidie voor de promotie van de film in de VS, dat neemt niet weg dat de meeste beschaafde landen meer voor hun film over hebben dan Nederland. Als de victorie van Mike van Diem daar ook maar enige verandering in kan brengen, dan is de euforie van dit moment toch niet geheel zonder grond.

Scene uit *Karakter*

Van Gogh sold below market price

(Febr. 2nd)

Vincent van Gogh's *Portrait of Dr. Gachet* - at one time the most expensive painting in the world - has allegedly been sold at a fraction of its original worth. At the end of last year the auctioning-firm Sotheby's paid 6.2 million pounds sterling for the painting, which had been auctioned for 51 million pounds only in 1990, reports the British newspaper *Times* on Saturday. The seller was the bank owned by the late Japanese Ryoei Saito. According to the publication, the Japanese banks are currently having great difficulty cashing in on their pieces of art.

Character also in America (Febr. 2nd)

Media mogul Sony-Columbia has acquired the Dutch film *Character* for the American market. This is reported in the 'Daily' of the International Film Festival in Rotterdam. *Character*, which is a free interpretation of Bordewijk's novel about Dreverhaven and Katadreuffe, is the greatly successful debut of director Mike van Diem. Chances of Van Diem's film receiving an Oscar nomination have much increased due to the interest shown by the American-Japanese company. Last year the Dutch movie-world chose *Character* for entering the Oscar competition. Late last year *Character* got the Grand Jury Prize from the American Film Institute. The leading actor Jan Declair got an award for his acting performance, and so did his colleague Fedja van Huet. Rogier Stoffers' camera work, too, was among the prize winners.

Oscar for *Character* to rescue Dutch film? (March 25th)

The Dutch movie-world is in a light state of euphoria. From the Under-Secretary of State whose portfolio includes motion pictures to the manager of the Dutch Film

Festival, from the director of the Dutch Film Fund to the inevitable Matthijs van Heijningen; they are all enjoying themselves in the aftermath of the Oscar that Mike van Diem had the honor to receive for his motion picture *Character*. And rightly so, there is no film award more prestigious than the Oscar after all.

The Netherlands secured their second Oscar

Scene from "Character"

for best foreign language film in three years, because, in 1996, *Antonia* was among the prize winners, too. With that, one could momentarily be led to believe that the Dutch film industry has never performed so well before, but the archives of the Academy of Motion Picture Arts and Sciences show that the Netherlands are certainly not in a unique position with their two Academy awards in three years.

Five countries achieved the same result since the Oscar for 'Best Foreign Language Film' was instituted in 1957. Of those, Italy performed the same feat no less than four times, three of which were in two consecutive years, France did so three times, and Denmark and Sweden one time each. So, our country is certainly not in bad company. As a result of Van Diem's triumph, one would almost forget that, until recently, the Dutch film had been pronounced all but dead, because, mainly at home, public attendance is lapsing. If there is an attendance of a hundred thousand for a nationally produced film, people speak of a box-office success these days, whereas such a figure would have been considered disastrous only two decades ago.

Character, too, had trouble finding an audience in its own country, despite reviews that were on the whole rather favorable. Is Van Diem's Oscar, either or not in addition to Marleen Gorris's, going to bring an overnight change to the low popularity of the national film? There is reason for doubt, because the underlying causes are probably too structural in themselves for that. Only consider Hollywood's supremacy, which has squashed nearly all national film industries in the Western World, with huge budgets, a well-oiled P.R. machine, and a tight grip on distribution channels. Those two Oscars will not significantly change that, just as Denmark did not spectacularly benefit either from the two Oscars that country won in 1988 and 1989 (with *Pelle the Conqueror* and *Babette's Feast*).

So, is the Oscar for *Character* no more than a bit of fun for Mike van Diem and his cast and crew? Probably not. First of all the award can give some gloss to the poor reputation of Dutch movies (catcalls are still heard when cinema-goers are inadvertently confronted with a Dutch movie at a sneak preview).

Moreover, the Lower House of Parliament will shortly address a scheme from Economics Secretary Wyers aimed at making investments in the Dutch film industry more attractive, and there are also plans for a tele-film project to stimulate the production of t.v. films. The Oscar for *Character* will make it hard to bring down these plans, the more so since the Dutch government has always been treating films as an afterthought.

Though Cultural Under-Secretary Nuis may be trumpeting around with satisfaction that he has supported *Character* with an extra subsidy for the promotion of the film in the U.S., it does not take away the fact that most civilized countries are more generous to their films than the Netherlands are. If Mike van Diem's victory can change that in any way, today's euphoria may not be totally unfounded.

Drentse gemeenten beginnen nieuwe jaar in nieuwe stijl (3 jan.)

Voor het woonhuis Molenkampweg 16 wappert in een vochtig winterbriesje de vlag van Havelte. Het dundoek is samengesteld uit een wit veld met daarop een rood kruis en twee sleutels. De vlag symboliseert de hereniging van Havelte met het buurdorp Uffelte en zegt ook iets over de connectie die Drenthe eeuwen geleden had met de bisdommen van Utrecht.

Maar op deze dag hangt al deze symboliek op treurig-stemmende wijze halfstok. Het betreft hier een allerlaatst protest tegen de gemeentelijke herindeling van Drenthe, waarbij Havelte is opgegaan in de nieuwe gemeente Westerveld. Vlageigenaar Hendrik Israëls vindt deze herindeling maar niks.

In Westerveld is gisteren, net als in vrijwel alle andere gemeenten in Drenthe, de nieuwe raad geïnstalleerd. Deze raden besturen vanaf heden de gemeenten, zoals die na de herindeling in Drenthe zijn ontstaan. De gemeente-nieuwe-stijl Zuidlaren wacht met de plechtigheid nog even tot volgende week en in Assen en Hoogeveen was het niet nodig een nieuwe raad te installeren omdat daar alles grotendeels bij het oude bleef. Het aantal gemeenten in Drenthe was tot voor kort 34 en is nu teruggebracht tot 12. Dat zijn Assen, Hoogeveen, Meppel, De Wolden, Aa en Hunze, Borger-Odoorn, Coevorden, Emmen, Middenveld, Noordenveld, Zuidlaren en Westerveld. De naam van laatstgenoemde gemeente is overigens nog niet officieel vastgesteld.

Westerveld is gevormd door de voormalige gemeenten Diever, Dwingeloo, Havelte en Vledder. Tot burgemeester is benoemd de heer A. Meijer (VVD); hij was in de oude situatie burgemeester van het naburige Ruinen, dat nu onderdeel is van De Wolden. Ook de keuze van het gemeentehuis in Westerveld is nog niet gedaan. Voorlopig fungeert dat van Havelte als administratief zenuwcentrum. In Havelte was gisteren ook de installatie van de nieuwe raad, de burgemeester, de gemeentesecretaris en de drie fulltime-wethouders (geleverd door VVD, PvdA en CDA).

De plechtigheid was met enig feestgedruis omringd. Zo werden burgemeester Anne Meijer en zijn vrouw per helikopter ingevlogen. De wentelwiek landde onder fanfaremuziek en voor het oog van een schare nieuwsgierigen pal voor het gemeentehuis van Havelte. Daarna was een eind verderop in gebouwen De Veldkei de installatie. De hele dag al was de eerste burger op stap met de helikopter, die hem voor een korte kennismaking naar de belangrijkste kernen van zijn nieuwe grondgebied voerde.

Aan één der toegangswegen naar 'De Veldkei' wonen Israëls (76) en z'n 74-jarige echtgenote. Flink wat mensen die de installatie met de daarop aansluitende receptie bezochten konden zodoende kennis nemen van het stil protest in de vorm van de halfstok gehangen Havelter vlag. Het echtpaar is altijd tegenstander geweest van de herindeling. Israëls, geboren en getogen in Havelte, is in zijn dorp veertig jaren postbode geweest. Het begroot hem meer dan hij kan zeggen dat Havelte nu niet langer zelfstandig is. "Ik weet ook wel dat die vlag niks meer

helpt", zegt hij, "maar ik vond het toch passend hem halfstok te hangen."

Bij de diverse installaties werd gisteren overal in Drenthe met vertrouwen in de toekomst geblikt. Een beetje vertrouwen kan ook inderdaad geen kwaad, want overal moeten in elkaar geschoven ambtelijke en bestuurlijke apparaten leren voortaan gezamenlijk op te trekken.

En net als de familie Israëls zijn meerdere Drenten sceptisch gestemd. In Emmen haperde er direct al iets. Daar stapten nog voor de installatie de raadsleden W. Nijenbrinks (VVD) en D. Muskee (Onafhankelijk Nieuw Emmen) op. Interne partijstrubbelingen - Nijenbrinks - en een verhuizing naar elders - Muskee - waren hiervan de oorzaak..

Curaçao moet provincie worden van Nederland (27 jan.)

"Wij willen geen halve Nederlanders meer zijn. Ons Nederlandse paspoort moet ons dezelfde rechten geven die de Nederlanders in Nederland hebben, met name eenzelfde werkloosheidsuitkering en ouderdomspensioen."

Dit zegt Stanley Brown, de leider van de politieke partij C'93, die Curaçao de nieuwste provincie van Nederland wil maken.

Brown hoopt bij de parlementsverkiezingen van vrijdag politieke macht te kunnen verkrijgen om het ideaal van zijn partij te verwezenlijken. Op diverse plaatsen op het eiland wapperen grote partijvlaggen: de Nederlandse driekleur, met in de witte baan de naam van de nieuwe partij. Het provincie-idee leeft overigens alleen op Curaçao. Op de andere eilanden is het niet gelukt de kiezers ervan te overtuigen dat de Antillen geen afzonderlijk land in het koninkrijk moeten blijven, maar een wezenlijk deel moeten worden van het Europese deel van het koninkrijk der Nederlanden.

Brown wijst erop dat door het voortschrijdende verval van de Antillen reeds een derde van de bevolking is verhuisd naar Nederland. "We hebben totaal geen geld om onze kinderen beter onderwijs, een baan en goede recreatiemogelijkheden te bieden." Brown is er niet bang voor dat de vijf kleinste Antilliaanse eilanden na het verkrijgen van de provinciestatus eventueel overspoeld zullen worden door Nederlanders.

Drenthe municipalities start in new style (Jan. 3rd)

In front of the residential house at 16 Molenkampweg, the flag of Havelte is flying in a light, dank winter breeze. The bunting consists of a composition of a white surface with a red cross and two keys on it. The flag symbolizes the reunion of Havelte with its neighboring village Uffelte and also hints at the connection that used to exist between Drenthe and the bishops of Utrecht centuries ago.

But on this day, all this symbolism is flying at half-mast in a sorrowful way. This has to do with a very last attempt of opposing the redrawing of the municipal boundaries in Drenthe, in the course of which Havelte has become incorporated into the new municipality of Westerveld. Flag owner Hendrik Israëls does not like this redrawing of boundaries one little bit.

Yesterday the new council was installed in Westerveld, as in nearly all other municipalities of Drenthe. As from now on, these councils will be in charge of the municipalities as they have been formed after the redrawing of boundaries in Drenthe. The new-style municipality of Zuidlaren is going to wait a little longer with the ceremony until next week, and in Assen and Hogeveen, there was no need for installing a new council because everything largely remained the same there. Until recently, the number of municipalities in Drenthe was 34, which has now been reduced to 12. They are Assen, Hogeveen, Meppel, De Wolden, Aa en Hunze, Borger-Odoorn, Coevorden, Emmen, Middenveld, Noordenveld, Zuidlaren and Westerveld. The name of the latter municipality has not been officially confirmed, though.

Westerveld constitutes the former municipalities of Diever, Dwingeloo, Havelte and Vledder. Mr. A. Meijer (Liberal Party) has been appointed as the mayor; in the old situation, he was the mayor of neighboring Ruinen, which is now part of De Wolden. The choice of the municipal hall in Westerveld has not been made either. Meanwhile, the one in Havelte serves as the administrative nerve-center. Yesterday the installation of the new council, the mayor, the municipal secretary, and the three full-time aldermen (coming from the Liberal Party, the Labor Party and the Christian Democrat Party) took place in Havelte as well.

The ceremony took place in the middle of some festive activity. Thus, the mayor, Anne Meijer, and his wife were flown in by helicopter. The chopper landed within sight of a crowd of on-lookers, right in front of the municipal hall in Havelte. After that, the installation took place some distance away in the premises of 'De Veldkei'. The mayor had been on the move by helicopter all day, leading him to the main centers of his new territory by way of brief introduction.

Israëls (76) and his 74-year-old wife live on one of the access-roads to 'De Veldkei'. So, quite a few people visiting the installation and the subsequent reception could witness the silent protest symbolized by the flag of Havelte at half-mast. The married couple have always been opposed to the redrawing of the boundaries. Israëls, who was born and raised in Havelte, has been a postman

in his village for forty years. He regrets more than words can tell that Havelte is no longer independent now. "I realize all right that that flag won't help", he says, "but I thought it proper to fly it at half-mast".

At the various installations all around Drenthe yesterday, people were looking ahead with confidence. In fact, a little bit of confidence will not do any harm, because everywhere the integrated official and administrative bodies will have to learn how to join forces in future.

And, like the Israëls family, several people in Drenthe are skeptically minded. In Emmen, something went wrong right at the start. There, council members W. Nijenbrinks (Liberal Party) and D. Muskee (Independent New Emmen) resigned even before the installation. This was caused by internal party troubles - Nijenbrinks - and moving elsewhere - Muskee.

Curaçao should become a Dutch province (Jan. 27th)

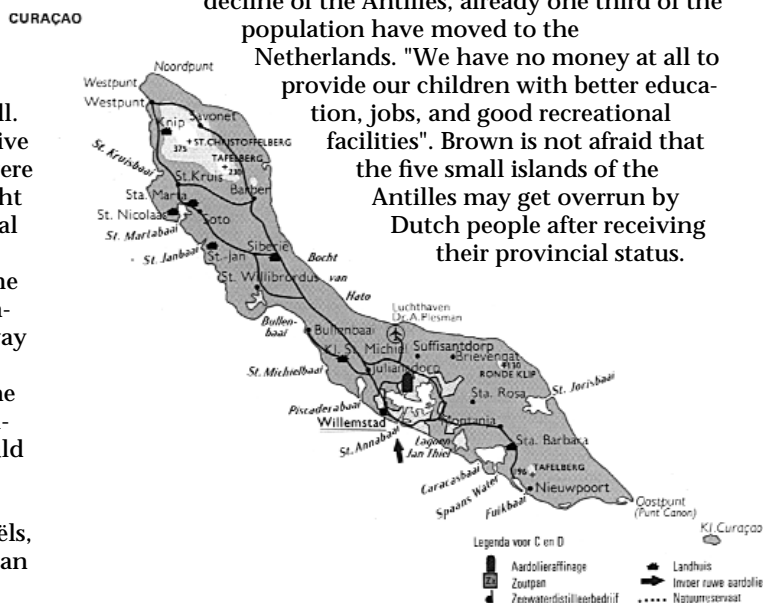
"We no longer wish to be half Dutchmen. Our Dutch passports should offer us the same rights as those which Dutch people in the Netherlands have, especially regarding the same unemployment benefits and old-age pensions".

These are the words of Stanley Brown, who is the leader of C'93, the political party that aims at making Curaçao the latest Dutch province.

Brown hopes he is able to get the political power at Friday's parliamentary elections in order to realize his party's ideal. Large party banners are flying at several places on the island; the Dutch tricolor with the name of his party on the white bar.

The idea of a province only exists on Curaçao, however. On the other islands, unsuccessful attempts were made at convincing the voters that the Antilles should not remain an independent country within the monarchy but become integrated in the European part of the Kingdom of the Netherlands.

Brown points out that as a result of the continuing decline of the Antilles, already one third of the population have moved to the Netherlands. "We have no money at all to provide our children with better education, jobs, and good recreational facilities". Brown is not afraid that the five small islands of the Antilles may get overrun by Dutch people after receiving their provincial status.

Nederlanders krijgen formulier orgaandonatie (21 febr.)

Alle volwassen Nederlanders ontvangen de komende maanden een donorformulier, waarmee kan worden aangegeven of hij wel of niet orgaandonor wil worden. De formulieren kunnen worden teruggestuurd naar het Donorregister. Dat verwerkt de gegevens van heel Nederland.

Volgens minister Borst van Volksgezondheid is deze landelijke aanpak uniek. Nergens ter wereld wordt de volwassen bevolking op deze schaal aangeschreven om een keuze voor of tegen orgaandonatie kenbaar te maken. De actie komt voort uit de Wet op de orgaandonatie, die duidelijkheid moet bieden over de vraag of iemand wel of niet orgaandonor wil zijn. Ook moet de wet het tekort aan donororganen en -weefsels opheffen.

De registratie is een verbetering van het huidige donorcodicil, waaraan veel bezwaren kleven. Slachtoffers van een ongeluk hebben vaak geen donorcodicil bij zich, nabestaanden weten dan niet altijd dat een slachtoffer een codicil heeft en artsen en nabestaanden verkeren in onzekerheid over de wensen van de overledene. De verzending van de formulieren duurt van 5 maart tot 11 april.

Nederland tweede babyland in EU

(24 febr.)

De toename van het aantal baby's met 2,9 procent vorig jaar maakt van Nederland het op één na vruchtbaarste land van de Europese Unie. Alleen het katholieke Ierland kent een grotere geboortegroei (7,4 procent). De sterfte per duizend inwoners is in Nederland het laagst van heel de EU. Dat blijkt uit gisteren gepresenteerde Europese statistieken.

In 1997 konden de gemeenten 194.500 nieuwe inwoners inschrijven, bijna drie procent meer dan het jaar daarvoor. Nederland moet de tweede plaats wat de groei betreft, delen met Duitsland. De aanwas is opmerkelijk omdat het aantal geboorten daalt. In de hele EU werden ruim vier miljoen geboorten geteld, een toename met 0,4 procent vergeleken met 1996.

Het aantal sterfgevallen in de EU bleef vorig jaar constant op ruim 3,7 miljoen. Het Nederlandse aandeel daarin (137.500) is evenmin veranderd. Opvallend is wel dat ons land het laagste aantal overledenen (8,8) per 1000 inwoners kent van heel de EU. Denemarken voert hier de lijst aan met 11,4 doden per duizend inwoners.

Nederlandse vrouwen oudste moeders ter wereld (14 maart)

Met een gemiddelde leeftijd van 28 jaar behoren Nederlandse vrouwen in de wereld tot de oudste vrouwen die voor het eerst een kind krijgen. Een gisteren in Genève verschenen VN-rapport haalt Nederland aan als voorbeeld op dit gebied, maar noemt geen andere landen.

Verder blijkt dat één op de vijf Nederlandse vrouwen, geboren in de jaren zeventig, kinderloos blijft tegenover één op de tien vrouwen die na de Tweede Wereldoorlog werden geboren. Ook meldt de economische commissie voor Europa (ECE) een opmerkelijke stijging van het aantal geboorten bij niet getrouwde partners en alleenstaanden. Terwijl in 1975 dit slechts 2 procent van alle nieuwgeborenen betrof, was dit in 1997 ruim 15 procent. De ouders van deze baby's zijn in tweederde van de gevallen samenwonende stellen, homoseksuele koppels of alleenstaanden. Een derde van de kinderen kreeg in een later stadium getrouwde ouders.

Een andere conclusie in het VN-rapport is dat inmiddels eenderde van alle Nederlanders alleen woont, terwijl dit in 1960 nog maar 11 procent was. Volgens de ECE komt dit ondermeer doordat veel Nederlanders op betrekkelijk jonge leeftijd het ouderlijk huis verlaten om op zichzelf te gaan wonen.

Andere redenen voor Nederlanders om alleen te wonen zijn scheidingen en het wegvallen van de partner op gevorderde leeftijd. De levensverwachting van vrouwen ligt in Nederland zes jaar hoger dan die van mannen en veel vrouwen zijn gemiddeld twee jaar jonger dan hun partner. Daarom zijn er relatief veel weduwen die lang alleen leven na het wegvallen van hun echtgenoot.

Gebruik van Internet verdubbelt

(21 maart)

Dit jaar zal het gebruik van Internet "spectaculair" stijgen. Momenteel heeft 14 procent van de Nederlanders thuis een aansluiting op de elektronische snelweg. Nog eens 18 procent overweegt op korte termijn een aansluiting te nemen. In de noordelijke regio blijft het Internetgebruik achter.

Ruim een kwart van de bevolking gebruikt Internet wel eens, 17 procent overweegt dit jaar voor het eerst over het net te gaan surfen. Dertien procent doet het nu al minimaal een keer per week. In de Verenigde Staten gebruikt 27 procent van de bevolking het net.

Dit blijkt uit een onderzoek dat bureau Inter/View onder 750 Nederlanders uitvoerde. Volgens het bureau geven de intenties van de bevolking aan dat er een spectaculaire groei te verwachten valt. Momenteel heeft 1 procent van de ondervraagden "wel eens" iets gekocht via het net, 2 procent verwacht dat het komend jaar te gaan doen, 9 procent zegt het "misschien" te gaan doen.

Het noorden van Nederland loopt met 7 procent aansluitingen achter bij de rest van Nederland, waar het gemiddelde tussen de 13 en 16 procent ligt. Een kwart van de gebruikers heeft een hogere beroepsopleiding gevolgd of is universitair geschoold.

The new organ donation form

Dutch people get organ donation form

(Febr. 21st)

In the coming months all Dutch people will receive a donor form with which they can make known whether or not they want to be organ donors. The forms can be returned to the Donor Register. Information from all over the Netherlands will be registered there.

According to Health Secretary Mrs. Borst, this nationwide approach is unique. Nowhere in the world is the adult population addressed on this scale to express a choice for or against organ donation. The campaign results from the Act on organ donation, which aims at clarifying the question whether or not somebody wants to be an organ donor. The Act should also put an end to the shortage of donor-organs and -tissues.

The registration is an improvement on the present donor codicil, to which there are many drawbacks. Victims of an accident often do not have a donor codicil with them, those who are next of kin do not always know that the victim has a codicil, and doctors and next of kin are uncertain about the will of the deceased. Mailing the forms lasts from March 5th to April 11th.

The Netherlands second baby country in E.U. (Febr. 24th)

The increase in the number of babies by 2.9 per cent last year makes the Netherlands the second most fertile country of the European Union. Only the Catholic Irish Republic has a higher birth rate (7.4 per cent). The death rate per thousand inhabitants in the Netherlands is the lowest in the entire E.U.. This is shown by European statistics presented yesterday. In 1997, municipalities were able to register 194,500 new inhabitants, which is nearly three per cent up from the previous year. As far as the increase is concerned, the Netherlands have to share their second place with Germany. The rise is remarkable because the number of births is falling in eight out of 15 E.U. countries. In the whole of the E.U., over four million births were registered, which is an increase by 0.4 per cent in comparison with 1996.

The number of deaths in the E.U. remained the same at

over 3.7 million. The Dutch share in this (137,500) has not changed either. It is striking, though, that our country has the lowest number of deaths (8.8) per 1,000 inhabitants in all of the E.U.. Denmark is leading the list here with 11.4 deaths per 1,000 inhabitants.

Dutch women oldest mothers in the world (March 14th)

At an average age of 28, Dutch women are among the oldest women in the world having their first baby. A report published in Geneva yesterday quotes the Netherlands as a point in case but does not mention other countries.

It further appears that one in five Dutch women born in the seventies remain childless as opposed to one in ten of the women born after the Second World War.

The Economic Commission for Europe (ECE) also reports a remarkable rise in the number of births among unmarried partners and single persons. Whereas in 1975 this was true for only 2 per cent of all newly born children, this was over 15 per cent in 1997. In two thirds of these cases, the parents of these babies are couples living together, homosexual couples or single persons. At a later stage, one third of the children got married parents.

Another conclusion in the U.N.-report is that one third of all Dutch people live on their own at present, whereas this was only 11 per cent in 1960. According to the ECE, this is partly due to the fact that many Dutch people leave their parental home to live on their own at a relatively young age.

Other reasons for Dutch people to live on their own are divorces and the loss of a partner in later life. The life expectancy of women in the Netherlands is six years higher than that of men, and many women are on average two years younger than their partners. As a result, a relatively large number of widows live alone for a long time after the death of their husband.

Use of Internet doubling (March 21st)

This year, the use of Internet will increase 'dramatically'. At present, 14 per cent of Dutch people are connected to the electronic highway at home. Another 18 per cent are considering a connection in the short term. The use of Internet in the northern regions is lagging behind.

Over a quarter of the population occasionally uses the Internet, 17 per cent are considering surfing on the net for the first time this year. Thirteen per cent already does so at least once a week now. In the United States, 27 per cent of the population use the net.

This appears from a poll conducted among 750 Dutch people by the bureau Inter/View. According to the bureau, the people's intentions indicate that a spectacular rise is to be expected. At present, 1 per cent of those interviewed has 'at one time' bought something via the net, 2 per cent expect to do so in the next year, 9 per cent say they 'may' do so. The north of the Netherlands lags by 7 per cent behind the rest of the Netherlands, where the average is between 13 and 16 per cent. A quarter of users has had a higher vocational education or has been academically educated.

Wiskunde in Nederland voorbeeld voor de wereld (28 febr.)

Niet voor niets scoren Nederlands jongeren beter in wiskunde-opgaven dan hun leeftijdgenoten in andere landen. Dat stelt Heleen Verhage, medewerker van het Freudenthal Instituut van de universiteit van Utrecht. Dit geldt als hét kenniscentrum voor het wiskundeonderwijs in Nederland. Zij reageert op de uitslag van een vergelijkend onderzoek in 21 landen dat deze week bekendgemaakt werd.

Daaruit bleek dat onze scholieren de hoogste prestaties ter wereld leveren op het gebied van de exacte vakken. Het onderzoek werd voor de derde keer gehouden. 500.000 scholieren van zestien tot achttien jaar werden getest. De Universiteit Twente heeft voor het Nederlandse deel van het onderzoek circa 1500 leerlingen getoetst op hun wiskundige kennis. Zoals in alle deelnemende landen kregen zij 76 opgaven over getalbegrip, algebra, meten en schatten, natuurkunde en redeneren.

Driekwart van de in Nederland geteste scholieren scoorde beter dan het internationale gemiddelde. Scholieren uit Zweden kwamen op de tweede plaats. Hun leeftijdgenoten in de Verenigde Staten, Zuid-Afrika, Litouwen en Cyprus haalde de laagste cijfers.

De meeste Aziatische landen, die bij vorige rondes ook opvallend goed presteerden, deden overigens deze keer niet mee. Nederland is volgens Verhage één van de weinige landen waar wiskunde volgens een 'realistische' benadering gegeven wordt. "Wij gaan hier in principe uit van wat een kind al weet. Zeker in het basisonderwijs, waar tenslotte de basis voor de wiskundige kennis gelegd wordt, wordt in de boekjes vaak gewerkt met situaties uit het dagelijks leven. Sommetjes met een autobus vol mensen die bij verschillende haltes in- en uitstappen bijvoorbeeld. Zo laten we kinderen dingen ontdekken die ze eigenlijk al weten. Hiermee wordt het cijferinzicht, de basis van elke wiskundeknobbel, flink gestimuleerd."

In andere landen is deze methode nog wat minder gebruikelijk. "De tendens is wereldwijd wel om rekenen op een steeds praktischer manier te geven. Nederland is echt koploper. Andere landen volgen ons met veel belangstelling. Vooral de Verenigde Staten zijn zeer geïnteresseerd, zeker nu duidelijk is geworden hoe slecht de scholieren daar scoren. Voor ons is deze lesmethode nu heel gewoon; toen wij 25 jaar geleden de eerste methodes ontwikkelden, was het revolutionair." In de toekomst zal het rekenonderwijs alleen nog maar praktischer worden, verwacht Verhage. "Schattend rekenen zal nog belangrijker worden. Een kind kan dan bijvoorbeeld als opgave krijgen 'Een ijsbeer weegt vijfhonderd kilo, hoeveel kinderen gaan er in een ijsbeer?'. Een kind moet dan zelf gaan inschatten hoeveel het weegt en vervolgens uitvissen hoe vaak het zelf in 500 kilo past."

Hoewel Verhage nu weinig heeft aan te merken op het Nederlandse reken- en wiskundeonderwijs, maakt ze zich wel zorgen over de toekomst. "Volgend jaar staat er een ingrijpende vernieuwing op stapel voor de bovenbouw van voorbereidend beroepsonderwijs en mavo. Zoals het er nu uitziet, komen de einddoelen voor wiskunde een stuk lager uit dan nu. Dat is naar mijn idee een verwate-

ring van het wiskundeprogramma, waardoor het niveau op den duur flink kan afkalven. Het is natuurlijk geweldig dat we nu internationaal zo hoog scoren, maar als we niet uitkijken kan dat over een paar jaar natuurlijk totaal anders zijn."

Duits op school minder populair

(10 febr.)

Duits op school is steeds minder populair. Het percentage leerlingen dat de taal kiest als examenvak loopt terug. Negatieve beelden van Duitsland spelen daarbij overigens geen rol. Dat leert een onderzoek door de Universiteit Nijmegen en de Stichting Platform Duitsland. De afnemende belangstelling voor Duits geldt voor vrijwel alle schooltypen in het voortgezet onderwijs. Bij het vbo is de belangstelling weliswaar constant gebleven, maar het percentage leerlingen dat kiest voor Duits ligt er ook veel lager dan bij andere opleidingen: 19 tegen respectievelijk 49, 37 en 43 procent voor mavo, havo en vwo. Wiskunde en economie zijn meer geliefd dan Duits, ook al neemt de populariteit van economie af. Wiskunde en aardrijkskunde mogen zich de afgelopen vier jaar verheugen in een toenemende belangstelling. Naast Duits boet ook Frans in aan interesse. Schoolleiders geven als verklaring voor de terugloop bij Duits de concurrentie met andere vakken en het feit dat het vak als moeilijk wordt ervaren. Het zogeheten Duitsland-beeld is volgens slechts zeven procent van de schoolleiders en 17 procent van de docenten Duits van invloed op het keuzegedrag van leerlingen. Eerder onderzoek heeft uitgewezen dat meer dan de helft van de Nederlandse leerlingen een neutrale (32 procent) dan wel positieve (30) houding heeft ten aanzien van Duitsland.

Pagina uit eersteklas wiskundeboek

Maths in the Netherlands example to the world (Febr. 28th)

It is no coincidence that Dutch youth score better at assignments in maths than their age-peers in other countries. That is the opinion of Heleen Verhage, who is a staff-member of the Freudenthal Institute of the University of Utrecht. This has the reputation of being the information center for mathematics education in the Netherlands. She responds to the outcome of a comparative study in 21 countries that was made public this week.

It showed that our students have the highest performance in the world as regards the exact subjects. The study was done for the third time. 500,000 students aged sixteen to eighteen were tested.

In the Dutch part of their study, the university of Twente tested 1,500 students on their mathematical knowledge. As in all participating countries, they were given 76 assignments on the understanding of numbers, algebra, measuring and making estimates, physics and argumentation.

Three quarters of the students in the Netherlands scored better than the international average. Students from Sweden came in second place. Their age-peers in the United States, South Africa, Lithuania and Cyprus got the lowest scores.

Most Asian countries, which also scored remarkably well on previous occasions, did not participate this time, however.

In Verhage's view, the Netherlands are one of the few countries where mathematics is taught along the lines of a 'realistic' approach. "In principle, we start here from what a child already knows. Particularly in primary education, which after all is where the foundation for mathematical knowledge is laid, situations from everyday life are used in the books. For instance, sums with a bus full of people getting in and out at various busstops. In this way, we have children find out things they in fact already know. With this, the understanding of numbers, which is at the basis of any proficiency in mathematics, is greatly stimulated."

In other countries, this method is still a little less common. "The tendency world-wide is to teach arithmetic in a more and more practical way, though. The Netherlands are really in

the lead. Other countries follow us with great interest. Especially the United States are very interested, particularly now it has appeared how badly students are doing there. To us, this teaching-method is very common now; when we developed the first methods 25 years ago, it was revolutionary".

In future, Verhage expects teaching arithmetic only to become more practical. "Making calculated estimates will become even more important. A child will then get an assignment like, for instance, 'a polar bear weighs five hundred kilos, how many children go into a polar bear?'. A child will then have to estimate for itself how much it weighs and subsequently find out how many times it goes into 500 kilos."

Though Verhage now has little criticism on Dutch teaching of arithmetic and mathematics, she does have worries about the future. "Next year, a major reform for the higher grades in secondary vocational and junior general secondary education will be introduced. The way things are looking now, the end-terms for mathematics will be much lower than they are now. In my view, that is a dilution of the mathematics program, as a result of which the overall level may crumble considerably in the longer run. Of course, it is great that we now get such a high score internationally, but, if we do not watch out, that may be totally different in a few years time."

German at school less popular

(Febr. 10th)

German at school is getting less popular. The percentage of students choosing the language for their final exams is falling. Negative perceptions of Germany play no part in this, however. That is shown in a study by the University of Nijmegen and the Platform Germany Foundation.

The falling interest in German goes for nearly all types of school in secondary education. It is true that in secondary vocational education, interest has remained the same, but the percentage of students choosing German is also much lower than in other types of education: 19, against respectively 49, 37 and 43 per cent in junior general secondary education, senior general secondary education, and pre-university education. Maths and economics are more popular than German, even though the popularity of economics is declining. Maths and geography have enjoyed an increased interest in the past four years. Apart from German, interest in French has been going down as well.

Heads of school explain the downward trend in German from the competition with other subjects and the fact that the subject is felt to be difficult. The so-called Germany perception has an effect on choice-behavior among students according to only seven per cent of school heads and 17 per cent of teachers of German.

Previous studies have shown that more than half of the number of Dutch students have respectively a neutral (32 per cent) and a positive (30) attitude towards Germany.

Page from 1st form maths text-book

Universiteiten in de toptien (19 febr.)

Drie Nederlandse universiteiten staan op een lijst van tien Europese toppers. Op grond van het aantal wetenschappelijke publicaties behoren de universiteiten van Leiden, Amsterdam (UvA) en Utrecht tot de elite. In een onderzoek van de Europese Unie komt het Frans medische instituut INSERM als beste uit de bus. Het Max Planck Instituut (Duitsland) en de universiteiten van Oxford en Cambridge volgen. Leiden is vijfde, Amsterdam zevende, Utrecht achtste. De ranglijst is te vinden in een Europees rapport over wetenschap en technologie.

Nieuwe aanpak orgaandonors (3 maart)

Al jaren bestaat er in Nederland een groot tekort aan donororganen. Volgens de laatste wachtlijstgegevens van 31 december 1997 wacht er 28 mensen op een hart, 62 op een long, 27 op een lever en 997 op een nier. Jaarlijks overlijden er tientallen mensen die vergeefs hebben gewacht op een hart, long of lever.

In werkelijkheid zijn de cijfers nog veel schrijnender. De criteria voor bijvoorbeeld een harttransplantatie zijn in Nederland zo streng, dat veel patiënten niet eens in aanmerking komen voor een plaats op de wachtlijst. Een hartpatiënt maakt alleen een goede kans op een transplantatie als het alleen het hart is dat hapert. En dan nog is het de vraag of de patiënt het redt. Vaak duurt het maanden tot een jaar voor er een geschikt hart is. Dat kan te laat zijn.

Heeft de patiënt meerdere problemen met zijn gezondheid, bijvoorbeeld suikerziekte of andere bloedvaten in het lichaam die zijn aangetast, dan zijn de kansen nagenoeg verkeken. Een plaats op de wachtlijst wordt in die gevallen vrijwel altijd geweigerd.

Het is de vraag of die weigering op medische gronden terecht is. Zouden er voldoende donorharten zijn, dan zouden ook deze patiënten een goede kans maken na een transplantatie in behoorlijke gezondheid nog jaren verder te leven. In ons omringende landen, waaronder België, worden deze patiënten wel met succes geholpen.

De cijfers tonen aan dat het donorcodicil, het systeem dat Nederland al ruim 25 jaar hanteert, niet voldoet. Het is te vrijblijvend. Uit onderzoek is gebleken dat rond de 80 procent van de Nederlanders voorstander is van orgaandonatie. Alle voorlichting en Postbus 51-spotjes ten spijt heet slechts één op de vijf volwassenen werkelijk een codicil ingevuld. En een heel klein deel van die groep draagt het codicil ook bij zich. Laksheid en huiver om na te denken over de eigen dood, zijn belangrijke oorzaken.

Organen worden pas uitgenomen als de donor hersendood is. Vaak gaat het om slachtoffers van een ongeval of beroerte. De hersenen werken niet meer, maar de organen kunnen nog enige tijd kunstmatig in leven worden gehouden. Van de 67.500 ziekenhuisdoden per jaar sterven er ruim 6000 op de intensive care. In ongeveer 800 gevallen is er sprake van hersendood. Zij komen in principe in aanmerking voor het uitnemen van organen. Slechts bij een klein deel gebeurt dit uiteindelijk ook.

De wens van de overledene is vaak niet bekend. Uit onderzoek van het Academisch Ziekenhuis Groningen

(AZG) bleek dat slechts 1,2 procent van de potentiële orgaandonors daadwerkelijk een codicil bij zich droeg. Artsen zijn dus gedwongen nabestaanden om toestemming te vragen. Ze hebben daar moeite mee. Het is 'de meest moeilijke vraag op de moeilijkste vraag op het moeilijkste moment'.

Dit is een van de redenen waarom maar in een kwart van de gevallen aan familie de vraag wordt gesteld. Soms vinden artsen het ook lastig, en is het te veel werk om alles voor een transplantatie te regelen. Zeker als iemand 's nachts overlijdt, er weinig dokters zijn en zich andere noodsituaties in het ziekenhuis voordoen.

Om het aantal donors te vergroten, heeft het kabinet er voor gekozen een landelijk donorregister op te zetten. Iedereen boven de achttien krijgt een formulier thuis gestuurd waarop hij of zij kan aangeven wat er na overlijden met de organen moet gebeuren. Er zijn drie mogelijkheden: men kan instemmen met orgaandonatie weigeren of niets doen en de keuze overlaten aan de nabestaanden. Bij toestemming kan de 'donor' ook nog aangeven welke organen uitgenomen mogen worden.

Afkicken onder narcose (3 maart)

De gemeente Amsterdam begint deze week met een experiment om heroïneverslaafden te laten afkicken onder narcose. In totaal twintig verslaafden kunnen deelnemen aan de proef, die een half jaar gaat duren. De eerste tien gegadigden voor de behandeling zijn inmiddels geselecteerd na een uitvoerige medische test.

Bij de behandeling wordt de verslaafde ongeveer acht uur onder narcose gehouden. In die tijd krijgt deze het middel Naltrexon toegediend, dat dient als tegengif voor heroïne. In de hersencellen die gevoelig zijn voor opiaten ontstaat een blokkade tegen heroïne. De eerste zeer heftige onthoudingsverschijnselen worden onder narcose verdrongen. Afhankelijk van de dosering Naltrexon kan die blokkade een tot drie etmalen duren.

De narcosebehandeling vindt plaats in de particuliere Jan van Goyenkliniek in Amsterdam. De Jellinekliniek voor verslaafdenzorg gaat de proef wetenschappelijk begeleiden. Van groot belang is de behandeling in de nazorg. Om te voorkomen dat de verslaafde weer terugvalt in heroïnegebruik, moet deze nog minimaal een half jaar doorgaan met het dagelijks slikken van Naltrexon.

Een soortgelijk experiment werd vorig jaar gehouden door de verslavingszorg Novadic in Sint-Oedenrode en het Sint Jozef Ziekenhuis in Veghel. Van de 15 deelnemers die onder narcose afkicken, zijn er inmiddels drie toch weer verslaafd. De overige twaalf zijn nog steeds clean en bezig een nieuw leven op te bouwen. De deelnemers waren allen tussen de tien en twintig jaar verslaafd aan heroïne.

“University of Leiden: fifth in Europe”

Universities in top ten

(Febr. 19th)

Three universities are on a European top-ten list. On the basis of the number of academic publications, the universities of Leiden, Amsterdam (U.v.A.) and Utrecht are among the elite. In a study by the European Union, the French medical institute INSERM has come out on top. The Max Planck Institute (Germany) and the universities of Oxford and Cambridge are next. Leiden is fifth, Amsterdam seventh, Utrecht eighth. The ranking list can be found in a European report on science and technology.

New approach organ donors

(March 3rd)

There has been a big shortage of donor organs in the Netherlands for years. According to the latest waiting-list data of December 31st 1997, there are 28 people waiting for a heart, 62 for a lung, 27 for a liver and 997 for a kidney. Every year dozens of people die, after having waited for a heart, lung or liver in vain.

In reality, the figures are even more dramatic. For example, the criteria for a heart transplant in the Netherlands are so strict that many patients do not even qualify for a place on the waiting-list. A heart patient only has a good chance of a transplant when it is only the heart that is deficient. And even then the question is whether the patient will make it. It often takes months before a suitable heart is available. That can be too late.

If the patient has a number of health problems, for example diabetes or other affected bloodvessels in the body, then there is virtually no chance left. A place on the waiting-list is practically always refused in those cases.

It is questionable whether that refusal on medical grounds is justified. If there were enough donor hearts, then these patients, too, would stand a good chance of living on in reasonable good health for years to come after a transplant. In the countries that surround us, among which Belgium, these patients do receive successful treatment.

The figures demonstrate that the donor codicil, the system that has been used in the Netherlands for over 25 years, is found wanting. It is too non-committal. Studies have shown that around 80 per cent of Dutch people are in favor of organ donation. Despite all information and the P.O.-Box-51 television commercials, only one in five adults has actually filled out a codicil. And only a very small part of that group carry the codicil with them. Laziness and a reluctance towards thinking about one's own death are major causes of this.

Organs are only taken out when the donor is brain-

dead. It often concerns victims of an accident or a stroke. The brains are no longer working, but the organs can still be kept artificially alive for some time. Of an annual 67,500 hospital deaths, over 6,000 deaths occur at the intensive care. About 800 cases involve brain-death. In principle, they qualify for the removal of organs. Only in a minority of cases, this will actually take place in the end.

Often, the will of the deceased person is not known. From studies by the Groningen Academic Hospital (AZG), it appeared that only 1.2 per cent of potential organ donors actually carried a codicil with them. Doctors are obliged, therefore, to ask for permission to those next of kin. They find that difficult. It is "the most difficult question at the most difficult moment".

This is one of the reasons why only in a quarter of the cases, the question is put to relatives. Sometimes, too, doctors find it a lot of trouble and too much work to arrange everything for a transplant. Particularly when somebody dies during the night, when there are few doctors and other emergencies occur in the hospital.

To raise the number of donors, the Cabinet chose to organize a national donor register. Everybody over the age of eighteen is sent home a form on which he or she can indicate what should happen to the organs after death. There are three alternatives: people can agree with organ donation, refuse, or do nothing and leave the choice to those next of kin. In the case of permission, the 'donor' can also indicate what organs can be taken out.

Drug rehabilitation by anesthetic

(March 3rd)

The Greater City of Amsterdam starts an experiment this week to make heroin addicts get off drugs by anesthetic. A total of twenty addicts will be able to participate in the experiment, which is going to last half a year. Meanwhile, the first ten people eligible for the treatment have been selected after an elaborate medical test.

During the treatment, the addicted person is kept under an anesthetic for about eight hours. In that time, this person is administered the medicine Naltrexon, which serves as an antidote to heroin. In the braincells receptive to opiates, a barrier against heroin is formed. The first very violent symptoms of abstinence are suppressed by anesthetic.

The anesthetic treatment takes place in the private Jan van Goyen clinic in Amsterdam. The Jellinek clinic for care and treatment of drug addicts is going to supervise the experiment scientifically. Aftercare is of great importance in the treatment. To prevent the addict relapsing into the use of heroin, this person has to go on taking in Naltrexon for at least another half year.

A similar experiment was carried out last year by the institute for care and treatment of drug addicts Novadic in St-Oedenrode and by the St. Joseph Hospital in Veghel. Of the 15 participants who went off drugs under an anesthetic, three have become addicted again since then. The remaining twelve are still clean and actively building up a new life. All of the participants had been addicted to heroin for between ten and twenty years.

Bedrijfsleven investeert fors over de grens (20 jan.)

Meer dan 42 miljard gulden heeft het Nederlandse bedrijfsleven het afgelopen jaar in het buitenland geïnvesteerd. Zij namen 306 buitenlandse ondernemingen over en trokken daar ruim twee miljard gulden meer voor uit dan in 1996, volgens bedrijfsadviseur KPMG.

Nederland is daarmee wereldwijd nummer vijf in de top tien van overnemende landen, achter de Verenigde Staten, Groot-Brittannië, Canada en Frankrijk. De VS is het meest in trek bij Nederlandse slokken; er werden voor 14 miljard gulden vijftig bedrijven aangekocht. Duitsland volgt als nummer twee op ruime afstand met 1,6 miljard.

Ook het aantal fusies en overnames in Europa bereikte vorig jaar een record, zo blijkt uit de gegevens van KPMG Corporate Finance. In 1997 kwam voor een bedrag van ruim 285 miljard gulden aan fusies en overnames tot stand, bijna driekwart meer dan in het jaar ervoor. Vooral Amerikaanse ondernemingen waren op het overnamepad, gevolgd door Zwitsers en Britten.

Wereldwijd ging er vorig jaar 670 miljard gulden om in overnemingen en fusies, een groot deel daarvan in de VS, een kwart meer dan in 1996.

Heineken dankt groei vooral aan het merk (14 maart)

Bierbrouwerij Heineken heeft het afgelopen jaar de nettowinst met 16 procent zien stijgen tot 761 miljoen gulden. De omzet ging met 11 procent omhoog tot 13,5 miljard gulden. Ook voor dit jaar verwacht de raad van bestuur weer meer winst te maken. Voor de beleggers was er goed nieuws in de vorm van een bonusaandeel.

Op elke vier bestaande aandelen krijgt de aandeelhouder één nieuw aandeel. Bovendien wil Heineken de aandelen ook nog eens splitsen in de verhouding vijf nieuwe aandelen voor één oud aandeel. Wie nu vier aandelen Heineken bezit heeft er straks dus 25 (bonus aandeel plus gesplitste aandelen).

Het kan eraf bij Heineken, want de onderneming zit goed in de slappe was. Het eigen vermogen bedraagt 5,1 miljard gulden en het bedrijf beschikt over een oorlogskas van 1,9 miljard gulden. Er is dus geen noodzaak om extra middelen binnen te halen, zodat de aandeelhouders het bonusaandeel gewoon cadeau krijgen.

Dat het zo goed gaat met Heineken is voor een groot deel te danken aan het Heinekenmerk. "In Nederland en het Verenigd Koninkrijk (VK) is Heineken een gewoon standaardbier" aldus bestuursvoorzitter K. Vuursteen. "In de andere landen is Heineken een premiumbier, met bijbehorende hoge prijs en dito winstmarge. Juist buiten Nederland en het VK groeit Heineken sterk. Vandaar dat de winstgevendheid sneller stijgt dan de omzet."

Ook in de Verenigde Staten blijft Heineken marktleider bezwoer Vuursteen. "Het Mexicaanse pils Corona is weliswaar in volume groter, maar zitten in een heel ander segment. Corona is even duur als gewoon pils en concurreert ook met de Amerikaanse pilsmerken. Wij zitten daar

in het premiumsegment geen last van Corona", aldus Vuursteen.

Waar Heineken wel last van had was een prijzenval op de Amerikaanse biermarkt. "Daar hebben wij ons verre van gehouden zodat onze export naar de VS met vijf procent is gegroeid, tegenover tien procent in ander jaren."

Het afgelopen jaar heeft ook Amstel de sprong over de oceaan gewaagd. Volgens Vuursteen is de introductie met wisselend succes verlopen. "We zijn in vijf staten begonnen met de productie. Amstel 1870 is niet goed ontvangen, want de smaak die afwijkt van het normale pils. Het gewone Amstel bier slaat om die reden niet zo aan, maar Amstel Light profiteert weer wel van het imago van Amstel 1870."

Europa liet ook betere resultaten zien het afgelopen jaar. De herstructurering in Italië, Spanje en Zwitserland pakten goed uit en ook in Frankrijk zat de winstgevendheid in de lift. Spanje maakte zelfs voor het eerst sinds tijden weer winst.

In 1996 investeerde Heineken veel geld in Azië. De economische crisis die er vorig jaar losbrak zorgde voor een dip in de resultaten. "Toch moeten we de gevolgen van de crisis niet overdrijven", vond Vuursteen. "Van de omzet komt 12 procent uit Azië. Voor ons belangrijke landen als Nieuw-Zeeland en Singapore zijn echter nauwelijks getroffen door de crisis. In Indonesië zijn de resultaten wel gedaald natuurlijk."

De crisis en de lage koersen van de munten maakt de bedrijven in het Verre Oosten goedkoop. Toch is dat voor Heineken geen reden om daar actief te gaan koopjesjagen. "De prijs is niet het belangrijkste criterium", verklaarde Vuursteen. "Veel belangrijker is of het bedrijf in de strategie van Heineken past. We gaan niet kopen omdat het goedkoop is."

1997 goed bierjaar (14 maart)

Op de dag dat Heineken fraaie winstcijfers bekendmaakt, meldt het Centraal Brouwerij Kantoor dat de Nederlanders weer meer bier zijn gaan drinken. Per hoofd steeg de consumptie van 85,1 liter in 1996 naar 86,4 liter vorig jaar.

De mooie zomer van 1997 is de voornaamste oorzaak van de hogere consumptie. In totaal klokten alle Nederlanders circa 13.475.387 hectoliter weg. Verreweg de meeste Nederlanders zijn gewone pilsdrinkers. Pilsener bieren zijn goed voor meer dan 90 procent van de binnenlandse afzet. Alcoholvrije bieren scoren een bescheiden 2,6 procent van de binnenlandse afzet, terwijl de overige 7 procent voor rekening komt van speciale bieren en overigen.

Corporations make major investments abroad *(Jan. 20th)*

Dutch business corporations invested over 42 billion guilders abroad last year. They took over 306 foreign enterprises and set aside over two billion guilders more for that than in 1996, according to corporate advisor KPMG.

With that, the Netherlands are fifth on the world-wide top-ten list of take-over countries, behind the United States, Great Britain, Canada and France. The U.S. are favored most by Dutch gluttons; fifty companies were bought for 14 billion guilders. Germany is second at a considerable distance with 1.6 billion.

The number of mergers and take-overs in Europe, too, reached a record level last year, as is demonstrated by data from KPMG Corporate Finance. In 1997, mergers and take-overs were realized worth over 285 billion guilders, which was nearly three-quarters up from the year before. Especially Americans were on the take-over path, followed by the Swiss and the British.

There was a world-wide turnover of 670 billion guilders in take-overs and mergers last year, a large share of which took place in the U.S., which is up by a quarter from 1996.

Heineken owes growth mainly to brand *(March 14th)*

Beer-brewers Heineken saw net profits rise by 16 per cent to 761 million guilders last year. Turnover rose by 11 per cent to 13.5 billion guilders. For this year, too, the executive board expects increased profits again. There was good news for investors in the way of a bonus share.

Shareholders will receive a new share for every four existing shares. On top of that, Heineken also intends to split up shares at a rate of five new shares for one old share. As a result, people who own four shares of Heineken now will have twenty-five later (bonus shares plus split shares).

Heineken can afford it, because the company is doing financially well. Corporate capital amounts to 5.1 billion guilders, and the company has a war chest of 1.9 billion guilders. As a result, there is no need for attracting extra resources, so that share-holders simply get the bonus-share for free.

Heineken good performance is largely due to the Heineken brand. "In the Netherlands and the United Kingdom (UK), Heineken is just a regular beer", says chief executive K. Vuursteen. "In other countries, Heineken is a premium-beer, at a consequently high price and a ditto margin of profits. It is precisely outside the Netherlands and the UK that Heineken is growing rapidly. As a result, its profitability rises faster than its turnover."

In the United States, too, Heineken will remain the market leader, Vuursteen insisted. "The Mexican lager beer Corona may be bigger in volume but is in a completely different segment. Corona has the same price as regular lager beer and is also in competition with the American lager brands. We are in the premium segment

there, and that is where Corona does not interfere with us", says Vuursteen.

What did interfere with Heineken was the price-war on the American beer market. "We kept clear of that, as a result of which our exports to the U.S. increased by five per cent, as compared to ten per cent in other years."

In the past year, Amstel also ventured the leap across the Ocean. According to Vuursteen, the introduction was a mixed success. "We started with the introduction in five states. Amstel 1870 got a rather good reception because it has a flavor different from regular lager beer. For that reason, people do not fancy regular Amstel that much, but Amstel Light, on the other hand, actually profits from the perception people have of Amstel 1870."

Europe, too, showed better results in the past year. Reorganizations in Italy, Spain and Switzerland were successful, and profitability in France was also increasing. Spain even made a profit for the first time in a long while.

In 1996, Heineken invested a lot of money in Asia. The economic crisis that flared up there last year caused a fall in profits. "Still, we should not exaggerate the consequences of the crisis", is Vuursteen's opinion. "12 per cent of turnover comes from Asia. However, countries that are important to us, like New Zealand and Singapore, have hardly been affected by the crisis. Of course profits did fall in Indonesia".

The crisis and low currency-exchange rates make doing business in the Far East inexpensive. Yet, to Heineken, that is no reason to be actively chasing for bargains there. "Price is not the main criterion", Vuursteen explains. "It is much more important for a company to fit in with Heineken's strategy. We are not going to buy because it is inexpensive."

1997 good year for beer *(March 14th)*

On the day Heineken releases splendid profit figures, the Central Brewers Desk reports that Dutch people have started drinking more beer again. Consumption per capita rose from 85.1 liters in 1996 to 86.4 liters last year.

The beautiful summer of 1997 is the main cause of the higher consumption. All Dutch people gulped down approximately 13,475,387 hectoliters altogether. By far the great majority of Dutch people are regular lager drinkers. Lager beers make up for over 90 per cent of the national turnover. Alcohol-free beers account for a modest 2.6 per cent, whereas the remaining 7 per cent go to special beers and sundries.

Groenlo kan niet zonder bierbrouwer

Grolsch (11 febr.)

Al meer dan drie eeuwen snuiven de inwoners van Groenlo de lucht van hop op. Geen enkele moeite hebben zij ermee. Ze zouden er zelfs wakker van liggen als het penetrante bieraroma niet meer boven hun vestingstadje zou hangen. Daarom kijken ze met grote spanning uit naar het besluit dat bierbrouwer Grolsch morgen bekendmaakt over de plek waar hij zijn produktie concentreert.

Grolsch heeft zijn hoofdvestiging in Enschede, maar de bakermat van de bierbrouwer ligt in Groenlo. In die Gelderse plaats produceert het bedrijf 1 miljoen hectoliter per jaar en in Enschede is dat twee keer zoveel. In de Twentse stad biedt de brouwer werk aan 575 mensen. In Groenlo zijn dat er ruim 200. Om doelmatiger te kunnen werken wil Grolsch de produktie concentreren. Kiest de bierbrouwer voor Enschede, een plek elders in Twente, of wordt het toch Groenlo? Dat is de vraag.

De innige band tussen het Gelderse Groenlo en Grolsch komt op vele manieren tot uitdrukking; er is een Grolsch-museum, de bierbrouwer sponsort lokale activiteiten en de vele kroegeigenaren die het 'Las Vegas van de Achterhoek' telt, tappen stevast uit 'eigen huis'.

De historie van de Groenlose bierbrouwerij begint in de Kevelderstraat, pal naast het huidige gemeentehuis, waar in 1615 de productie begon. Peter Cuyper, die in 1676 gildemeester wordt, is de grondlegger van de bierbrouwerij. Hij sterft in 1684 als een vermogend man.

Na zijn dood is er aan de Kevelderstraat nog ruim twee eeuwen een bierbrouwerij. Zodra het pand te klein blijkt, verkast de brouwerij naar een nieuw complex buiten de stadswal.

In 1895 koopt Theo J. de Groen het bedrijf. De Klok, zoals de Groenlose brouwerij inmiddels heet, gaat in 1922 samen met de Enschedese Bierbrouwerij (EEB), die in financiële problemen verkeert. De nieuwe onderneming heet Grolsch. Het bedrijf kwam aan zijn naam doordat Groenlo destijds Grolle heette.

In het eerste pand van de Groenlose brouwerij is nu bar "De Lange Gang" gevestigd. Het is eigendom van Grolsch. Café-baas T. Rooks heeft de bierbrouwer zover gekregen om de oude bierkelder in oude luister te herstellen. "Het moet een eerbetoon aan Cuyper zijn." meldt hij. Met de ander kroegbazen in Groenlo heeft hij een cd met liederen opgenomen om de relatie tussen Grolsch en het stadje te illustreren.

"Er staat veel op het spel." zegt burgemeester C. van Zon van Groenlo, terwijl ze vooruitblijkt op het besluit van Grolsch over de plek voor de nieuwe fabriek. "Verdwijnt de brouwerij, dan is dat een enorme klap voor de werkgelegenheid. Valt de keus op Groenlo, dan betekent dat niet alleen behoud van werkgelegenheid, maar zelfs een fikse uitbreiding daarvan."

Maar het vertrek van Grolsch vanuit Groenlo zou volgens haar veel verder gaan dan het verlies van werk: "De bierbrouwerij is onlosmakelijk verbonden met Groenlo. Dat levert ons veel gratis naambekendheid op."

Groenlo heeft de brouwer 30 hectare grond aangeboden op een nieuwe bedrijventerrein. Bovendien kan

Grolsch volop uitbreiden bij de huidige fabriek. Dat is een voorsprong op de concurrentie, stelt Van Zon vast.

Om Grolsch over de streep te halen heeft de provincie Gelderland het bedrijf de garantie gegeven dat ze ruim 1 miljoen gulden vrijmaakt voor een goede toegang van het bedrijfscomplex via de weg. De belangrijkste toezegging is de aanpak van de knelpunten in Rijksweg 15. Enschede is ook optimistisch, onder andere wegens de goede ligging en gunstige subsidie.

Blijft Grolsch in Groenlo dan organiseert de horeca van het vestingstadje morgenmiddag een daverend volksfeest. De kroegbazen schenken gratis Grolsch.

Grolsch voor locatie Enschede

(12 febr.)

In Groenlo is uiterst teleurgesteld gereageerd op het besluit van Grolsch om een nieuwe brouwerij te bouwen op het toekomstige Enschedese bedrijventerrein De Grote Plooi. In 2003 gaat 'Groenlo' dicht. Door het concentreren van de twee bestaande brouwerijen aan de zuidkant van Enschede verdwijnen er geleidelijk 150 arbeidsplaatsen. Gedwongen ontslagen zijn daarbij niet aan de orde. Met de nieuwbouw is een investering van 300 miljoen gulden gemoeid.

De varianten die het langst in de race bleven waren de concentratie met nieuwbouw in Enschede of Groenlo. De keuze viel uiteindelijk op De Grote Plooi vanwege de directe ligging aan en aansluiting op de A35. Daarnaast speelde de steeds krappere wordende arbeidsmarkt een rol, alsmede de ligging aan de rand van een grote stad met z'n brede voorzieningenpakket - van universiteit tot schouwburg. Ook het woon-werkverkeer is meegewogen: zeventig procent van de 950 personeelsleden woont namelijk in Enschede of directe omgeving.

Uithangbord plaatselijk café met Grolsch "van de tap"

Groenlo cannot do without Grolsch

(Febr. 11th)

For over three centuries, the inhabitants of Groenlo have been inhaling the smell of hop. They would actually have had sleepless nights if the sharp aroma of beer had no longer been in the air of their small fortified town. So, they look forward in keen anticipation to the decision beer brewer Grolsch will announce tomorrow about where it is going to concentrate its production.

Grolsch has its headquarters in Enschede, but the beer-brewer's birthplace is in Groenlo. In that Gelderland place, the company produces 1 million hectoliters a year, and in Enschede it is twice as much. In the Twente town, the brewer employs 575 people. In Groenlo, it is over 200. In order to work more efficiently, Grolsch wants to concentrate its production. Is the brewer going to choose Enschede, a place elsewhere in Twente, or will it be Groenlo after all? That is the question.

The close connection between Groenlo, in Gelderland, and Grolsch is manifested in many ways; there is a Grolsch museum, the beer brewer sponsors local activities and the bar-owners that live in the 'Las Vegas of the Achterhoek' invariably have their 'home-produced' beer on draught.

The history of the Groenlo-based beer brewer begins in the Kevelderstraat, right next to where the town-hall is now, where production is started in 1615. Peter Cuyper, who becomes the guild-master in 1676, is the founder of the beer-brewery. He dies a wealthy man in 1684.

After his death, there is to be a beer brewery in the Kevelderstraat for over two centuries. As soon as the premises prove to be too small, the brewery moves to new buildings outside the town-wall.

In 1895, Theo J. de Groen buys the company. 'De Klok', as the Groenlo brewery has come to be known by then, merges with the Enschede Beer Brewery (EEB), which is in financial trouble. The new enterprise is called Grolsch. The company got its name because Groenlo was known as Grolle at the time.

The first premises of the Groenlo brewery are now the location of the bar 'De Lange Gang'. It is owned by Grolsch. Bar-owner T. Rooks has managed to persuade the beer-brewer to restore the old beer-cellar to its old glory. "It should be a tribute to Cuyper", he says. Together with other bar-owners in Groenlo, he has recorded a c.d. with songs to illustrate the connection between Grolsch and the small town.

"There is a lot at stake", says mayor C. van Zon of Groenlo, while she looks ahead at the decision by Grolsch about the location of the new plant. "If the brewery disappears, then that will be an enormous blow to employment. If Groenlo is chosen, then that will mean not only the preservation of employment but even a considerable increase of it."

But, in her view, Grolsch' departure from Groenlo would go far beyond the loss of jobs: "The beer brewery is inseparably tied to Groenlo. That provides us with a lot of free name-publicity."

Groenlo has offered the brewer 30 hectares of land on a new industrial estate. In addition, Grolsch has plenty of room for expansion near the present plant. That is an advantage over our rivals, concludes Van Zon.

In order to persuade Grolsch, the province of Gelderland has guaranteed the company the allocation of over 1 million guilders for good access to the industrial complex by road. The main concession is setting about to work on the points of congestion in National Highway 15. Enschede is optimistic as well, partly because of its good location and favorable subsidy.

Should Grolsch stay in Groenlo, then the hotel and catering business of the small fortified town will organize a big time popular festivity tomorrow afternoon. Bar-owners will be serving free Grolsch.

Grolsch chooses location in Enschede

(Febr. 12th)

People in Groenlo have been extremely disappointed in their reactions to the decision by Grolsch of building a new brewery on the projected industrial estate 'De Grote Plooi' in Enschede. 'Groenlo' will close in 2003. By concentrating the two existing breweries on the south-side of Enschede, 150 jobs will be lost there in the course of time. There will be no question of forced redundancies. The new building requires an investment of 300 million guilders.

The options that were set against each other longest were the concentration of new buildings in Enschede or Groenlo. In the end, 'De Grote Plooi' was chosen because of its proximity to, and its connections with, the highway A35. Besides, the steadily increasing shortage on the labor-market played a part, as well as the location on the periphery of a big town with its wide-ranging facilities - from a university to a theater. Commuting traffic was also taken into account: the fact is that seventy per cent of 950 employees live in Enschede or its immediate surroundings.

Sign of Dutch bar with Grolsch on draught

Kaasdragers op kaasmarkt in Alkmaar

© VVV Alkmaar

Uitvoer van kaas gedaald (6 jan.)

Voor het eerst sinds jaren is de uitvoer van kaas gedaald. Weliswaar met slechts 1,6 procent, maar de zorgen van de exporteurs zijn er niet minder om. Opmerkelijk is dat de daling geen invloed heeft gehad op de hoogte van de melkprijs van de boeren. Integendeel. Die is vorig jaar gestegen met gemiddeld zo'n 2 cent per kilogram. Voor de doorsnee veehouder komt dat neer op een verhoging van het inkomen met HFL 8.000,-.

Die stijging heeft een eind gemaakt aan een jaren durende vermindering van het inkomen. Sinds 1991 is de melkprijs in een neerwaartse spiraal terechtgekomen. Dat heeft de veehouders de laatste vijf jaar ongeveer een dubbeltje per kilogram gekost. De hogere prijs van vorig jaar komt hen dan ook goed uit en is niet meer dan een kleine inhaalslag.

De zuivelfabrieken hebben vorig jaar 692.000 ton kaas gemaakt, 4.000 ton meer dan in 1996. Daarvan bestond 59,1 procent (59,1) uit Goudse, 16 procent (16,2) uit Edammer, 15,6 procent (15,1) uit Maasdammer en 8,9 procent (9,2) uit andere soorten. Van die kaas werd 520.000 ton (515.000) uitgevoerd.

"Wij verliezen terrein op traditionele afzetmarkten", aldus de voorzitter van de Vereniging Nederlandse Zuivelbeurs, Pé Bouter. Zo is er minder kaas uitgevoerd naar Duitsland, Frankrijk en Spanje. De export naar landen buiten de Europese Unie daalde zelfs met 11,2 procent.

In 1995 ging er nog meer dan 100.000 ton naar landen buiten de EU; vorig jaar was dat 82.300 ton. Die daling is een gevolg van de lagere subsidie van de Europese Commissie. Alleen Rusland bleek een grotere klant te zijn.

De stagnerende export had geen invloed op de hoogte van de Leeuwarder notering. Die ging in 1997 van start met HFL 5,60 voor een kilogram Goudse en eindigde met HFL 6,25. Voor Edammers werd zelfs twee dubbeltjes per kilogram meer betaald. De notering voor boter steeg nog spectaculairder: van HFL 6,80 per kilogram naar HFL 7,80 aan het eind van het jaar.

Koe kan met minder krachtvoer toe

(13 jan.)

Een koe kan met minder krachtvoer evenveel melk blijven produceren als zij dagelijks een portie bacteriën, gis-

ten en schimmels krijgt. Deze micro-organismen, die in de natuur voorkomen, zorgen voor een betere benutting van het voer. Tevens komt dit de kwaliteit van de mest ten goede en dat is goed voor het milieu.

Jaap van Bruchem is de drijvende kracht achter deze nieuwe benadering, ook wel microbieel ecosysteem genoemd. Hij is stafmedewerker bij het departement Dierwetenschappen van de Landbouwuniversiteit in Wageningen. "Het is droevig gesteld met de benutting van voedingsstoffen in de landbouw. Die is de laatste decennia flink achteruit geboerd", zegt hij.

Een biologisch beter functionerende bodem is volgens hem de belangrijkste voorwaarde voor een gezondere landbouw. Daarnaast dient de omzetting van stikstof door het dier te worden verbeterd. Van Bruchem denkt dat te kunnen bereiken door structureurrijker en eiwitarmer te voeren plus toediening van effectieve micro-organismen (EM) aan het voer, het gras en de mest.

Begin vorig jaar is hij begonnen met onderzoek op het proefbedrijf 'de Ossekampen' in Wageningen. Hij vergelijkt twee groepen jongvee en melkkoeien. De EM-dieren krijgen tweemaal daags een kwart kilo van een met micro-organismen verrijkt mengsel van bierbostel en zemelen (bokashi). Verder is EM gespreoid over de weilanden waar de dieren grazen en toegevoegd aan de mest die op het land wordt teruggebracht.

Van Bruchem heeft net de tussenbalans opgemaakt van de periode mei-december. De resultaten zijn bemoedigend. Het jongvee groeide harder en de melkkoeien gaven gemiddeld zo'n vijf procent meer melk. Van Bruchem streeft niet naar een hogere productie per dier, maar wil een even hoge opbrengst bereiken bij een natuurlijker landbouwsysteem. Met EM is het wellicht mogelijk een systeem te ontwerpen waarin de stikstof uit kunstmest en krachtvoer efficiënter wordt benut. "Pure winst voor het milieu", meent de onderzoeker.

In de zomer kregen de koeien niet meer dan honderd gram krachtvoer per kilo melkproductie. In de winter niet meer dan 200 gram. De gangbare praktijk zit daar ruim boven.

Een slechte mestkwaliteit en hoge kunstmestgiften op het land hebben de productie de afgelopen dertig jaar geen goed gedaan. De nieuwe aanpak moet daar verbetering in brengen. "Vooral als het lukt mest te maken met een betere koolstof-stikstof verhouding. Want gezonde dierlijke mest is de basis van een gezonde landbouw die betere producten levert en het milieu ontziet", aldus Van Bruchem.

Fokkerijsyndicaat bouwt stal in VS

(28 jan.)

De Coöperatieve Rundveeverbetering Delta, is van plan een stal voor stieren in de Verenigde Staten te bouwen. In Delta werken de rundveefokkerijen NRS, FRS en Holland Genetics samen. De buitenlandse vestiging heeft tot doel de veehouders in eigen land, maar ook die in landen waarnaar wordt uitgevoerd, ten allen tijde van embryo's en sperma te voorzien. Mocht er in ons land een epidemie in de vorm van bijvoorbeeld mond- en klauwzeer uitbreken, dan zou de hele veeverbetering onmiddellijk op slot komen te zitten. De stal in Amerika zal dan uitkomst bieden.

Cheese exports down (Jan. 6th)

For the first time in years, cheese exports have gone down. Even though it is only by 1.6 per cent, worries among exporters are no less for that. It is remarkable that the fall has had no effect on the level of milk prices for farmers. On the contrary. They have gone up by about two cents a kilogram on average last year. To the average cattle farmer, that amounts to an increase of income of HFL 8,000.-

That increase has put a stop to years of falling incomes. Since 1991, milk prices have been spiraling down. For the last five years, this has cost cattle-farmers about ten cents a kilogram. So, last year's higher prices suit them well and are no more than a small step in making up for lost ground.

Dairy plants produced 692,000 tons of cheese last year, which is 4,000 tons up from 1996. Of that, 59.1 per cent (59.1) was Gouda, 16 per cent (16.2) Edam, 15.6 per cent (15.1) Maasdam and 8.9 per cent (9.2) sundry types. Of that cheese, 520,000 tons (515,000) was exported.

"We are losing ground on traditional consumer markets", says the chairman of the Netherlands Dairy Exchange Association, Pé Bouter. For instance, less cheese was exported to Germany, France and Spain. Exports to countries outside the European Union went down by no less than 11.2 per cent.

Even in 1995, more than 100,000 tons went to countries outside the European Union; last year that was 82,300 tons. That drop resulted from the lower subsidies granted by the European Commission. Only Russia appeared to be a bigger customer. Stagnant exports had no effect on the level of price quotations in Leeuwarden. In 1997, they started at HFL 5.60 for a kilogram of Gouda and stopped at HFL 6.25. For Edam, even an additional twenty cents a kilogram was paid. The quotation for butter rose even more dramatically: from HFL 6.80 a kilo to HFL 7.80 at the end of the year.

Cheese-carriers at Alkmaar Market

© VVV Alkmaar

Cow can do with less concentrate feed

(Jan. 13th)

A cow can keep the same level of milk production on a lower level of concentrate feed if she gets a daily diet of

bacteria, yeasts and fungi. These micro-organisms, which can be found in nature, cause a better use of feed. This also improves the quality of manure and that benefits the environment.

Jaap van Bruchum is the driving force behind this new approach, also called microbial eco-system. He is a staff-member at the Department of Animal Sciences at the University of Agriculture in Wageningen. "It is a sad state of affairs as far as the use of nutrients in agriculture is concerned. It has grown considerably worse in the past decades", he says.

A biologically improved function of the soil is the main condition for sounder agriculture. Besides, the conversion of nitrogen by the animal should be improved. Van Bruchum thinks he can achieve this by using more fibrous and low-protein feed in addition to administering effective micro-organisms (EM) to feed, grass and manure.

Early last year, he started a study at the experimental farm 'de Ossekampen' in Wageningen. He is comparing two groups of young cattle and dairy cows. Twice a day, the EM-animals get one quarter of a kilo of a mixture of brewers' grains and bran fortified with micro-organisms. Furthermore, EM has been sprayed on the pasture lands on which the animals are grazing and it has been added to the manure that is taken back onto the land.

Van Bruchum has just been provisionally taking stock of the May-December period. The results are encouraging. Young cattle grew faster and dairy cows produced an average of approximately five per cent more milk. Van Bruchum does not aim at a higher production per animal but wants a production on the same level with a more natural agricultural system. With EM, it may be possible to develop a system by which nitrogen from artificial manure and concentrate feed is used more efficiently. "Pure gain to the environment", the researcher feels.

In summer, cows did not get more than one hundred grams of concentrate feed per kilo of milk production. In winter, no more than 200 grams. Current practice is going well beyond that.

A bad quality of manure and high dosages of artificial manure on the land have not been beneficial to productivity in the past thirty years. The new approach should improve that. "Especially when there is a successful way of producing manure with a better ratio of carbon-nitrogen. After all, sound animal manure is at the basis of sound agriculture, which yields better products and saves the environment", says Van Bruchum.

Breeding-syndicat builds farm in U.S.

(Jan. 28th)

The Cattle Improvement Corporation Delta is planning to build a farm for bulls in the United States. The cattle-breeding institutes NRS, FRS and Holland Genetics cooperate in Delta. The foreign subsidiary aims at offering a constant supply of embryos and sperm to cattle-farmers in our own country, but also to those in our exporting-countries. Should, for instance, an epidemic of foot-and-mouth disease break out in our country, then all cattle-improvement activities would come to an immediate halt. The American farm will then be able to offer a way out.

Boerenbedrijf wordt snel industrie

(3 febr.)

Varkenshouderijen met tienduizenden varkens, tomatenplanters die een vierkante kilometer tomatenplanten onder glas beheren of kippenboeren met een miljoen kippen. Wat een paar jaar geleden nog ondenkbaar was, is in rap tempo realiteit aan het worden, het grote industriële boerenbedrijf. De boer wordt een ondernemer en de boerderij een bedrijf met tientallen werknemers. Deskundigen verwachten dat die trend alleen maar door zal zetten nu de markt voor landbouwproducten steeds meer openstaat voor concurrentie.

De schaalvergroting in de landbouw is geen nieuw fenomeen. Een boer met twintig varkens en tien koeien bestaat al twintig jaar niet meer. Jaarlijks verdwijnt twee tot drie procent van de boeren. Nu zijn er nog ruim 100.000 boeren, waarvan de melkveehouders met ruim 40.000 de grootste groep vormen. Varkenshouders zijn er ongeveer 20.000, waarbij moet worden aangetekend dat er zo'n 7500 van hen full time varkenshouder zijn. De anderen hebben varkens vaak als nevenactiviteit.

De terugloop in het aantal bedrijven gaat de laatste jaren steeds sneller. Dat heeft alles te maken met de stijgende kosten, bijvoorbeeld milieu-investeringen, en de lagere prijzen voor producten als gevolg van toenemende concurrentie. Schaalvergroting en productieverhoging zijn van oudsher de antwoorden van de Nederlandse boer op de dalende prijzen voor de producten.

Die trend is momenteel duidelijk zichtbaar in de glastuinbouw. "In de glastuinbouw is schaalgrootte van belang voor een lage kostprijs", aldus J. Alleblas, onderzoeker afdeling tuinbouw van het Landbouw Economisch Instituut (LEI). Het gemiddelde glastuinbouwbedrijf is 1,5 hectare groot. Uit onderzoek is gebleken dat de optimale bedrijfsgrootte drie tot vijf hectare is. Dan kan de kostprijs van een kilo tomaten zakken van 1,70 gulden tot 1,20 gulden. Dat is nodig, want de kostprijs van de Spaanse tomatenteler ligt beneden één gulden per kilo."

Enige jaren geleden voorspelde de Nationale Investerings Bank nog dat de glasbedrijven een omvang van 15 hectare zouden krijgen. Volgens Alleblas is dat niet te verwachten. "De schaalvoordelen zijn optimaal bij zo'n vijf hectare. Dan praat je al over een groot bedrijf met twintig man personeel."

Groter is dus niet altijd beter. Dat komt omdat grote bedrijven veel minder flexibel zijn. Het grote voordeel van het kleine familiebedrijf is de flexibele beloning. In slechtere tijden keert de boer zichzelf minder loon uit. "Bij de grotere bedrijven zijn de kosten ook daadwerkelijk uitgaven. Het loon van de werknemer moet gewoon betaald worden, ongeacht of er veel of weinig inkomsten zijn", aldus Alleblas.

Volgens A. van Acht, hoofd advisering land- en tuinbouw bij de Rabobank zal de trend naar steeds grotere bedrijven doorzetten. "De boeren krijgen steeds meer te maken met kostprijsverhogende maatregelen die geen productiviteitsverbetering betekenen. Denk aan de milieukosten, de stijgende grondprijzen en de stijgende kosten voor energie. Voor een klein bedrijf zijn die kos-

ten veel moeilijker op te brengen, omdat er veel minder inkomsten tegenover staan."

De concentratietendens wordt vooral in de intensieve veehouderij steeds meer zichtbaar. "Het aantal varkens is gegroeid van 1,6 miljoen in 1950 tot 15 miljoen in 1997. Het aantal bedrijven is sterk afgenomen. Tussen 1985 en 1996 daalde het aantal gespecialiseerde fokvarkensbedrijven met ruim 1400 tot 2842. Het aantal vleesvarkensbedrijven nam af met 1000 tot 2836. Het aantal varkens is in die tijd met enige miljoenen toegenomen", aldus C. Pierik van het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS).

Grote bedrijven zijn die bedrijven die meer dan 4000 mestvarkens op stal hebben. De 231 grootste bedrijven hebben gemiddeld 6500 varkens op stal staan.

"De groei in bedrijfsomvang zie je ook meer bij de intensieve veehouderij dan bij bijvoorbeeld de melkveehouderij. Intensieve veehouderij is niet afhankelijk van de grond, zoals een melkveehouder wel is en ook bijvoorbeeld een akkerbouwer. Grond is erg duur, dus die sectoren kunnen minder snel uitbreiden", aldus C. de Bont, onderzoeker bij het LEI.

Bij LTO-Nederland, de branche-organisatie voor de boeren en tuinders, wordt met argwaan naar de opkomst van de grote boerenbedrijven gekeken. Het gaat hierbij nauwelijks nog om boerenbedrijven. Sommige van die grote varkensboeren zeggen ook dat ze geen boer zijn maar een ondernemer die in varkens doet omdat daar goed geld mee te verdienen is.

De melkveehouderij heeft nog wel het natuurlijke imago, omdat iedereen 's zomers de koeien door de wei ziet lopen. De vakgroep melkveehouderij van LTO-Nederland heeft daarom al ingezet op een verdere extensivering om het natuurlijke imago in stand te houden.

Hoewel de tendens naar schaalvergroting doorzet komt er ook een tegenbeweging op gang. Het aantal biologische boeren en tuinders groeit gestaag met tien procent per jaar. Ook de verkoop van biologische producten begint aarzelend vaste voet aan de grond te krijgen nu de supermarkten groenten en zuivel in de schappen zetten. Of milieuvriendelijk geteeld voedsel werkelijk een alternatief voor de intensieve landbouw gaat vormen, is nog niet te zeggen. Wel is duidelijk dat de publieke acceptatie van industriële boerenbedrijven steeds kleiner wordt.

Varkensboeren beter af

(26 febr.)

De economische gevolgen van de inkrimping van de varkensstapel zijn kleiner dan het ministerie van Landbouw tot nu toe dacht. Dat komt door de wijzigingen die in het uiteindelijke wetsvoorstel zijn aangebracht. Landbouwminister Van Aartsen heeft de economische effecten daarvan laten berekenen door het Landbouw Economisch Instituut. De belangrijkste conclusie is dat het gezinsinkomen van de varkenshouder in 2002 aanzienlijk minder daalt dan bij het eerste voorstel. De belangrijkste wijziging in het wetsontwerp is dat de boeren in 1998 10 procent van de varkensrechten moeten inleveren (was 15 procent) en 15 procent in 2000 (was 10 procent).

Farms are rapidly turning into industries *(Febr. 3rd)*

Pig farms with tens of thousands of pigs, tomato growers overseeing one square kilometer of tomato plants in greenhouses or chicken farmers with a million chickens. What was unthinkable a few years ago is now rapidly becoming a reality, the large industrial farm. The farmer is becoming an employer, and the farm an enterprise with dozens of staff. Experts expect that tendency only to continue now that the market for agricultural products is increasingly open to competition.

The increase of scale in agriculture is no new phenomenon. A farmer with twenty pigs and ten cows has been a thing of the past for twenty years. Every year two to three per cent of farmers go out of business. Now, there are still over 100,000 farmers, of whom dairy farmers are the largest group with 40,000. There are about 20,000 pig farmers, to which it should be added that about 7,500 of them are full-time pig farmers. The others often keep pigs as a side-activity.

The drop in the number of farms is accelerating in recent years. That is all due to rising costs, like environmental investments and lower prices for products as a result of increasing competition. Increasing scale and increasing production are the traditional answers of the Dutch farmer to falling prices for products.

That tendency can clearly be seen in greenhouse cultivation at the moment. "In greenhouse cultivation, increasing scale is important to low cost prices", says J. Alleblas, who is a researcher at the department of horticulture at the Agricultural Economic Institute (LEI). "The average greenhouse farm is 1.5 hectares in size. Studies have shown that the optimum size of a farm is three to five hectares. Then the cost price of one kilo of tomatoes can go down from 1.70 guilder to 1.20 guilder. That is a necessity, for the cost price to the Spanish tomato-grower is under one guilder a kilo."

Only some years ago, the National Investment Bank predicted greenhouse farms to grow in size to 15 hectares. According to Alleblas, this is not to be expected. "The advantages of scale are optimal at about 5 hectares. Then you are already talking about a large farm with twenty employees."

Larger does not always mean better, therefore. That is because large farms are less flexible. The big advantage of the small family farm is flexible payment. In bad times, the farmer pays himself lower wages. "At large farms, costs are equal to actual expenditure. Wages of employees simply have to be paid, no matter if income is high or low", says Alleblas.

In the opinion of A. van Acht, the chief agricultural and horticultural advisor at the Rabobank, the tendency towards ever larger farms will continue. "Farmers are increasingly faced with measures that increase the cost price without increasing productivity. Think of environmental costs, rising land-prices and rising energy costs. A small farm has much more difficulty in paying for such costs, because they are compensated by far less income."

The tendency towards concentration can be seen more and more, especially in intensive live-stock farming.

"The number of pigs has grown from 1.6 million in 1950 to 15 million in 1997. The number of farms has decreased significantly. Between 1985 and 1996, the number of specialized breeding-pig farms has fallen by over 1,400 to 2,842. The number of pork-pig farms declined by 1,000 to 2,836. The number of pigs has increased by a couple of millions during that period", says C. Pierik of the Central Statistics Office (CBS).

Large farms are farms housing 4,000 pork pigs. The 231 largest farms house an average of 6,500 pigs.

"So, the increase in farm size can be seen more often in intensive live-stock farming than in dairy farming, for instance. Intensive live-stock farming is not dependent on land, as is the case with a dairy farmer, and also with, for instance, a farmer of arable land. Land is very expensive, so those sectors will be able to expand less rapidly", says C. de Bont, who is a researcher at the LEI.

Dairy farming still has a natural image, though, because everybody can see cows grazing in the meadows in summer. For that reason, the department of dairy farming of LTO-Netherlands has already made a proposal towards further extensification in order to preserve the natural image.

Though the tendency towards increasing scale is continuing, there is also the beginning of a counter-movement. The number of ecologically sound farmers and gardeners is steadily growing by ten per cent each year. Moreover, the sale of ecologically sound products is slowly beginning to gain ground now that supermarkets start to put vegetables and dairy-products on the shelves. Whether environmentally soundly produced food will actually prove to be an alternative to intensive agriculture still remains to be seen. What is clear is that public acceptance of industrial farms is becoming ever smaller.

Pig farmers do better *(Febr. 26th)*

The economic consequences of reducing pig stocks are less serious than the Ministry of Agriculture has thought until now. That is the results of the amendments that have been made to the final bill of law. Agricultural Secretary Van Aartsen has had the effects calculated by the Agricultural Economic Institute. The main conclusion is that in the year 2002 the pig farmer's family income will go down considerably less than it would have in the original bill. The main amendment to the bill is that farmers will have to give up 10 per cent of pigs quota in 1998 (previously 15 per cent) and 15 per cent in 2000 (previously 10 per cent).

Amsterdam krijgt alsnog witte fiets

(12 jan.)

Ruim dertig jaar na lancering van het Wittefietsenplan, gaat het er in Amsterdam dan toch nog van komen. Over enkele weken wordt in de stad de 'witfiets' in gebruik genomen. Bedenker en ontwikkelaar van de witfiets is de voormalig provo Luud Schimmelpennink.

Het project start om te beginnen met 15 fietsdepots in de amsterdamse binnenstad. Elk depot is voorzien van een soort betaalautomaat en een rek met witfietsen. Betalen gebeurt met een chipkaart, waarna de fiets binnen een half uur bij een ander depot afgeleverd dient te worden. De witfiets is voorzien van een tijdbegrenzer. Na een half uur blokkeert een mechanisme in de fiets het verder rijden.

De prijzen van een ritje per witfiets kunnen uiteenlopen. Gratis is een rit naar depots waar een tekort dreigt te ontstaan aan fietsen. Als de fiets wordt afgeleverd op een depot waar nog voldoende fietsen aanwezig zijn, kunnen de kosten oplopen tot vijf gulden. In totaal zijn 250 fietsen beschikbaar. Om diefstal te voorkomen wijkt het model sterk af van een gebruikelijk rijwiel. Zo is het voorwiel kleiner dan het achterwiel en zijn de banden felgeel. De kleur is overigens niet wit, maar beige.

Al eind jaren zestig protesteerde Provo tegen de auto als heilige koe. Met het Wittefietsenplan moest een eind komen aan de verkeersopstoppingen in de stad door de inzet van gratis witte fietsen. Dit plan is nooit van de grond gekomen. Alleen in het natuurpark 'De Hoge Veluwe' kunnen bezoekers gebruik maken van gratis fietsen.

Het idee heeft Schimmelpennink decennia lang bezig gehouden. Hij was ook de bedenker van de Witkar, die in 1972 in Amsterdam in gebruik werd genomen. Het project met de elektrische wagentjes en vijf stations heeft ruim tien jaar een zielogend bestaan geleid en werd uiteindelijk opgeheven. De afgelopen jaren werkte de oud-provo opnieuw aan het Wittefietsenplan.

Fietstocht met een loep

(14 febr.)

Een fietstochtje door het Groninger land wordt vanaf dit voorjaar een avontuurlijke aangelegenheid. Het Consulentenschap Natuur- en Milieueducatie (CNME) Groningen wil namelijk de fietser op een andere manier de natuur laten beleven, en heeft daarom fietstassen uitgerust met bijzondere attributen. In de tas zitten onder meer een loep, een verrekijker, een kompas en een flora- en faunagids. "We hopen dat toeristen en recreanten door het maken van verschillende opdrachtjes, meer begrip en respect voor de natuur krijgen", zegt consulent F. Postma.

Het consulentenschap is bezig met een project om toeristen en recreanten gericht naar de natuur in de provincie Groningen te laten kijken. Naast de educatieve fietstas maakt het consulentenschap activiteitenprogramma's voor campings. Vorig jaar, zegt Postma, had het CNME veel succes met een knapzak voor wandelaars. Daarin zit

onder meer informatie over bloemen en dieren, maar de wandelaars kunnen ook opdrachtjes maken. In de fietstas treft de gebruiker een beschrijving aan van de meest voorkomende planten en dieren die de fietser tijdens een tocht kan tegenkomen. Het is volgens Postma de bedoeling dat de fietser zo nu en dan even afstapt om extra te genieten van het landschap. "Je kunt met de verrekijker bijvoorbeeld vogels bestuderen, maar ook een verderop gelegen boerderij.

Het CNME overlegt met de Stichting Welzijn Westerkwartier om te bezien welke bestaande fietsroutes geschikt zijn om de educatieve fietstas in te zetten. Het is de bedoeling de educatieve fietstas straks op een aantal VVV-posten in Groningen beschikbaar te hebben.

Bezoekrecord Anne Frankhuis

(13 jan.)

Het Anne Frankhuis in Amsterdam heeft vorig jaar een record van 710.543 bezoekers getrokken. Dat is ruim 13 procent meer dan in 1996. De Anne Frank Stichting schrijft de bezoekersstroom toe aan de stijging van het toerisme naar Amsterdam en de publiciteit over het dagboek van Anne Frank. Wegens het stijgend aantal bezoekers verruimt het Anne Frankhuis de openingstijden vanaf april tot september tot 21.00 uur.

Het Anne Frank-huis aan de Prinsengracht

Amsterdam yet to get white bike

(Jan. 12th)

Over thirty years after the introduction of the White-Bike Plan, it is going to happen in Amsterdam after all. In a few weeks' time, the 'white bike' will be used for the first time. The inventor and developer of the 'white bike' is former Provo Luud Schimmelpennink.

To begin with, the project will start off with 15 bicycle depots in the inner city of Amsterdam. Every depot is equipped with a kind of ticket-machine and a rack with white bikes. Payment is made with a chip-card, after which the bike has to be handed in at another depot. The 'white bike' is equipped with a time-checker. After half an hour, the mechanism in the bike blocks it riding any further.

Prices for a ride on a 'white bike' may vary. A ride is free to depots where a shortage of bikes is likely to occur. When the bike is handed in at a depot where there still is a sufficient number of bikes, costs may go up to five guilders. A total of 250 bikes are available. To prevent theft, the model is much different from an everyday bike. For instance, the front wheel will be smaller than the rear wheel and the tires are brightly yellow. Its color, incidentally, is not white but beige.

Already in the late sixties, Provo protested against the car as a holy cow. The White Bike Plan was to bring an end to the traffic jams in the city by using free white bikes. This plan never got off the ground. Only in the natural park 'De Hoge Veluwe' can visitors use free bikes.

The idea has been on Schimmelpennink's mind for decades. He was also the inventor of the 'white car', which was first used in Amsterdam in 1972. The project with the small electric cars and five stations led a moribund existence for more than ten years and was eventually stopped.

In recent years, the former Provo has again been working on the White Bike Plan.

A bicycle ride with a loupe (Febr. 14th)

A bike tour through the Groningen countryside is going to be an eventful occasion as from this spring. This is because the Consultants Agency for Natural and Environmental Education (CNME) in Groningen wants to make the cyclist experience nature in a different way and, for that reason, has equipped bicycle bags with special attributes. In the bag, there are, among other things, a loupe, a pair of binoculars, a compass and a flora-and-fauna guide-book. "We hope that tourists and vacationers will get a better understanding and respect for nature by doing all sorts of small assignments", says consultant Postma.

The consultants agency are working at a project which makes tourists look at nature in the province of Groningen in a more informed way. Apart from the educational bicycle bag, the consultants agency makes activity programs for campsites. Postma says the CNME was very successful last year with a knapsack for hikers. It contains, among other things, information on flowers and animals, but hikers can also do small assignments. In

the bicycle bag, the user will find a survey of the most prolific plants and animals that the cyclist may come across during a ride. According to Postma, the idea is for the cyclist to get off the bike every now and then in order to enjoy the countryside more. "You can watch birds through the binoculars, for instance, but also a farm in the distance".

The CNME is talking to the Well-Being Foundation Westerkwartier to see what existing cycle-routes are suitable for the use of the educational bicycle bag. The idea is to have the educational bicycle bag available at a number of Tourist Information Offices in Groningen in due course.

Visitors record at Anne Frank House

(Jan. 13th)

The Anne Frank House in Amsterdam has attracted a record number of 710,543 visitors last year. That is over 13 per cent more than in 1996. The Anne Frank Foundation attributes the stream of visitors to the rise of tourism in Amsterdam and the publicity about the diary of Anne Frank. Due to the rising number of visitors, the Anne Frank House will extend opening hours until 21.00 hours from April to September.

Famous page from Anne Frank Diary

©AFF/AFS Amsterdam, the Netherlands

Droomtuin voor berenburg-liefhebbers

(14 jan.)

Buitenpost krijgt een tuintje waar liefhebbers van alcoholische dranken lekker bij kunnen wegdromen. Zo'n 100 vierkante meter van het tuinencomplex 'De Kruidhof' wordt hier voor bestemd. Er wordt een selectie gepland van de 71 kruiden, die worden verwerkt in Sonnema berenburg. De aanleg van de nieuwe border vloeit voort uit een samenwerking tussen 'De Kruidhof' en de distilleerderij in Bolsward.

'Kruidhof'-directeur drs C. Boele uit Haren vindt de attractie "bijzonder leuk". Het idee werd aangedragen door het bureau Friesland-Holland Promotie uit Wolvega, dat zowel voor Sonnema als het tuinencomplex werkt. En het kwam als geroepen. "Ik zocht naar iets om de lijn te kunnen doortrekken van het nieuwe restaurant dat middenin het complex verrijst naar de tuinen zelf", zegt Boele.

De berenburg-border sluit straks aan op het terras van het restaurant. Boele heeft van de distilleerderij inmiddels een lijstje gekregen met de namen van 21 planten, die hier kunnen wortelen. Daarop staat onder meer kalmoes, engelwortel, pepermunt, brandnetel, jeneverbes, kardemom en sinaasappel. De 'Kruidhof'-directeur wil echter dat Sonnema totaal zo'n 40 ingrediënten prijsgaaf. "Wij zijn nog stevig in onderhandeling", zegt Boele, die ervan overtuigd is dat de geheimhouding van de berenburgreceptuur dan nog steeds gewaarborgd is.

Sonnema draagt 1000 gulden bij in de kosten van de speciale border. Als tegenprestatie biedt 'De Kruidhof' op de kruidenzolder van de distilleerderij informatie over de kruiden, die in berenburg worden verwerkt. Voorts gaan beide partijen op promotiegebied samenwerken.

'De Kruidhof', Buitenpost

Eise Eisinga Planetarium kan er weer jaren tegen (7 maart)

Woensdag 11 maart wordt een bijzondere dag voor Henk Nieuwenhuis uit Franeker. Om klokslag 12 uur in de middag zet hij als directeur en conservator het rader-

werk van het oudst werkende planetarium ter wereld stil. Lang zal de stilte in het eeuwenoude grachtenhuis in de vroegere Friese universiteitsstad, waarin het door mensenhand gemaakte zonnestelsel is ondergebracht, overigens niet duren. Om half drie komt het 217 jaar oude raderwerk weer op gang. Hiervoor zorgt de Commissaris der Koningin in Friesland, Loek Hermans, die daarmee de officiële heropening verricht van het unieke Eise Eisinga Planetarium. Een feestje voor het naar de bouwer genoemde planetarium is best op zijn plaats, want het onderging een uitgebreide restauratie. Dat was hoognodig ook. In de loop der jaren waren allerlei onderdelen toegevoegd om het raderwerk in beweging te houden. Veel kunstgrepen moesten worden uitgevoerd om het nauwkeurig te laten lopen. Vooral de laatste jaren vertoonde het raderwerk de ene na de andere storing, die slechts met veel moeite kon worden verholpen. Het planetarium kampte, om maar eens een greep te doen, met kromme en afgebroken spijkers in de houten raderen, assen met te veel speling en door de droogte kromgetrokken hoepels. Als er niet zou worden ingegrepen dreigde dit culturele kunstwerk voor de toekomst verloren te gaan.

Eise Eisinga, van beroep wolkamer, begon 225 jaar geleden aan de bouw van zijn planetarium en was er zeven jaar mee bezig. Hij bouwde het in zijn vrije tijd in zijn woonkamer. Aan het plafond werd het zonnestelsel op schaal - één millimeter is één miljoen kilometer - zo uitgebeeld dat de bezoeker elk moment van de dag zelf de actuele stand van de planeten kan aflezen. Daarnaast heeft Eisinga boven de kasten en bedstee een groot aantal maan- en zonwijzers aangebracht, die de dag, datum, zonen maan op- en ondergang zichtbaar maken. Maar ook elke zons- of maansverduistering waar ook ter wereld is afleesbaar in het Franeker planetarium.

Eisinga heeft dit alles gebouwd naar aanleiding van een voorspelling dat de wereld zou vergaan. Dat zou gebeuren op 8 mei 1774 als gevolg van een samenstand van vier planeten. Die voorspelling werd gedaan in een kort daarvoor verschenen boekje van een dominee, dat angst en schrik onder de bevolking zaaide. Eisinga besloot het planetarium te bouwen als een stukje volksvoorlichting. De wolkamer gebruikte voor het raderwerk 80 eikenhouten hoepels en schijven met daarin ruim 10.000 handgesmede spijkers. Het geheel wordt aangedreven door acht loden gewichten en gestuurd door één Friese klok. Het bouwwerk kwam in 1781 gereed.

Na de uitgebreide restauratie werden de originele kleuren van de kamer teruggebracht en kwam er een klimaat-beheersingssysteem. Ook de brandbeveiliging werd uitgebreid. Een speciale commissie bracht de ruim 100.000 gulden bijeen, die nodig waren. Ook de gemeente Franekeradeel lapte bij. Alles werd in fasen uitgevoerd zodat het planetarium openbleef voor het publiek. Tot mei is in het planetarium een tentoonstelling te zien over de restauratie. In de expositiezaal is een permanente tentoonstelling van 'hemelinstrumenten' gemaakt door de friese amateur-sterrekundigen uit de 18de en 19de eeuw.

Dream garden for berenburg lovers

(Jan. 14th)

Buitenpost will have a garden patch which lovers of alcoholic drinks will be able to dream away in: a berenburg border. About 100 square meters on the grounds of the garden complex 'De Kruidhof' are going to be allocated for this. There will be planted a selection of 71 herbs which are used as ingredients in Sonnema berenburg. The lay-out of the new border is the result from a cooperative effort between 'De Kruidhof' and the Bolsward-based distillery.

'Kruidhof' director drs. C. Boele from Haren thinks the attraction is "quite nice". The idea was suggested by the Friesland-Holland Promotion bureau in Wolvega, which works for both Sonnema and the garden complex. And it came exactly at the right moment. "I was looking for something to connect the new restaurant, which is built in the middle of the complex, with the gardens themselves", says Boele.

The berenburg border will be connected with the terrace of the restaurant in due course. Meanwhile, Boele has received a short list with the names of 21 plants that can take root here. That includes calamus, angelica, peppermint, nettle, juniperberry, cardamom and orange. The 'Kruidhof' director wants Sonnema to make available about 40 ingredients altogether, though. "We are still in serious negotiations", says Boele, who is convinced that the secret of the berenburg recipe will still be guaranteed then.

Sonnema contributes 1,000 guilders towards the costs of the special border. In return, 'De Kruidhof' offers information in the herb loft of the distillery, about the herbs used as ingredients in berenburg. Both parties are also going to work together on promotional activities.

Eise Eisinga Planetarium ready for years to come (March 7th)

Wednesday, March 11th will be a special day for Henk Nieuwenhuis from Franeker. Being the director and conservator, he will stop the works of the oldest operational planetarium in the world at the stroke of noon. However, it will not be silent for long in the age-old canal building in the former Frisian university town, in which the man-made solar system is located. At half past two, the 217-year-old works will be made operational. This will be done by the Queen's Commissioner of Friesland, Loek Hermans, who will thus perform the official re-opening of the unique Eise Eisinga Planetarium.

A little celebration for the planetarium, which is called after its builder, is very much in order, because it has undergone an elaborate restoration. That was not before time either. In the course of years, various parts had been added to keep the works in operation. Many a tour de force had to be undertaken to make it run accurately. Especially in recent years, the works showed one malfunction after another, which could only be repaired with great difficulty. The planetarium was troubled by, to mention but a few examples, crooked and broken nails in

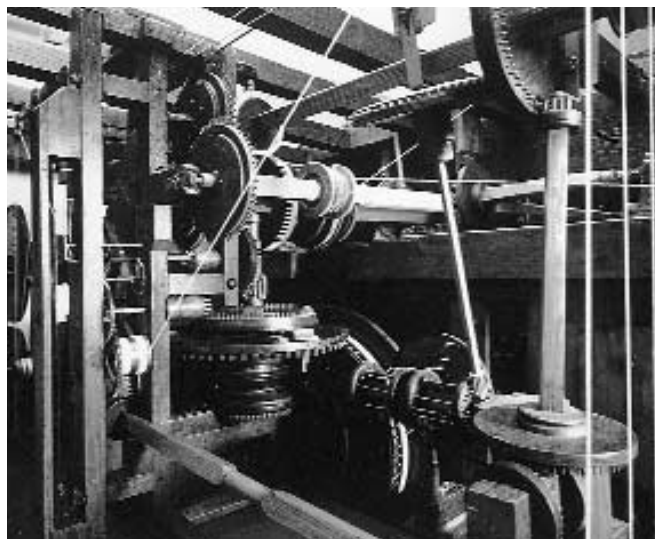
the wooden cogs, axles with too much backlash, and hoops gone crooked by drought. If no measures had been taken, this cultural artifact would have been lost for the future.

Eise Eisinga, a wool-comber by profession, started building his planetarium 225 years ago and it took him seven years. He built it in his living-room in his spare time. On the ceiling, the solar system was depicted to scale - one millimeter to one million kilometers - in such a way that visitors themselves could read from it for the actual position of the planets at any given moment of the day. Over the cupboard and box-bed, Eisinga also installed a large number of moon- and sun-dials, which show the day, date, and the rise and set of sun and moon. But every eclipse of the sun or moon, at any place in the world, can be read from it in the Franeker planetarium as well.

Eisinga built it all because of a prediction that the world was going to perish. That was to have happened on May 8th 1774, due to a conjunction of four planets. That prediction was made in a booklet published by a clergyman only a short time before, spreading fear and shock among the population.

Eisinga decided to build the planetarium as some kind of public information service. For the works, the wool-comber used 80 oak hoops and discs with over 10,000 hand-forged nails in them. Everything is put in motion by eight lead weights and controlled by one Frisian clock. The construction was finished in 1781.

After the elaborate restoration, the original colors of the room were restored and a climate-control system was put in place. The fire-alarm system, too, was extended. A special committee raised the amount of 100,000 guilders that was needed. The municipality of Franeker contributed as well. Everything was done in stages, so that the planetarium remained open to the public. Until May, an exhibition about the restoration can be seen in the planetarium. In the exhibition room, there is a permanent display of 'celestial instruments' made by Frisian amateur astrologists of the 18th and 19th centuries.

The works of the Eise Eisinga Planetarium

Droom komt uit voor dartende postbode (12 jan.)

Hij was de topfavoriet en maakte het waar. De zeer geëmotioneerde Raymond van Barneveld werd de kampioen der kampioenen en maakte zijn droom waar. De Lakeside Country Club ontplofte bijna toen de 30-jarige postbode uit Den Haag om dertien minuten over negen z'n dart in de dubbel acht deponeerde en daarmee de Embassy World Professional Darts Championship op zijn naam schreef.

Het is de eerste titel voor een Europeaan van het vaste land, de tweede niet-Brit. De Canadees John Part (1994) had wat dat betreft de primeur. 'Barney' is wel weer de eerste darter die zich momenteel drievoudig wereldkampioen mag noemen. Hij won de World Cup singles in oktober in Australië en nog in dezelfde maand ook de World Cup voor koppels (met Roland Scholten) ook in Engeland.

Na een bloedstollende finale van twee uur en drie minuten - alleen de eindstrijd van 1992 tussen Phil Taylor en Mike Gregory duurde langer (2.20 uur) - had hij bevindend zijn revanche op Richie Burnett. De Welshmen versloeg hem in 1995 met de cijfers 6-3. "Ik had het voor Scholten natuurlijk fantastisch gevonden als ook hij de finale had gehaald, maar ik had deze finale voorspeld en ook gehoopt. Ik was enorm gefixeerd op een revanche voor 1995."

Vloeiden er toen tranen van verdriet, dit keer biggelden de waterlanders van puur geluk over zijn bolle wangen. Hij huilde weer toen hij de felbegeerde bokaal en de winnaarschèque van 40.000 pond (23 procent daarvan laat hij achter voor de Engelse belastingdienst) op het podium mocht ophalen. Oranje voerde de boventoon, een kusje van staatssecretaris mevrouw Van Dok van Economische Zaken en vervolgens diende hij zich met spoed te melden in de studio van de BBC.

In het gangetje voor die studio stond zijn vrouw Sylvia: nerveus, nee bloednerveus. Ze kon haast niet wachten haar man in de armen te sluiten. Het duurde en duurde maar, het rode lampje wilde maar niet doven. En daar kwam hij dan. De omhelzing was innig, stevig en langdurig.

De wedstrijd was niet alleen uitermate spannend, de twee joegen elkaar ook op naar een zeer hoog niveau. Een van de betere finales, zo niet de beste in de 21-jarige historie van de Embassy. Hun moyenne was voor zo'n finale, waarin de zenuwen van de twee kemphanen zeer op de proef werden gesteld, bijzonder hoog. Van Barneveld kwam uit op 31.32, Burnett zelfs tot 32.38. Hetgeen impliceert dat de eindstrijd, zoals dat bijna altijd het geval is bij het darts op dit niveau, werd beslist in het gooien van de dubbels, de zogenaamde check-outs. De 'finishing touch' van Van Barneveld kwam uit op ruim 57 procent (25 hits op 44 pogingen), Burnett kwam niet verder dan iets meer dan 46 procent (52 pogingen, 24 raak).

Wouda op weg naar wereldgoud: amateurisme is voorbij (19 jan.)

Finaleplaatsen op grote titeltoernooien waren meevalers voor hele generaties Nederlandse zwemmers. Helemaal als deze tussen wereldtoppers in nationale recordtijden werden bemachtigd. "Nu ben je de beste zwemmer van Nederland als je goud haalt op de WK. Dat is me even een ommezwaai."

Ad Roskam, de reorganisator van de zwemtak van de KNZB, kreeg in Perth eer van zijn doortastende werk. Het Nederlandse zwemmen telt weer mee, de zwemwereld keek er de voorbije week bij de WK van op. Roskam: "De tijd van amateurisme is voorbij."

Marcel Wouda herstelde in Perth de reputatie van Nederland in de internationale zwemmerij. Maar anders dan de gouden medaille van Annemarie Verstappen in '82, is Wouda's prestatie het klinkende resultaat van de na 1992 doorgevoerde professionalisering. De individuele bronzen medailles van Pieter van den Hoogenband en Kirsten Vliegheuis onderstreepten de kwaliteit van het product. Kleine investering (jaarlijks 1,2 miljoen) zeer hoge rentabiliteit (goud, vier keer zilver en drie maal brons). Buitenlandse zweméquipes keken in Perth op van het Hollandse koopmanschap.

Alle égards voor Wouda, de pionier. Bondscoördinator Roskam: "Zes jaar heeft Wouda het Nederlandse mannenzwemmen met zijn grote bezieling getrokken. Alles heeft hij er voor opzij gezet. Wouda moest links- of rechtsom, de eerste zijn met een grote titel achter zijn naam. Hij was jarenlang een eenling, voor wie de topsport een obsessie was. Sinds hij bij PSV traint, is zwemmen diens passie. Zo moet topsport zijn."

Dream comes true for dart-playing postman (Jan. 12th)

He was the top favorite and made good. Deeply moved, Raymond Barneveld had become the champion of champions and made his dream come true. The Lakeside Country Club almost exploded when the 30-year-old postman from The Hague landed his dart in the double-eight at thirteen past nine, and thereby put the Embassy World Professional Darts Championship to his name.

It is the first title for a Continental European, the second non-British one. Canadian John Part (1994) was the first to do this. On the other hand, 'Barney' is the first darts-player who can now call himself a three-time world champion. In October, he won the World Cup singles in Australia, and, in the same month also the World Cup for couples (with Roland Scholten) in England.

After a blood-curdling final of two hours and three minutes - only the final battle between Phil Taylor and Mike Gregory in 1992 lasted longer (2.20 hours) - he also had his revenge on Richie Burnett. In 1995, the Welshman beat him by the figures 6-3. "Of course I would have been very pleased for Scholten if he had made it to the final as well, but this was the final I had predicted and hoped for. I was very much focused on a revenge for 1995."

While there were tears of sadness flowing then, this time tears of joy trickled down his chubby cheeks. He cried again when he could come onto the stage and

receive the much-coveted bowl and the winner's check for 40,000 pounds (23 per cent of which he will leave behind for the English Inland Revenue). Orange was on top, a kiss from Economic Under-Secretary Mrs. Van Dok, and then he had to rush and report to the BBC studio.

His wife Sylvia was in the narrow corridor leading to the studio: nervous, or, rather, nerve-wrecked. She could hardly wait to hold her husband in her arms. It lasted for ever, the red light never seemed to go out. And there he was. The embrace was intimate, tight, and long.

The match had not only been extremely exciting, the couple had also boosted each other to a very high level. One of the best finals, if not the best, in the 21-year history of the Embassy. Their average score was extremely high for a final like that, in which the nerves of the two rivals were tested to the limits. Van Barneveld scored

31.32, Burnett no less than 32.38. Which implies that the final match, as is nearly always the case with darts at this level, was decided by throwing the doubles, the so-called check-outs. Van Barneveld's 'finishing touch' ultimately scored over 57 per cent (25 hits for 44 attempts), Burnett did not get beyond slightly over 46 per cent (52 attempts, 24 hits).

Wouda on his way to world gold: amateurism is over (Jan. 19th)

Places in the finals of major title tournaments used to be windfalls for whole generations of Dutch swimmers. Even more so when these were reached among the world's best swimmers in national-record times. "Now you are the best swimmer in the Netherlands when you take gold at the World Championships. That is quite a reversal."

Ad Roskam, re-organizer of the swimming-branch of the Royal Dutch Swimming Association, was rewarded in Perth for his thorough job. Dutch swimming is back on the map, the swimming-world looked up in surprise at the World Championship in the past week. Roskam: "the time of amateurism is over".

In Perth, Marcel Wouda restored the reputation of the Netherlands as a leading nation in international swimming. But, unlike Annemarie Verstappen's gold medal in '82, Wouda's achievement is the resounding result of the professional approach introduced after 1992. The individual bronze medals for Pieter van den Hoogenband and Kirsten Vlieghuis underlined the quality of the product. Minor investment (1.2 million annually), major gains (gold, 4 times silver and three times bronze). Swimming-teams abroad looked up in surprise at the Dutch business spirit.

All honor goes to Wouda, the pioneer. According to Roskam, the coordinator of the Association: "For six years Wouda has led Dutch men's swimming with great motivation. He put everything else aside. One way or the other, Wouda was destined to become the first one to have a major title to his name. For years, he has been a loner, for whom top sport is an obsession. Ever since he has been training with PSV, swimming has become his passion. That is what top sport should be like."

Nederlandse in Michigan: "Pella ... een stukje Holland"

Hallo, mijn naam is Daniëlle van Zuiden. Op dit moment loop ik stage op de Pella Chamber of Commerce. Misschien is dit een goed moment om iets meer over Pella en mijn ervaringen hier te vertellen.

In 1847 kwamen tussen de 700 en 800 Nederlanders onder leiding van Dominee Scholte naar de VS. Ze wilden hier een nieuw bestaan opbouwen met godsdienstvrijheid. Na allerlei omzwervingen arriveerden ze in de staat Iowa. Hier bouwden ze een nederzetting genaamd Pella: Stad van Toevlucht.

Inmiddels is Pella uitgegroeid tot een welvarend stadje met 10.000 inwoners. De Nederlandse erfenis wordt nog steeds in ere gehouden. Dit gaat van de namen, de gebouwen tot en met Nederlandse lekkernijen. Mensen stoppen speciaal bij Bakkerij Jaarsma voor Dutch Letters, oftewel onze banketstaven. Zelfs in Nederland is de bakkerij beroemd. Zo gauw als ik Pella noemde, kwam er Bakkerij Jaarsma achteraan. Nu is mijn geluk dat ze mijn gastfamilie zijn. Ik geniet dus volop van alle lekkernijen en hun geweldige gastvrijheid.

Op de Chamber ben ik hard aan het werk om Nederlandse toeristen naar Pella te krijgen. Pella is echt de moeite waard om te bezoeken. Vooral het Scholte Huis en de Historical Village zijn een bezoek meer dan waard. Hier is de geschiedenis van Pella helemaal terug te vinden. Verder is een bezoek aan het Nederlandse Klokkenspel en het Opera House de moeite waard.

De grootste attractie is echter het Tulpen festival, dat dit jaar op 7, 8 en 9 mei plaatsvindt. Dit is een groot feest dat duizenden bezoekers uit de hele VS trekt. Overal bloeien tulpen. De straten worden geschrobt. Er zijn parades en overal zijn Nederlandse lekkernijen, zoals poffertjes, oliebolletjes en stroopwafels te koop. Alle inwoners lopen in de klederdracht van de provincie waar de familie oorspronkelijk vandaan komt.

Mijn ervaring is nu dat Pella echt "een stukje Holland" is en misschien wel meer. De inwoners zijn verschrikkelijk trots op hun Nederlandse achtergrond. Ze zijn allemaal heel blij als ze horen dat ik uit Nederland kom. Ik word hier dan ook overal zeer gastvrij ontvangen. Dat is echt geweldig om mee te maken. Ik kan dan ook maar één advies geven: als u in de VS bent en in de buurt, vergeet u dan niet Pella te bezoeken. Anders mist u een heel mooi stukje Nederland in de VS

Daniëlle van Zuiden

Warffum, Nederland

"Onderzoek naar Meertaligheid": Dutch Overseas

Dit boek gaat over het Nederlands als immigrantentaal. Het handelt over processen van behoud en verlies in de taal van Nederlandse emigranten die, voornamelijk na de Tweede Wereldoorlog, Nederland hebben verlaten voor een betere toekomst in het buitenland. In het algemeen betekende deze stap een overzeese emigratie, die in vele gevallen begon in de (nog steeds) beroemde *Vertrekhal* van de Holland America Line in de haven van Rotterdam.

Bij hun vertrek uit Nederland namen de Nederlandse emigranten hun moedertaal mee als het belangrijkste communicatiemiddel, en nadat ze zich in hun nieuwe omgeving hadden gevestigd, moesten ze er achter komen wat er precies van hen verwacht werd met betrekking tot taalgedragingen en sociale omgang. De algemene indruk lijkt te zijn dat ze zeer snel in hun tweede vaderland werden opgenomen, en dat ze hun moedertaal niet als een doorslaggevende factor beschouwden in hun welslagen als emigrant. De Nederlandse taal werd daarom, opnieuw naar men algemeen aanneemt, binnen hooguit drie generaties vervangen door de overheersende taal van het gastland.

Deze bundel toont de onderzoeksresultaten vanuit een aantal vakgebieden, waaronder de linguïstiek, sociolinguïstiek, psycholinguïstiek, demolinguïstiek, de sociale psychologie van taal, en taalstrategieën. Als zodanig biedt het een empirische basis voor de antwoorden op vragen met betrekking op het taalgedrag van Nederlandse immigranten in diverse taalkundige verbanden en omgevingen, waaronder Australië, Brazilië, Canada, Frankrijk, Indonesië, Israël, Nieuw-Zeeland, Zuid-Afrika en de Verenigde Staten van Amerika. Deze antwoorden zullen hopelijk leiden tot een begrip van taalcontactprocessen en de gevolgen daarvan dat verder rijkt dan de volkswijsheid volgens welke al te gemakkelijk wordt aangenomen dat het Nederlands als immigratietaal 'verdwijnt'.

(Tilburg University Press, Nederland, 1997)

'Studies in Multilingualism': Dutch Overseas

This book is about Dutch as an immigrant language. It deals with maintenance and loss processes in the language of Dutch emigrants who, mainly after the Second World War, left the Netherlands for a better future abroad. Generally speaking, this step implies overseas emigration, in many cases starting at the (still) famous *Vertrekhal* of the Holland America Line in Rotterdam harbor.

Leaving the Netherlands, Dutch emigrants took along their mother tongue as the main means of communication, and, having settled in their new environment, they had to find out what exactly was expected of them in terms of language behavior and social participation. The general impression seems to be that they integrated into their second home country very quickly, and did not consider their native language a decisive factor in succeeding as an immigrant. As a consequence, again according to popular belief, the Dutch language was replaced by the dominant language of the host country within at most three generations.

This collection presents research findings from various disciplines including linguistics, sociolinguistics, psycholinguistics, demolinguistics, the social psychology of language, and language planning. As such it provides an empirical basis for answers to questions regarding the linguistic behavior of Dutch immigrants in varying linguistic contexts and environments, including Australia, Brazil, Canada, France, Indonesia, Israel, New Zealand, South Africa, and the United States of America. These answers will hopefully lead to an understanding of language contact processes and their consequences which reaches further than the common wisdom, all too easily assumed, about Dutch 'disappearing' as an immigrant language.

(Tilburg University Press, the Netherlands, 1997)

Dutch girl in Michigan: "Pella ... a touch of Holland"

Hello, my name is Daniëlle van Zuiden. At present, I am a trainee at the Pella Chamber of Commerce. Perhaps, this is a good time to say a little more about my experiences here.

In 1847, between 700 and 800 people came to the U.S., led by the Reverend 'Dominee' Scholte. They intended to build up a new existence with freedom of religion. After many peregrinations, they arrived at the State of Iowa. They built a settlement here, called Pella: Town of Refuge.

By now, Pella has developed into a prosperous little town with 10,000 inhabitants. The Dutch heritage is still honored. This is true for names, buildings, as well as Dutch delicacies. People make a special stop at Jaarsma's bakery for Dutch Letters, that is our 'banketstaven'. The bakery is famous even in the Netherlands. Whenever I mentioned Pella, Jaarsma's bakery came next. Now, luckily, they are my host family. So, I am fully enjoying all the delicacies and their great hospitality.

At the Chamber, I am very busy getting Dutch tourists to come to Pella. Pella is really worth a visit. Especially the Scholte House and the Historical Village are well worth a visit. All of Pella's history can be retraced here. Moreover, a visit to the Dutch carillon and the Opera House is worth one's while.

However, the greatest attraction is the Tulip Festival, which takes place on the 7th, 8th and 9th of May this year. This is a big festival attracting thousands of visitors from all over the U.S.. Tulips are in bloom everywhere. Streets are scrubbed. There are parades and there are Dutch delicacies everywhere, like 'poffertjes', 'oliebollen' and treacle-wafers. All residents walk in the traditional costume of their family's native province.

My experience is now that Pella really is 'a touch of Holland' and perhaps more than that. The residents are extremely proud of their Dutch roots. They are all very pleased to hear I am from the Netherlands. As a result, I get a very hospitable welcome everywhere here. That is really a great experience. So, I only have one advice: whenever you are in the U.S. and in the neighborhood, don't forget to visit Pella. Otherwise, you'll miss a very beautiful part of the Netherlands in the U.S..

Daniëlle van Zuiden

Warffum, the Netherlands

Het John Adams Instituut

Het **John Adams Instituut** werd in 1987 opgericht met het doel de culturele uitwisseling tussen Nederland en de Verenigde Staten te bevorderen. De creatieve benadering door het Instituut van de kunst- en literatuurwereld heeft tot twee lezingenseries van grote kwaliteit geleid:

American Literature Today en American Focus.

Prominente auteurs en belangrijke deskundigen op specifieke terreinen discussiëren met Nederlandse collega's, in dialoog met het publiek, over hun werk. De lezingen worden in historische lokaties gehouden, zoals het West-Indisch Huis, De Rode Hoed, de Westerkerk, de Singelkerk, Cristofori.

Het John Adams Instituut is gevestigd in het West-Indisch Huis, voormalig hoofdkwartier van de eens zo machtige West-Indische Compagnie. Vanuit dit gebouw, tussen de Brouwersgracht en de Haarlemmerstraat, werden de koloniën bestierd. In de Nederlandse Gouden Eeuw kocht de West-Indische Compagnie het eiland Manhattan voor HFL 60,-, stichtte er Fort Amsterdam en stelde Peter Stuyvesant aan als gouverneur van Nieuw Nederland.

Het Instituut is vernoemd naar John Adams, die in 1780 naar Nederland kwam om erkenning van Amerika's onafhankelijkheid door de Nederlandse Republiek te bewerkstelligen. In 1782 bood hij als eerste Amerikaanse ambassadeur zijn geloofsbrieven in Den Haag aan. Inmiddels had hij een officieel 'Verdrag van Vriendschap en Handel' afgesloten tussen de Verenigde Republiek der Nederlanden en de Verenigde Staten, alsook een lening van HFL 5 miljoen verkregen van Nederlandse bankiers en kooplieden. De vriendschappelijke banden en goede handelsbetrekkingen tussen Nederland en Noord Amerika stammen uit die periode. Na zijn ambtsperiode in Nederland, vertrok Adams in 1787 naar Engeland om dáár de eerste Amerikaanse ambassadeur te worden. Terug in Amerika volgde hij George Washington op als tweede president van Amerika.

American Literature Today verwelkomt bekende auteurs en het Instituut streeft ernaar dat het programma verschillende literaire genres vertegenwoordigt. Ondere andere Susan Sontag, John Irving, Amy Tan, Chaim Potok, Marilyn French, E. Annie Proulx, Nobelprijswinnaars Saul Bellow, Joseph Brodski, Pulitzerprijswinnaars Frank McCourt, Art Spiegelman en Jack Miles en vele anderen maakten hun opwachting.

Bij de lezingen van **American Focus** verkennen wetenschappers en andere gastsprekers de bredere aspecten van de Amerikaanse cultuur. Het John Adams Instituut brengt die mensen naar Amsterdam door wier invloed Amerika's geschiedenis en ideeën worden gevormd. De beroemde econoom John Kenneth Galbraith, de revolutionaire paleontoloog Stephen Jay Gould en Paul Volcker, voormalig voorzitter van de *Federal Reserve*, trokken een groot en aandacht publiek.

In het nieuwe kalenderjaar startte **American Literature Today** op 11 februari met Siri Hustvedt (*The Enchantment of Lily Dahl*). Voor **American Focus** mat de spraakmakende feministe Naomi Wolf zich op 24 februari met Anja Meulenbelt, naar aanleiding van de vertaling van haar

laatste boek *Verwarrende Tijden*. Richard Meier gaf in het door hem ontworpen Haags Gemeentehuis 11 maart een lezing, *Making Architecture*, voor 700 mensen.

Anna Quindlen, voormalig *New York Times* journaliste, sprak 21 april met Kristien Hemmerechts over haar laatste boek *Bont en Blauw*. In mei betreden vlak na elkaar twee grote schrijvers het podium. Dinsdag 26 mei is dat James Ellroy. Hij komt in het kader van "de maand van het spannende boek", waarvoor CPBN speciaal *Gedumpt* van hem uitgeeft. Van zijn boek *L.A. Confidential* werd een Oscar-winnende film gemaakt. De Arbeiderspers komt met de vertaling hiervan alsook van *White Jazz*. De dag erop, 27 mei, is Don DeLillo te gast. Van deze gerenomeerde schrijver verschijnt de vertaling van *Underworld*, dat speelt in het New York van 1951. De laatste gast dit seizoen is Redmond O'Hanlon, die 3 juni zijn boek *Congo* introduceert, bijgestaan door Tracy Metz.

Het **John Adams Instituut** is een non-profit organisatie. Dankzij een team van vrijwilligers, sponsoring van Nederlandse en Amerikaanse bedrijven, medewerking van uitgevers en importeurs, de recette van de avonden, betalende leden en sinds kort een groep van *Vrienden van het John Amsterdam Instituut*, lukt het tot nu toe iedere keer het budget rond te krijgen. Directeur Anne Wertheim hoopt nog steeds dat de overheid haar promotie en versteviging van de Amerikaans-Nederlandse culturele banden met een substantiële subsidie honoreert.

Het Instituut kreeg verleden jaar april bij de viering van haar tienjarig bestaan veel aandacht van de internationale pers. Onder andere de *New York Times* en de *Herald Tribune* hadden pagina-grote interviews met directeur Anne Wertheim. Amsterdams levendige culturele leven en status als stad van boekwinkels en uitgevers maken het een succesvol internationaal forum voor literatuur, kunst en wetenschap. Het John Adams Instituut is hard op weg het beste American Lecture Centre in Europa te worden.

Dini G.M. Bolck

Bijdragen voor het zomernummer van **Voices from Holland** moeten uiterlijk **30 juni** binnen zijn. Opmerkingen over het winternummer en suggesties voor komende nummers zijn welkom, evenals verslagen of aankondigingen aangaande plaatselijke Nederlands-Amerikaanse folklore of uitwisselingsactiviteiten. Brieven aan de redactie en bijdragen voor de 'lezershoek' (bij voorkeur niet langer dan 300 woorden) kunnen gestuurd worden naar:

a & e translations

t.a.v. Dhr. Koop Tissingh (red.)

Rijksweg 46

9731 AC Groningen

the Netherlands

e-mail: k.tissingh.a-e-translations@wxs.nl

The John Adams Institute

(this is not a literal translation)

Amsterdam, city of publishers, writers and bookshops is fast advancing towards a leading position on the European literary scene. The John Adams Institute has made a significant contribution to this development, largely through the unflagging enthusiasm of its director, Anne Wertheim, who persuades prominent Americans to take part in its lecture programs. Terry Dornbush, United States ambassador to the Netherlands, stated: "The best platform we have in this country to protect American culture to a sophisticated urban audience".

This non-profit organization - established in 1987 to promote American ideas and culture in the Netherlands - is named after the second president of the US, who had earlier been the first American Ambassador to the Netherlands. In 1782 Adams secured a loan of five million guilders from the bankers of Amsterdam to help build up the young nation of the United States of America. Years later he wrote to a Dutch friend that he regarded his stay in Amsterdam as the most important period in his life.

The office of the Institute is located in West India House, in the heart of the Dutch capital. It was here, almost four centuries ago, that a group of Dutch merchants and politicians decided to buy the island of Manhattan and built a fort there, to be called New Amsterdam.

Anne Wertheim is the driving force of the Institute. Surrounded by life-sized photographs of Margaret Atwood, Joan Brady, John Irving, Derek Walcott and many others who have lectured at the Institute in the past, Anne draws inspiration for the on-going programs of the two lecture series *American Literature Today* and *American Focus*.

It is not always easy to organize the speakers she wants. But she is a go-getter, capable of giving a positive spin to a negative situation. Full of humor and with a strong sense of perspective, she can burst into hearty laughter at the comic side of a situation, after only minutes earlier being faced with a disappointing setback.

The Institute celebrated its tenth anniversary in April 1997. A remarkable 'tour de force', taking into account the fact that it is a non-profit foundation, where much of the work depends on volunteers. Receiving no subsidy from the Dutch government, it survives on contributions, entrance fees, private donations and sponsoring funds from Dutch and American companies. A select group of *Friends of the John Adams Institute*, set up in 1997, now also helps to meet the annual budget. Just recently, *Kersjes of the Groenekan Foundation* announced its willingness to become the main sponsor for 1998. Nevertheless, the institute is engaged in a never-ending campaign to find funding for its activities.

Many famous figures have graced the podium of the John Adams Institute. Among recent speakers have been Paul Volcker, the distinguished ex-chairman of the Board of Governors of the United States Federal Reserve, who talked about the European Monetary Union, and famous writers such as Pulitzer Prize-winner 1997 Frank

McCourt, and E. Annie Proulx, political scientist Samuel Huntington, philosopher Stephen Toulmin, economist John Kenneth Galbraith, and biologist Stephen Gould.

This year, 1998, started with Siri Hustvedt in honor of her latest novel *The Enchantment of Lily Dahl* creates an intriguing, atmospheric world. In honor of the Dutch translation of her new book, *Promiscuities*. Naomi Wolf, the controversial American feminist spoke in February in the American Focus series. The John Adams Institute was proud to welcome the world famous architect Richard Meier in the City Hall, which is his creation. Anna Quindlen, former New York Times journalist, spoke in the *American Literature Today* series about her latest novel *Black and Blue*, which recently caused considerable controversy. In May two best-seller writers will be guests of the John Adams Institute: James Ellroy, known by *L.A. Confidential* (made into an Oscar winning movie) and *White Jazz* and the highly acclaimed author Don DeLillo will discuss his book *Underworld* with Marijke Rudnik. *Special British Guest* this season will be Redmond O'Hanlon about his travelbook *Congo* on 3 June.

Dini G.M. Bolck

American Focus: lecture by former American Bank President Mr. Paul Volcker (left) and Dutch Bank President Mr. Wellink

Contributions for the summer-issue of **Voices from Holland** should be in by **June 30th**. Comments on the winter-issue and suggestions for future issues are welcomed, and so are reports and announcements on local Dutch-American folklore and exchange activities. Letters to the editor and contributions for the readers corner (preferably no longer than 300 words) can be sent to:

a & e translations

attn. Mr. Koop Tissingh (ed.)

Rijksweg 46

9731 AC Groningen

the Netherlands

e-mail: k.tissingh.a-e-translations@wxs.nl